



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

HISTORIE TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

V TŘEŠTI

(bakalářská práce)

Autor práce: Martin Mareš, učitelství pro ZŠ TV - TchV

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2014



Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA

PEDAGOGICAL FACULTY

DEPARTMENT OF SPORTS STUDIES

**HISTORY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT
IN TŘEŠŤ
(graduation theses)**

Author: Martin Mareš

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, 2014

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Historie tělesné výchovy a sportu v Třešti

Jméno a příjmení autora: Martin Mareš

Studijní obor: Učitelství pro druhý stupeň základních škol, obor Tělesná výchova -
Technická výchova

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2014

Anotace:

Tato bakalářská práce mapuje historii tělesné výchovy a sportu v Třešti od jejích počátků, kdy byla založena jednota Sokol, až po současnost, respektive do roku 2014. Práce je rozdělena na tři historická období, kdy první období je vymezeno roky 1893 až 1945 a zabývá se především Tělovýchovnou jednotou Sokol a Dělnickou tělovýchovou. Druhé období 1945 až 1989 je zaměřeno na vznik a vývoj významných sportovních oddílů a třetí období od roku 1990 do roku 2014 navazuje na předchozí a zabývá se převážně nejvýznamnějšími sportovními oddíly.

Klíčová slova: Třešť, tělesná výchova, historie sportu, tělocvičná jednota, oddíl, Sokol

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: History of physical education and sport in Třešť

Author's first name and surname: Martin Mareš

Field of study: Physical education - Technics education

Department: Department of sports studies

Supervisor: Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

The year of presentation: 2014

Annotation:

This graduation thesis traces the history of physical education and sport in Třešť from its beginning, when Sokol was founded there, to the present, respectively by 2014. The thesis is divided into three historical periods, when first period is defined by years 1893 and 1945 and deals with Sokol gymnastic unity and Labour gymnastic unity. The second period 1945 – 1989 is focused on inception and development of major sports clubs and the third period, from 1990 – 2014 builds on previous period and deals with major sports club.

Keywords: Třešť, physical education, history of sport, gymnastic club, sport club, Sokol

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedenými v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou, ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

V Třebíči dne

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu Doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc., za odborné vedení při vzniku této bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval obyvatelům Třeště za poskytnutí cenných rad a přínosných materiálů.

Obsah

1. Úvod	9
2. Teoreticko-metodologická část	10
2.1 Cíle, úkoly a předmět práce.....	10
2.2 Metody práce.....	10
2.3 Rozbor pramenů	11
3. Stručná historie města Třešť	13
4. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1893 - 1945	19
4.1 Tělovýchovná jednota Sokol	19
4.1.1 Nástin vzniku a vývoje sokolského hnutí.....	19
4.1.2 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť	20
4.1.3 Významné osobnosti Tělovýchovné jednoty Sokol Třešť	34
Plukovník Josef Jiří Švec	34
Rudolf Krebs	35
Josef Veselý.....	36
Bohuslav Dobeš.....	36
4.2 Dělnické tělocvičné hnutí.....	37
4.2.1 Nástin vzniku a vývoje dělnického tělocvičného hnutí.....	37
4.2.2 Dělnická tělocvičná jednota Třešť.....	38
4.2.3 Federace dělnických tělocvičných jednot Třešť	40
4.2.4 Federace proletářské tělovýchovy Třešť	42
4.3 Tělovýchovná jednota Orel	45
4.3.1 Nástin vzniku a vývoje Tělovýchovné jednoty Orel	45
4.3.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť.....	46
4.4 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1893 - 1945	47
4.4.1 Fotbal.....	47
4.4.2 Lední hokej.....	51
4.4.3 Házená.....	52
4.4.4 Tenis	55
4.4.5 Stolní tenis.....	56
4.5 Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí	56
4.5.1 Nástin vzniku a vývoje mládežnických organizací	56
4.5.2 Skautský oddíl Junák.....	58
4.5.3 Spartakovi skauti práce	63
4.5.4 Tramping	65
5. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1945 - 1989	67
5.1 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť	67

5.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť	68
5.3 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1945 - 1989	69
5.3.1 Tělovýchovná jednota Slavoj Třešť	69
5.3.2 Fotbal.....	71
5.3.3 Lední hokej.....	76
5.3.4 Házená.....	80
5.3.5 Tenis	85
5.3.6 Stolní tenis.....	87
5.4 Turistika.....	90
5.5 Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí	90
5.5.1 Skautský oddíl Junák.....	90
5.5.2 Pionýr	94
5.5.3 Tramping	95
6. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1990 -2014	96
6.1 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť	96
6.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť	97
6.3 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1990 - 2014.....	98
6.3.1 Tělovýchovná jednota Slavoj Třešť	98
6.3.2 Fotbal.....	98
6.3.3 Lední hokej.....	102
6.3.4 Házená.....	103
6.3.5 Tenis	107
6.3.6 Stolní tenis.....	108
6.3.7 Basketbal	109
6.3.8 Hokejbal	110
6.4 Turistika.....	111
6.5 Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí	112
6.5.1 Skautský oddíl Junák.....	112
6.6 Městská sportovní hala	113
Futsal	114
Florbal	114
7. Závěr.....	116
8. Seznam zkratek.....	118
9. Referenční seznam pramenů a literatury.....	119
10. Přílohy	121

1. Úvod

Tělesná výchova a sport mají ve společnosti a v každé době své nezastupitelné místo. Už od nepaměti usilují lidé o prodloužení života. Již v dávných dobách vzdělání lidé věděli, že dlouhého věku nedosahuje člověk ani tak užíváním léků a podstupováním moderních léčebných metod, ale domnívali se, že dlouhověkosti dosáhnou rozumnou životosprávou a péčí o své tělo. Vysvětlení vzniku a rozvoje tělesné výchovy lze tedy nazvat nutností vyplývající z přirozené podstaty lidského života.

K tomu, abychom mohli zkoumat historii tělovýchovného hnutí, je třeba zkoumat historická fakta o této problematice. Z tohoto důvodu jsem se také rozhodl pro toto téma. Historie sportovního hnutí a tělesné výchovy ve městě, kde jsem se narodil a trávím většinu svého života, je pro mě doposud velkou neznámou. Touto bakalářskou prací bych chtěl sepsat nejdůležitější okamžiky historie tělesné výchovy a sportovních oddílů v Třešti do jednoho přehledného celku. Rád bych vytvořil sobě, ale i ostatním ucelenou představu o tom, jak se formovalo sportovní hnutí v Třešti. Dále bych rád poznal a interpretoval okolnosti, které přispěly k vývoji třešťských oddílů, tělovýchovných jednot a organizací, které dnes jako fanoušek v našem městě sleduji. Dalším úkolem bylo popsat stručnou historii města Třešť, které se nachází na Českomoravské vrchovině a seznámit čtenáře s tímto malým městem.

Práci bych chtěl pojímout jako průřez dějinami tělesné výchovy a sportu v Třešti, které započaly v roce 1893, kdy vznikla Tělovýchovná jednota Sokol, přes vznik a vývoj sportovních oddílů, až po současnou situaci v třešťském sportu a tělovýchově. Jelikož se jedná o velmi rozsáhlé a časově náročné téma, budu se v práci zaměřovat na sportovní oddíly, které Třešti přinesly úspěchy a dále na ty, které byly nebo jsou úspěšné na krajské či vyšší úrovni.

Už nyní vím, že se rozhodně nejedná o snadný úkol. Proto, abych dokázal podat co nejlepší a nejpřesnější reflexi více než 110 leté historie sportu a tělovýchovy v Třešti, budu muset ze získaných informací pečlivě vybírat a do práce zařadit to nejdůležitější a nejpodstatnější. Myslím, že bakalářská práce na toto téma by mohla být přínosem nejenom pro mě k tomu, abych mohl úspěšně ukončit své studium, ale i pro město a obyvatele města Třešť, kteří se o sport zajímají. Ačkoliv se jedná o rozsáhlé, časově a badatelsky náročné téma, doufám, že jej úspěšně dokončím a zpracuji tak, aby bylo poutavé a atraktivní i pro ostatní zájemce.

2. Teoreticko-metodologická část

2.1 Cíle, úkoly a předmět práce

Cílem práce je zpracovat historii tělesné výchovy a sportu v Třešti od jejích počátků až do současnosti za pomoci všech dostupných historických pramenů, archivních fondů, dostupné literatury, dobových periodik a výpovědí pamětníků.

Úkolem práce je zpracovat a chronologicky poskládat historii tělovýchovných organizací a sportovních oddílů působících na území města Třešť.

Předmět práce je z hlediska obsahového zaměřen na historii organizované tělesné výchovy a výkonnostního sportu v Třešti. Práce je zaměřena na jejich vnitřní činnost jako je vznik, vedení, členstvo, různé činnosti apod. Dále také na sportovní a závodní činnost, nejlepší výkony sportovců, oddílů a klubů na všech soutěžních úrovních. Z hlediska časového je předmět bakalářské práce vymezen roky 1893 až 2014 a jedná se tedy o období od vzniku první organizované tělovýchovné organizace Sokol Třešť po současnost, tedy rok 2014. Z územního hlediska je předmět práce vymezen na město Třešť.

2.2 Metody práce

Jelikož se jedná o *historicky zaměřenou bakalářskou práci*, byly použity historické metody. Tyto metody nám umožňují vyhledávat a porovnávat informace a údaje o faktech v minulosti, které nám usnadňují zpracování potřebných pramenů a můžeme si tím tak vytvořit její obraz. Materiály byly získány studiem literatury, tištěných pramenů, periodik a rozhovory s pamětníky nebo s jejich pozůstalými. Při zpracování bylo použito metody přímé, což je běžný a převažující postup historikovy práce, pokud jde o prostý popis skutečnosti s dostatkem pramenů. Společně s metodou přímou byla použita také metoda progresivní, neboť historické události byly sledovány tak, jak po sobě následovaly.

2.3 Rozbor pramenů

Nejvíce informací pro tuto práci co do četnosti a hloubky, jsem získal především rozbořením písemných tedy sekundárních pramenů. Prvotním zdrojem pro získání poznatků bylo zpracování relevantních písemností umístěných v Okresním archivu v Jihlavě, ve kterém jsem však o sportu v Třešti mnoho informací nenalezl. Dále jsem navštívil Městské muzeum v Třešti a Městskou knihovnu v Třešti, kde jsem oproti okresnímu archivu našel potřebné informace především o dělnickém tělocvičném hnutí v Třešti v podobě publikace *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*, která byla vydána MěstNV v Třešti v roce 1982.

Dalším zdrojem, který jsem v Městské knihovně v Třešti našel, bylo periodikum *Naše město*, které vydává město Třešť pravidelně od roku 1972. Z něj jsem získal informace především o ledním hokeji, který nebyl doposud v Třešti zpracovaný, a neexistovaly o něm žádné písemnosti. V periodiku jsem dále našel informace i o dalších sportovních oddílech, především o fotbalovém a dále o organizaci, ve které se sdružovala mládež s názvem Junák.

Nejvíce mi však pomohly písemné prameny, které jsem získal pomocí pamětníků, kteří mi zapůjčili oddílové kroniky nebo pamětní knihy, ve kterých byly důležité informace o vzniku a vývoje jednotlivých oddílů a jednot. Z těchto pramenů měla největší význam kronika Tělovýchovné jednoty Sokol Třešť, kterou mi v elektronické podobě zapůjčil starosta Sokola Martin Hamták. Informace z kroniky jsem dále doplnil poznatky z diplomových prací o sokolském hnutí „*Sokol v Třešti*“ Spurná (2007) a „*Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*“ Vobr (2010). Další podklady mi poskytli vedoucí jednotlivých sportovních oddílů. Kroniku fotbalového oddílu mi poskytl předseda Václav Trnka, kroniku házené mi zapůjčil předseda Hynek Penhaker. Publikace o české házené mi poskytl bývalý člen oddílu Vlastimil Zuda a pamětní knihu tenisového oddílu tajemník Josef Mikeš.

Pro zpracování obecných dějin města jsem použil publikaci „*Třešť 1349 - 2001*“ Bukvaj (2001), kde jsou zaznamenány historické události od samotného založení města až po rok 2001.

Na začátku každé kapitoly o jednotlivých tělovýchovných hnutích jsem zařadil stručný nástin, jak to bylo s jejich vznikem, jaké byly jejich zásady a myšlenky, které představovali. Zde jsem použil publikace o přehledu československých dějin tělesné výchovy a sportu Kössl – Štumbauer – Waic (1994), Štumbauer (1990).

Velmi důležitým zdrojem informací pro sporty, které neměly žádné historické záznamy, byly rozhovory s několika pamětníky tedy prameny primární. Informace o hokeji a stolním tenise jsem získal díky rozhovoru s Josefem Vobrem, který působil v Třešti jako trenér mládeže. O nově založených sportech a oddílech, nebo o současném stavu vybraných sportovních oddílů mi poskytli informace vedoucí oddílů a dále internetové stránky.

Rovněž jsem ve své práci použil fotografických pramenů, zejména dobových fotografií a textové přílohy jsem vytvořil pomocí získaných materiálů většinou z osobních zdrojů, kronik, almanachů, nebo periodik.

3. Stručná historie města Třešť

Jihozápadní část Českomoravské vrchoviny je charakteristická tím, že hluboké lesy a množství rybníků připomínají sousední jihočeskou krajinu. Třešť leží zhruba v polovině cesty mezi krajským městem Jihlavou a stejně velikou, ale známější Telčí. Město se rozkládá v hlubokém údolí, obklopují ho na východě vrch Špičák (732 m) ze severní strany je to oblast Čerínku (761 m) a na jihozápadě je na dohled nejvyšší hora Vysočiny - Javořice (837 m). Panorama uzavírá pod Javořicí věž hradu Roštejn, která se tyčí nad vrcholky stromů.

Třešť dostala své jméno podle potoka Třešnice, v jehož nejužším údolí pod masivem Špičáku byla založena. Třešť byla založena v průsečíku Humpolecké a Lovětínské stezky. První písemná zmínka o Třešti se datuje z roku 1349 a je zapsána v Zemských deskách brněnských. Ve zprávě se praví: „...*Pan Bernard a Vlk, bratři z Urbanče, darovali dědičně 2 a ½ lánu ve vsi Peči farnímu kostelu v Třešti na věno oltáře a také je odkázali...*“¹ Podle této první zmínky je jasné, že Třešť existovala již před tímto datem, protože zápis hovoří o již existujícím farním kostele.

V této době náleželo třešťské panství Závišovi z Třeště, po něm byl vlastníkem Štěpán z Březnice, který ho prodal roku 1358 moravskému markraběti Janu Jindřichovi, bratru císaře Karla IV. Ten téhož roku prodal panství Šternberkům, kteří Třešť drželi do roku 1493. V letech 1493 - 1626 zde vládli Vencelíkové. Za jejich vlády se městečko rozrůstá, přestavuje zámek, vybudoval se nový kostel, město mělo školu, radnici i nový pivovar. Po nich v letech 1626 - 1831 vlastnili panství Herbersteinové z Korutan, s kterými do Třeště přišla i nová řeč, němčina. Jejich vláda byla v letech 1657 – 1669 přerušena dvanácti roky vlády Gayerů z Edelbachu. Od roku 1844-1945 byli vlastníky třešťského panství rakouští Sternbachové. Toto období bylo ve znamení velkých politických, hospodářských i sociálních bojů a změn.²

Existuje ale i pověst o založení města Třešť, která vypadala takto. Jednoho dne projížděl naší krajinou se svým služebnictvem jakýsi neznámý rytíř, který hledal vhodné místo pro nové sídliště. Zabloudil však a nemohl se dostat z lesa. Když byli všichni značně unaveni, stanuli v místech, kde bývala obecní studně „Homolka“ a u ní stál velký dub. Pod ním všichni ulehli ke spánku. Rytíř měl divný sen, divné třeštění. Zdálo se mu, že před ním stojí krásná víla, která má v ruce košíček s malými domečky a že je rozhazuje kolem dubu. Když se rytíř probudil, uvažoval o tom snu a pak usoudil, že to bylo znamení k tomu, aby svůj

¹ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 4.

² Tamtéž, s. 5-29.

domov založil právě v těchto místech. Dal tedy ihned kácet kolem dubu les a ze dřeva stromů budoval novou osadu. Když byla dostavěna, dal jí jméno Třešť, aby prý se na věky uchovala památka, že podnět k jejímu vzniku dal pouhý sen, pouhé třeštění (třeštění - snění).³

I. světová válka v letech 1914 - 1918 vrhla milióny lidí do hrůz válečného běsnění. To se samozřejmě týkalo i obyvatel města Třešť. Muži z Třeště podléhající branné povinnosti byli v roce 1914 odveleni k 81. pěšímu pluku v Jihlavě. V srpnu roku 1915 byl celý jihlavský pluk odvelen na bojiště do Haliče, kde na ruské frontě třešťští muži v rakousko-uherských uniformách prošli krvavou bitvou. Díky publikaci „Českoslovenští legionáři 1914 – 1920“ vydanou Okresním úřadem a Státním okresním archivem v Jihlavě můžeme získat obraz toho, kolik třešťských legionářů se zúčastnilo bojů během I. světové války, a na kterých frontách působili. Seznam zaznamenává 95 třešťských legionářů, z nichž 73 bojovalo na ruské frontě, 14 na italské, 7 na francouzské a u jednoho nebylo zjištěno, k jaké vojenské jednotce patřil. Po válce to neměli třešťští legionáři, kteří se vrátili z válečných front, jednoduché. Zhoršující se sociální a ekonomické postavení bývalých příslušníků zahraničních legií vedlo ke snaze zakládat spolky a organizace, které by pomohly sociálně slabším členům. Proto v Třešti byla založena Československá obec legionářská. Členy ale nebyli všichni místní legionáři, protože mezi nimi nastal rozkol v politických názorech. V roce 1932 měla legionářská obec v Třešti 31 členů, 1934 - 24 členů, 1939 - 21 členů a v tomto roce její činnost zanikla. Obnovena byla v roce 1945 a definitivně zanikla po roce 1948. Nejvýznamnější legionářskou osobností je plukovník Josef Jiří Švec, rodák ze sousední vesnice Čenkov, která je dnes součástí města Třešť. Čenkov se nachází 5 km od Třeště, směrem k hradu Roštejn. V této bakalářské práci mu budu věnovat pozornost v jeho životopise, protože po studiích učitelského ústavu odešel do Ruska, kde se v Jekatěrinodoru⁴ na Kavkaze stal učitelem tělesné výchovy na střední škole. Uplatňoval sokolské ideje ve svém povolání a byl také nadšeným sokolem.⁵

Nástup fašismu v sousedním Německu znamenal bezprostřední ohrožení svobody v celém Československu. Převzetí vlády Němci zasáhlo samozřejmě i Třešť. V blízkosti Třeště byla obec Salavice se zcela německým obyvatelstvem a blízký Stonařov, kde žila silná německá komunita. Tyto dvě obce nejsou od Třeště vzdáleny více jak 10 km. Do Třeště přicházeli fašistické bojůvky vlajkařů, aby vyhlásili své požadavky, jejich provokativní pochody byly však obyvatelstvem znemožněny.

³ [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.trest.cz/o%2Dmeste/d-1141/p1=2252?p1=2248>

⁴ Dnešní město Krasnodar

⁵ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 32-36.

Mnichovská dohoda a kapitulace ukázala, že český národ vstoupil do období odboje. Z této beznadějné situace vznikaly první ilegální odbojové organizace. V listopadu 1938 byla v Třešti vytvořena ilegální organizace KSČ, která svoji činnost zaměřila na tištění a rozšiřování protifašistických letáků. Letáky byly rozšiřovány nejen v Třešti a okolí, ale dostaly se dokonce i na Liberecko. Tato ilegální činnost neunikla jihlavskému gestapu, a tak 1. září 1939, docházelo v Třešti k prvnímu zatýkání. Mezi zatčenými byli příslušníci Sokola, inteligence i komunisté.

V Třešti docházelo k zatýkání a věznění po celé období války. Věznicemi a koncentračními tábory prošly desítky třešťských občanů, kteří působili v ilegálních protifašistických organizacích, z nichž 20 občanů tyto útrapy nepřežilo. Zvláště tragickou kapitolou třešťských dějin je osud židovského obyvatelstva. Z Třeště bylo odvečeno 105 židů. Z toho jich bylo 49 odvečeno do koncentračních táborů, z nichž pouze tři přežili tyto hrůzy. Ostatních 56 židů bylo přestěhováno z města do okupovaných částí Sudet. Mezi oběťmi holocaustu byl i třešťský židovský lékař MUDr. Alfred Singer, který se stal starostou Terezína. V roce 1944 byl se svou rodinou transportován do Osvětimi, kde byli všichni zavražděni.⁶

Při květnové revoluci v roce 1945 se Vysočina měla stát obranným valem proti postupující Sovětské armádě. Proto se ve zdejšímu prostoru soustřeďovaly fašistické jednotky. V Třešti byla ve škole na náměstí umístěna jednotka wehrmachtu asi o 100 mužích, která v dubnu opustila město. Dále zde bylo umístěno strážní družstvo o síle 60 mužů. 5. květen 1945 se stal dnem povstání českého lidu proti fašistickým okupantům. Také v Třešti převzal moc revoluční národní výbor. Na budově městského úřadu zavlála československá vlajka a strategické body ve městě byly obsazeny členy revoluční gardy. Místní němečtí obyvatelé byli zajati a odvedeni do místního vězení. Během neděle 6. května padlo v drobných potyčkách s Němci několik nezkušených ozbrojených obránců města a ve vězení bylo více než sto Němců. Zajatci měli zůstat ukryti na neznámém místě, aby bylo možno je využít jako rukojmí při vyjednávání a tak padl návrh odvézt zajatce na blízký hrad Roštejn, který nakonec nedošel uskutečnění. Toto rozhodnutí se však ukázalo být osudné. Večer došlo telefonické hlášení, že se k Třešti blíží nepřítel. Mladí gardisté hlídkovali za městem v otevřeném poli poblíž lesa, mezitím si členové revolučního výboru připijeli na vítězství. Dne 7. května v pondělí ráno už je před Třeští slyšet řev motorů. Blížily se obrněné transportéry, které patřily elitním jednotkám SS, které nejspíše přivolali na pomoc někteří nacisticky smýšlející občané. Osm

⁶ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 40-52.

obránců na kraji Třeště bylo nemilosrdně postříleno, aniž stačili podat zprávu o příchodu nepřítele. Rozespali občané, probuzení střelbou, ve spěchu utíkali do okolních lesů a s nimi prchali členové revolučního výboru i vojenské vedení města. Třešť byla znovu v moci fašistů. Zajatí Němci byli osvobozeni z vězení a začali se mstít na bezbranných lidech. Skupina fašistů vnikla do místního lazaretu, dále do domů třešťských obyvatel, zatýkají muže a odvádějí je ke zdi školy. Zatímco ve světě je projednávána kapitulace Německa a válka končí, v Třešti začalo řádění popravčích čet.⁷

Lidé, kteří nestačili utéct a museli v Třešti zůstat, slyší šířící se zprávy, že Třešť bude vypálena a každý desátý občan zastřelen. Na důkaz těchto zpráv jsou slyšet salvy popravčí čety od budovy vězeňského dvora.⁸ Velmi neobvyklou roli při popravování sehraje německá dívka, bývalá pracovnice gestapa a rodačka z Třeště Herta Kašparová. Této dívce ponechají němečtí vojáci na jeden den právo rozhodovat o životě a smrti rukojmích. Herta ukazuje prstem na lidi, kteří mají být popraveni. Vybere celkem jedenáct lidí, mezi nimi i své spolužáky ze školy. Tito lidé jsou spolu s ostatními popraveni zastřelením. Po válce Hertu za tento čin odsoudí lidový soud v Třešti k veřejné popravě oběšením. V úterý 8. května třešťští Němci za doprovodu německého vojska opouštějí ve spěchu město. Dne 9. května projíždějí městem poslední zbytky wehrmachtu, které prchají před Rudou armádou. Navečer přijíždějí do Třeště hlídky Rudé armády. Byly uvítány předsedou revolučního národního výboru, který se odpoledne „slavnostně“ navrátil z roštejských lesů, spolu s členy třešťského revolučního výboru, aby se ujali moci ve městě. Spolu s nimi je vítá tlumočník a partyzán, tajný spolupracovník gestapa, který tehdy ještě nebyl odhalen. Ve čtvrtek 10. května město vítá vojáky Rudé armády. Radost z osvobození je ale zkalena předchozími událostmi. Na území Třeště dnes můžeme nalézt několik pomníků se jmény padlých. V Třešti se také nachází vězeňský dvůr, na kterém bylo zavražděno 33 mužů, pietní síň, společný hrob na hřbitově a pamětní desky na budově městského úřadu, které jsou připomínkou tragických událostí během květnové revoluce 1945. Pochopitelně tu chybí jména vůdců revolučního národního výboru a členů vojenského vedení města.⁹

⁷ DANKOVÁ, Z. (2008): *Květnové povstání v Třešti* [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/200805055062/Kvetnove-povstani-v-Tresti-tragicky-pribeh-odvahy-a-zbabelosti.html>

⁸ Naše město, 5/80. *Radostné i bolestné květnové dny roku 1945 v Třešti*, s. 3-4.

⁹ DANKOVÁ, Z. (2008): *Květnové povstání v Třešti* [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/200805055062/Kvetnove-povstani-v-Tresti-tragicky-pribeh-odvahy-a-zbabelosti.html>

Tato tragédie je vyjádřena veršem: ...*Vypravuj, jak jsme všichni byli mladí,*

Bylo nám osmnáct či dvacet, dvaadvacet ...

A žít jsme chtěli, s milou mít se rádi,

*a pracovat. A nejen život ztrácet....*¹⁰

Květnová revoluce v roce 1945 ukončila vládu Sternbachů v Třešti, kteří prchají s ostatními Němci. Budova zámku, kterou do té doby měli Sternbachové v moci, byla nyní používána pro činnost Junáka, dále v ní fungovalo třešťské muzeum a hudební škola. Protože Třešť byla do té doby povětšinou průmyslovým městem a v čele městské rady bylo po revoluci několik komunistů, vyhrála hned první poválečné volby komunistická strana, která hned po zvolení zasahovala do činnosti jednotlivých organizací a spolků v Třešti, až do revoluce v roce 1989. Po převratu dochází k dalšímu rozvoji města. Dochází k renovaci budov nebo jsou postaveny úplně nová nákupní či sportovní střediska, které mohou místní obyvatelé využívat.¹¹

Dnes je Třešť známá především díky svým tradičním betlémům. Všechny betlémy se každoročně postaví v domácnostech místních řezbářů, kterých je v současné době až 40. Celkový počet je na 80 betlémů a navštěvují je lidé z celé republiky, ale i zahraničí. V Třešti můžeme také nalézt některá významná místa, budovy nebo se k její historii váží některé zajímavé osobnosti. Pro oblast Vysočiny je vzhledem k přírodním podmínkám symbolem dosud málo zdevastovaná příroda, kterou charakterizují hluboké lesy a kamenitá pole, a to také předznamenalo rozhodnutí zakládat v městě průmyslovou výrobu. Koncem 19. století v Třešti vznikly první továrny, a to na sukno (1832-1833) a na výrobu sirek (1843.)¹² Roku 1872 byla otevřena měšťanská škola s českým vyučovacím jazykem, která se tak stala první školou tohoto druhu na Moravě. Později byla škola rozdělena na chlapeckou a dívčí. V roce 1887 získala Třešť další prvenství na jihozápadní Moravě, co se týká vzdělávání. Vznikla zde živnostenská škola pokračovací.¹³ O vzrůstu Třeště svědčí i to, že císař František Josef I. povýšil tehdy největší městys na Moravě na **město Třešť** v roce 1901.¹⁴

Na seznamu kulturních památek můžeme nalézt mnoho objektů a domů, které se nacházejí v Třešti. Nejvýznamnější památky jsou: zámek, původní šlechtické sídlo, které nejprve bylo roku 1513 uváděno jako tvrz, ale za vlády Vencelíků ke konci 16. století bylo vybudováno v renesanční zámek. Nejstarší památkou Třeště je Farní chrám sv. Martina.

¹⁰ Úryvek z básně „Epitaf“, CÍLEK, R. *Třešť včera, dnes a zítra*. 1. vyd. Praha: Merkur, 1980, s. 100.

¹¹ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 67-72.

¹² Tamtéž, s. 92-93.

¹³ Tamtéž, s. 150.

¹⁴ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 15.

Založen byl jako raně gotický ve 13. století. Dále zde můžeme nalézt Kostel sv. Kateřiny, který byl původně založen jako německý luteránský chrám. Pravděpodobně byl postaven v roce 1492 (první zmínka o něm) rodem Vencelíků. Za zmínku ještě stojí Židovská synagoga, která byla postavena na konci 17. století. V roce 1824 byla zničena požárem, ale hned za rok se ji podařilo postavit znovu. Synagoga byla během okupace v moci nacistů, kteří během války zničili velkou část interiéru.¹⁵

Na to, jak je Třešť malé město, v její historii se objevuje několik zvučných jmen, jejichž nositelé se podíleli na rozkvětu Třeště, nebo se zde narodili a působili pak ve světě, kde se stali známými. Nejznámější osobnost, která je nepřímo spojena s Třeští, je Franz Kafka. Tento pražský spisovatel židovského původu patřil k nejvýraznějším postavám světové literatury 20. století a pravidelně zde pobýval na prázdninách u svého strýce Siegfrieda Löwyho, jemuž věnoval povídku *Venkovský lékař*. Další významnou postavou je rodák z Třeště Josef Alois Schumpeter, který byl významným představitelem národohospodářské vědy, ministr financí rakouské republiky a přednášel na řadě světových univerzit. Odmítl spolupracovat s Hitlerem a poté unikl do USA, kde přednášel na Právnické fakultě Harvardské univerzity ve Washingtonu, kde nečekaně zemřel. Znamou osobností a rodákem byl i herec Otto Šimánek, představitel postavy Pan Tau.¹⁶ V historii Třeště by se dalo nalézt mnoho postav, které dosáhly velkých úspěchů. Můžeme zde nalézt ředitele divadla ve Vídni, několik profesorů, kteří přednášeli na našich, ale i světových univerzitách, ovšem do této práce se bohužel všichni nevejdou.

Od roku 1850 docházelo v Třešti k pravidelnému sčítání obyvatelstva a demografický vývoj je zobrazen v tabulce.¹⁷ (viz textová příloha č. 1) V tabulce nejsou zobrazeny roky, kdy se odehrávaly obě světové války, ale z počtu obyvatel před válkou a po válce je patrné, že v obou válkách padlo mnoho obyvatel města Třeště.

Když jsem zpracovával toto téma o historii samotného města Třešť, byl jsem překvapen, jaké zajímavé události se v její historii udály a jací významní a úspěšní lidé působili v takto malém městě.

¹⁵ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 82.

¹⁶ Tamtéž s. 87.

¹⁷ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 16-17.

4. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1893 - 1945

4.1 Tělovýchovná jednota Sokol

4.1.1 Nástin vzniku a vývoje sokolského hnutí

Zakladateli Sokola byli Miroslav Tyrš a jeho o deset let starší blízký přítel Jindřich Fügner. Byl to první spolek v českém království, který si dal za cíl pěstovat aktivně tělocvik. První tělocvičná jednota byla založena v Praze 16. února 1862 pod názvem Tělocvičná jednota pražská. Tyrš propracoval organizační strukturu Sokola a vytvořil českou tělocvičnou soustavu, kterou rozdělil do čtyř odvětví – cvičení na nářadí bez dopomoci, cvičení s náčiním, cvičení skupinová a cvičení úpolová. K ukázkám činnosti a k rozvoji Sokola se pořádaly tělovýchovné slavnosti nejdříve na úrovni jednot, později okrsků a žup. Od počátku se těmto slavnostem říkalo Slety, což byl název odvozený od pojmenování organizace Sokol. Název Sokol dal spolku pedagog Emanuel Tonner a je odvozen z jihoslovanských národních písní, kde byli bojovníci za svobodu nazýváni Sokolové.¹⁸

První sokolský slet se konal 18. června 1882, kdy Sokol slavil dvacáté výročí od svého založení. V roce 1889 se podařilo založit jednotnou organizaci, která byla spolkem žup a ne jednot. Organizace se jmenovala „Česká obec sokolská“ (ČOS). Od roku 1902 se k ČOS připojovaly i jednoty, které ležely mimo území Království českého. Z toho důvodu vznikl v roce 1908 společný orgán „Svaz Slovanského sokolstva“ se sídlem v Praze. Jeho členy byli například Chorvaté, Slovinci, Srbové, Poláci, Bulhaři a Rusové.

V roce 1914 do vývoje Sokola zasáhla 1. světová válka a v červenci tak Sokolstvo ukončilo svou činnost. Po skončení války a v den vzniku ČSR se stal Sokol nejvýznamnější tělovýchovnou organizací tak, jak tomu bylo předtím. V té době měla ČOS 550 000 členů. Síla Sokolu pomohla překonat období celosvětové hospodářské krize v 30. letech a projevila se hlavně v období nástupu nacismu. Snahy okupantů zneužít ČOS jako nejvýznamnější

¹⁸ SCHEINER, J. Dějiny Sokolstva: v prvním jeho pětadvacetiletí. Praha: Grégr, 1887, s. 19-23.

tělovýchovnou organizaci byly pro odpor členstva znemožněny, a tak byl Sokol první organizací, které byla zakázána činnost. Po válce Sokol svou činnost znovu obnovil.¹⁹

4.1.2 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť

Historie třešťského Sokola začala 1. ledna 1893, kdy se konala ustavující valná hromada. Přípravy k založení prvního tělocvičného spolku v Třešti začaly už ale v roce 1892. Bylo zapotřebí zajistit patřičnou členskou základnu a vypracovat stanovy, které muselo schválit moravské místodržitelství v Brně na základě stanov dle zákona říšského zákoníku z roku 1867. Tyto přípravy na založení Sokola v Třešti řídil soustružník Josef Najsar. Nejprve byly tyto stanovy vráceny, protože k nim bylo připojeno vyjádření obce, že chce spravovat jmění jednoty, jež jí v případě zániku jednoty mělo připadnout. Po doplnění stanov o vyjádření obce třešťské, že Jednotu budou mít v moci místodržitelské, dne 29. října 1892 již vzniku spolku v Třešti nic nebránilo.²⁰

Po schválení stanov bylo potřeba zajistit dostatečně širokou členskou základnu. Budoucí členové se do nově vznikající jednoty mohli zapsat pomocí oběžníků, které v obci kolovaly ještě před ustavující valnou hromadou 1. ledna 1893. Tisk, dotazníky a osobní rozmluvy informovaly veřejnost o tom, že účast v novém spolku přislíbil dokonce i baron ze Sternbachu. Nakonec se však tyto informace nepotvrdily a baron ze Sternbachu se členem Sokola nestal.²¹

Na ustavující valné hromadě, které předsedal Josef Najsar a zapisovatelem byl místní učitel Arnošt Dvořák, byly stanoveny členské příspěvky - 10 krejcarů měsíčně. Za spolkovou místnost byl určen hostinec „U Černého orla“. Pro cvičení byla za 20 zlatých ročně pronajata místnost v obecním domě č. 18, za kterou se dalo za dobrého počasí cvičit venku na přilehlé louce. Do jednoty se při jejím počátku zapsalo celkem 48 členů (26 činných a 22 přispívajících), na valné hromadě jich bylo přítomno 17. Bylo zapotřebí si také zvolit vedení, které bude zodpovědné za chod spolku. Volby byly vykonány aklamací (veřejné hlasování) a zvoleni byli následující činovníci:

¹⁹ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 25-35.

²⁰ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 1

²¹ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 55.

Starosta – MUDr. Josef Konarovský

Místostarosta – Josef Najsar, soustružník

Náčelník a jednatel – Arnošt Dvořák, učitel

Dozorci účtů – Karel Hlaváček a Jan Laubacher, oba učitelé

Dále byli zvoleni členové do výboru, náhradníci a byly přijaty návrhy: získávat členstvo, šířit poznání o účelu a cíli sokolstva a co nejdříve zahájit činnost.²²

Hned od začátku své existence byla činnost Sokola vysoká. Už během prvního roku od založení se konalo první veřejné cvičení. Cvičení se konalo 17. září na zahradě hostince „Na Pavlači“. Cvičili zde sokolové z Jihlavy a Telče. Třešťský Sokol necvičil, protože v té době byl teprve na začátku své existence, nemaje ani cvičitelů, ani cvičenců, jak uvádí autor v kronice. Ale účel tohoto veřejného cvičení byl splněn, protože zanechalo hluboký dojem na přihlížející obecnost a zvláště na členy třešťské jednoty, které nadchlo k horečné činnosti.

Do pronajaté cvičební místnosti tak přibýlo náčiní, aby zde mohli členové jednoty cvičit. Pořízeno bylo šplhadlo, hrazda a visutá hrazda, bradla, kruhy a 10 párů činek. Cvičební dny byly: pondělí, čtvrtek a sobota vždy od 6 do 8 hodin večer. Členové jednoty se od začátku fungování Sokola snažili rozvíjet nejen tělovýchovnou složku, ale i složku vzdělávací a zábavní. Byl uspořádán večírek za účelem ukázky nových krojů a získání finančních prostředků, ten však nedopadl dobře a pořádajícím sokolům vznikl deficit ve výši 3 zlatých, které musel doplatit starosta Sokola ze svého. Přesto byla za zbytek peněz z příspěvků pořízena nová hrazda z Prahy za 19 zlatých, která vystřídala starou jasanovou. První rok fungování jednoty byl v kronice ukončen slovy: „...*Je patřno, že rosteme a máme nároky...*“²³

V roce 1894 se konala výroční valná hromada, které se účastnilo 20 členů. Došlo k volbám a změnám v jeho výboru. Novým starostou se stal Josef Němec, místostarostou Kašpar Brožek a náčelníkem Josef Liška. Byla pořízena nová tělocvična, „tzv. kůlna“ v domě č. 317 za nájemné 30 zlatých ročně. Zlepšovala se také náplň a forma cvičení. Zasluhu na tom mají dva bratři Rudolf Krebs a František Baumann. Oba každou neděli chodili do 13 km vzdálené Telče, kde nacvičovali jednotlivé cvičební prvky, dostává se jim ponaučení a návodů od tehdejšího náčelníka jednoty telčské - Emany Příhody. Všechny tyto rady a nacvičené prvky přinášejí do třešťské jednoty, kde se díky nim cvičilo soustavněji a pilněji, než tomu bylo předtím. Cvičení probíhala dvakrát až třikrát v týdnu v nové tělocvičně. Díky nové tělocvičně mohla cvičení probíhat pravidelně po celý rok a někteří sokolové se dokonce začali

²² *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 1.

²³ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 2.

připravovat na III. sokolský slet, který se konal v Praze. Jednota se díky pravidelnému cvičení také začala účastnit veřejných cvičení. První třešťští sokolové tak mohli cvičit před přihlížejícím publikem v Jihlavě a poté v Dačicích.²⁴

K sokolskému hnutí patřilo organizování kulturního, společenského a vzdělávacího života. Všechny tyto složky patřily k vlastnostem všech jednot a nejinak tomu bylo i v Třešti. Vzdělávání členů se konalo na několika úrovních. K vzdělávání sloužily veřejné přednášky a proslovy. V roce 1894 byla zřízena sokolská knihovna, tak jak předepisovala ČOS. Základní fond tvořily knihy, které daroval Dr. Richter (36 knih) a Karel Hlaváček (20 knih). Dále zde byly sokolské příručky, které jednota nashromáždila dary, případně koupí. Za 40 let fungování knihovny se podařilo nashromáždit více jak 500 zábavných a poučných titulů a odborná část obsahovala přes 200 svazků.²⁵

Další složka, která se podílela na vzdělávání členů, byla složka divadelní. První představení se konalo v roce 1895. Do roku 1925 nacvičili členové Sokola celkem 84 her vždy s několika reprízami.²⁶ Představení divadelního spolku obsahovala české hry s českou tematikou, např. Palackého třída 27, Její pastorkyňa, Pražský Žid. Ke vzdělávání členů a ostatních zájemců sloužily přednášky, které organizovala jednota. Přednášky obsahovaly témata např. o Svatopluku Čechovi, o kometách apod. Přednášející byli většinou středoškolští profesori, nebo vzdělavatelé z okolních jednot. Další činnost, kde se jednota snažila působit, byla všeobecná zábava. Do tohoto odvětví patřily pravidelné výlety a pochodová cvičení do okolí Třeště, ale hlavně to byly hudební večírky. Do tohoto druhu zábavy patřily „selské plesy“, „maškarní merendy“, nebo „věnečky“. Je samozřejmé, že tyto akce znamenaly pro jednotu značnou finanční pomoc.

Většina těchto akcí skončila ziskem, který následně putoval do pokladny jednoty a sloužil k dalšímu rozvoji. Z vydělaných peněz se pronajímaly prostory na různé zábavní akce a hlavně pomůcky na cvičení. Pokud získané peníze nestačily, přistoupilo se k veřejné sbírce. Zábavné akce většinou probíhaly v kavárně u Černého Orla a všechny takovéto akce bylo potřeba řádně zorganizovat. Nejprve se vše muselo sdělit příslušným úřadům, požádat o povolení apod. Tuto činnost zajišťoval jednatel jednoty. Dále bylo potřeba informovat veřejnost, což se dělo pomocí novin a plakátů.²⁷

²⁴ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 3.

²⁵ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 56.

²⁶ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 37.

²⁷ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 57.

Jak se činnost Sokola Třešť v dalších letech rozrůstala o další kulturní a společenské formy je popsáno v kronice Tělocvičné jednoty Sokol Třešť. Každý rok je zde jednotlivě rozdělen na – život organizační, život tělocvičný, život vzdělávací, život zábavní a život hospodářský. Text v kronice dále popisuje tehdejší politickou a sociální situaci, která v té době panovala. Jeden takový zápis můžeme nalézt například na straně 12, kde je popisován rok 1902. Zápis popisuje národnostní konflikt s německou menšinou z Jihlavy. Tehdejší účastník bratr Rudolf Krebs pravil: „*...Tento den je památným pro každého z účastníků a zároveň zůstane památným pro celý kraj Jihlavský! Při příjezdu do Jihlavy na veřejné cvičení bylo na nás pliváno, vykřikováno, při opuštění vozu byli někteří bratři napadeni, čapky z hlav strhány a žádný Sokol nesměl vyjít z Besedního domu. Když jsme jeli domů, museli jsme jeti pod ochranou bodáků a ještě přes tento špalír rozeštvaní Němci po nás kamenovali...*“²⁸

V roce 1906 Sokol Třešť hostil veřejné okresní cvičení. Tohoto cvičení se zúčastnili bratři z Brtnice, Jihlavy, Studené a Telče. Na tomto cvičení ale bylo zajímavé to, že se jej poprvé účastnily ženy. Celkem cvičilo 19 žen. 6 z Telče a 13 z Jihlavy. Toto první veřejné cvičení zanechalo silný dojem a povzbudilo třešťské ženy k usilovnějšímu cvičení. Další roky podle kroniky probíhaly podobně. Ve vedení se proměnilo pouze pár členů, ale na chod jednoty to nemělo žádný velký vliv. Cvičení probíhala dvakrát až třikrát týdně. Dvakrát týdně měli možnost trénovat dorostenci a žáci. Dále se jednota pravidelně účastnila veřejných cvičení, která se konala v blízkosti Třeště. Hospodářské výsledky byly podle kroniky utěšené. V roce 1908 začaly přípravy na organizaci ženského odboru, o který mělo zájem až 30 členek, které se hned za rok poprvé zúčastnily veřejného cvičení v Třešti.

V roce 1910 se konala mimořádná valná hromada. Na ní se projednávala myšlenka k vybudování nové tělocvičny. Do té staré začalo pršet a tělocvična byla celkově v žalostném stavu. Nakonec se na valné radě rozhodlo, že bude najata nová tělocvična na dobu 10 let v domě č. 462 od paní Františky Nahůnkové. Pronajmutím nové tělocvičny se vyřešily starosti a jednota tak mohla dál fungovat a pokračovat v pravidelném cvičení. Cvičení probíhalo většinou pravidelně dvakrát týdně. Kromě mužů zde cvičil i nedávno založený ženský odbor a samozřejmě dorostenci a žáci. Jako poslední začaly cvičit žákyně a dorostenky, a to od roku 1912. Dále probíhala především veřejná cvičení, tělocvičné akademie a přípravy na účast na Vsesokolských sletech, které se konaly v Praze.²⁹

V roce 1914 zasáhla všechna odvětví společenského života a veškeré obyvatelstvo první světová válka. Události, které se děly ve světě se odrazily v celkové činnosti organizace

²⁸ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 12.

²⁹ Tamtéž, s. 16-28.

Sokol, a to i v místních podmínkách. S první světovou válkou přišlo téměř úplné utlumení činnosti třešťského sokola. Tehdejší Sokolovna začala sloužit k účelům, které byly spojeny s válkou. Z budovy, kde dříve jednotka cvičila, se stala ubytovna vojáků, nebo sloužila k zdravotnickým účelům.³⁰ Většina mužů odešla na frontu, celkově 43 jich bylo z řad Sokola, z nichž devět se již domů nevrátilo. (viz textová příloha č. 7) Řada z nich bojovala například v Rusku v československých legiích. Zde je potřeba připomenout již zmiňované jméno plukovníka Josefa Jiřího Švece z přilehlé obce Čenkov, podle kterého byla nazvána jedna ze sokolských žup. Do této župy patřil i Sokol Třešť, jehož součástí byli i členové z Čenkova. Dne 15. května 1921 byla v jeho rodném domě v Čenkově odhalena pamětní deska k uctění jeho památky. (viz obrazová příloha č. 4) Této slavnostní události se zúčastnilo přes 4000 lidí, kteří byli převážně z řad Sokola, a při této příležitosti dokonce poslal telegram tehdejší prezident T. G. Masaryk, v němž stálo: „...*Truchlím s Vámi nad předčasnou smrtí plukovníka Švece a vzpomínám vděčně jeho činnosti a jeho oběti v osvobozeneckém hnutí...*“³¹

I když ve světě zuřila válka, jednotka zůstala činná po celou dobu jejího trvání. Soustředila se na cvičení žen, dorostu a žáků, snažila se celkově navázat na předválečnou činnost. Konají se například vycházky do okolí, nebo se ženám podařilo uspořádat v roce 1917 tělocvičnou besídku a akademii. Vše se ale s rokem 1918 mění, kdy konec války znamená, že se životy lidí a jednoty Sokol v Třešti opět pomalu vrací do normálu.³²

Jakmile začne třešťský Sokol znovu fungovat, dochází k velkému nárůstu počtu členů. Na to, kolik měla jednotka v Třešti členů v období 1893 - 1918, se můžeme podívat v grafu. (viz textová příloha č. 4) Údaje v grafu za rok 1918 jsou ještě před skončením války. Nejsou zde zaznamenány údaje z let 1915 - 1916, kdy Sokol oficiálně neexistoval. Největší počet členů v tomto období měla jednotka v Třešti před válkou a nejvýraznější nárůst členů jednotka zaznamenala v roce 1907, což bylo způsobeno započítáváním žen, dorostu a žactva do celkového počtu sokolů.³³

S koncem války přišel i konec prvního období dějin třešťského Sokola a s první republikou přišla i nejslavnější éra jejího života. Významnou událostí, která ovlivnila i další rozvoj třešťského Sokola, bylo vyhlášení samostatného Československého státu dne 28. října 1918. Toto oznámení vyvolalo u všech občanů radost a dne 30. října se se v Třešti konal slavnostní průvod, kterého se účastnili i členové jednoty. Během oslav byl zvolen do

³⁰ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 57.

³¹ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 32.

³² *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 30.

³³ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 69-70.

Národního výboru tehdejší předseda jednoty Vladimír Dadák, který měl přispět k zachování klidu, pořádku, bezpečí a k získání důvěry občanů.³⁴ Sokol se v té době a díky dřívějším událostem ocitl v naprosto nové situaci. A to nejen v Třešti, ale v celé ČSR. Českoslovenští politici si brzy uvědomili, že v Sokolu a v jejich členech je k dispozici ohromná síla. Toho využili ještě v roce 1918, kdy sokolové částečně přijali zodpovědnost za všeobecný pořádek a klid. Tak jako v celé zemi, tak i v Třešti se dali sokolové do služeb Národního výboru, aby pomohli s nastalou situací.³⁵

Co se týče vztahu mezi třešťským Sokolem a politikou, tak v každém období historie tento vztah byl jiný. V období před válkou, kdy byl Sokol teprve na vzestupu jako vznikající tělocvičná jednota tak v této době ještě do politiky tolik nezasahoval. Toto období by se dalo přirovnat jako vzájemné soupeření mezi německou a českou částí obyvatelstva. Tak tomu bylo hlavně v nedaleké Jihlavě, kde značná část obyvatel mluvila německým jazykem a kvůli národnostním rozdílům se v tomto městě spory nejednou vyhrotily. Tyto spory se ale v Třešti nevyskytovaly, protože vztahy mezi německou menšinou byly poměrně vstřícné a veškeré spory se řešily na úrovni voleb do obecního zastupitelstva. Je ale patrné, že z přednášek, které jsou popsány v kronice, se snažil Sokol šířit myšlenky, které se týkaly samostatných českých dějin a nejvýznamnějších českých osobností. Stručně lze shrnout, že toto období bylo znakem vlastenectví a o celkovou politickou situaci v zemi, nebo ve městě se členové Sokola příliš nezajímali.

Po první světové válce byl už vztah jednoty Sokol k politice a některým nově vznikajícím tělovýchovným spolkům na území Třeště komplikovanější. Po založení samostatného Čs. státu se jednota Sokol zavázala k obraně republiky, jak již bylo zmíněno a kromě toho se aktivně účastnila akcí, které podporovaly politiku tehdejší vlády a osobnost samotného T. G. Masaryka. Sokolové na počátku tehdejší éry dali jasně najevo pravidla pro své členy a pro členy, kteří měli zájem o vstup do jednoty. Nesměli být členy lidové a komunistické strany, měli zákaz jakékoliv politické agitace v Sokole.³⁶ Omezení, která se týkala chodu třešťského Sokola, se řešily na schůzi v červnu roku 1919. Na schůzi se řešilo, co s členy, kteří jsou židovského vyznání a všichni byli přijati, kromě dvou dívek. Nakonec se ale ukázalo, že tyto dvě dívky nebyly přijaty z důvodu, že byly německé občanky a jako takové neměly povolen přístup do Sokola, jak určovaly stanovy spolku.³⁷

³⁴ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 32.

³⁵ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 58.

³⁶ Tamtéž, s. 80.

³⁷ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 33.

Židovství ale nepůsobilo sokolům takové vrásky, jako křesťanství a katolicky založený tělovýchovný spolek Orel.³⁸ Protože Sokol podporoval politiku Hradu a prezidenta, nesouhlasil tím pádem s katolickou církví. Z toho důvodu bylo členům Sokola zakázáno účastnit se jakýchkoliv akcí, které pořádala jednota Orel. Dokonce bylo zakázáno závodit v míčových hrách s členy tohoto spolku. Ovšem tato rozhodnutí se úplně neshodovala se skutečností. Třešťští sokolové tato přísná nařízení příliš nedodržovali, a mládež se tak přátelila s členy ostatních spolků a tím pádem i s členy Orla. Celkově se sokolové v Třešti snažili mladému a začínajícímu spolku pomáhat a předávat své rady a poznatky, které načerpali časem.

Přesto všechno ale členové Sokola museli dbát těchto přísných zákazů a nařízení a jednota se tyto příkazy snažila plnit alespoň v těch nejzávažnějších a nejviditelnějších případech, které nešly přehlédnout a tolerovat. Za přílišné aktivity s Orlem byl vyloučen člen jednoty Petr Lebecký a jednota se tímto krokem snažila dát najevo, že porušení řádu bude trestat. Dále se jednota rozhodla bojovat proti klerikalismu tím, že kontrolovala obsah své knihovny a pořádala na toto téma přednášky. První přednáška se konala roku 1922 a měla název „Odluka církví od státu“.³⁹ Takto vypadaly vztahy mezi třešťským Sokolem a ostatními tělovýchovnými jednotami, které působily na území Třeště.

Vlivem nové politické situace a postavením Sokolů v tehdejší nově vzniklé ČSR se zvýšil i zájem obyvatelstva o vstup do třešťského Sokola. V letech 1919 a 1920 byly založeny pobočky v okolních obcích Čenkově, Jezdovicích, Třeštici, Hodicích a Růženě.⁴⁰ Toto rozšíření mělo samozřejmě pozitivní dopad na chod jednoty, ale vznikl tím také jeden zásadní problém. Jednota nemohla zajistit dostatečně velké prostory a zázemí pro provádění tělovýchovné a další spolkové činnosti svým členům. Z těchto důvodů vzniklo z podnětu tehdejšího místostarosty jednoty Rudolfa Krebse dne 12. května 1919 Družstvo pro stavbu sokolské tělocvičny v Třešti. Na výstavbě nové sokolovny se podílelo mnoho občanů z Třeště a okolí, kteří svými finančními prostředky pomohli dosáhnout toho, aby mohla konečně vzniknout v Třešti budova, která by patřila samotnému Sokolu. Kromě členů jednoty přispělo i mnoho dalších občanů. Byly to třeba dvě rodačky z Třeště, které zaslaly z Omahy v USA 7 dolarů, což bylo v té době 297 Kč. Další členové věnovali dokonce svoji podporu v nezaměstnanosti, legionář Pospíšil věnoval 6 cenných stříbrných mincí, učitel Sova odkázal

³⁸ Orel v Třešti založen 1920, DTJ založena 1908

³⁹ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 81-82.

⁴⁰ Později se pobočky v Růženě a Hodicích osamostatnily a fungovaly sami bez pomoci třešťské jednoty

1000 Kč. Přestože lidé ve velkém přispívali, chybělo stále mnoho peněz, a tak se třešťský Sokol uchýlil k různému podnikání.⁴¹

V roce 1921 se naskytla příležitost výhodně zakoupit za 120 000 Kč dům číslo 360. (tzv. Rámštum, viz obrazová příloha č. 6) Tato budova nacházející se směrem k nádraží měla velký pozemek a zdála se tak ideální pro přestavbu na sokolovnu. Na tuto investici však neměla jednota k dispozici dostatek peněz, a tak si musela vypůjčit v záložně. Zbytek peněz poskytlo Družstvo pro výstavbu sokolovny a pokladna Sokola. Hned v následujícím roce členové jednoty upravili pozemek za budovou na hřiště, ale na provedení přestavby budovy na sokolovnu nezbyly žádné prostředky. Chybějící prostředky se jednota snažila získat tím, že pořádala různé zábavné akce jako například zahradní koncerty, hrála loutkové divadlo, nebo když v roce 1925 pronajala sál v kavárně Republika, kde s nově zakoupeným „kinostrojem“ pořádala veřejné promítání. Za vydělané peníze byl dluh na sokolském domě splacen. Díky tomu se v roce 1927 Družstvu pro výstavbu sokolovny podařilo odkoupit celou budovu kavárny Republika (viz obrazová příloha č. 7) od jejího majitele p. Jelínka za 350 000 Kč.⁴² Zakoupením kavárny byly všechny finanční prostředky téměř vyčerpány. Přesto se ale započalo s vlastní přestavbou dříve zakoupené budovy, aby tak konečně mohla vzniknout sokolovna.

Významným dnem v dějinách Sokola Třešť se stal 8. červenec roku 1928. Po 36 letech fungování se jednota dočkala otevření vlastní sokolovny. Sokolovna byla postavena v čele Nádražní ulice a byla postavena na místě rozbouraného pravého křídla domu č. 360. (viz obrazová příloha č. 8)⁴³ V ostatních částech sokolovny byly byty, které obývali nájemníci. Správcem domu byl bratr František Krásný. Na dostavění sokolovny se podílely všechny složky jednoty, a to hlavně v první polovině roku 1928. V době, kdy probíhaly práce na budově, byla tělovýchovná činnost a cvičení členů jednoty značně omezena. Cvičení ale bylo nahrazeno prací na staveništi, což byla činnost nejen tělocvičná a zdravotní, ale byla to i zkouška svědomitosti a vzorné činnosti. Po dokončení stavby samotné budovy bylo potřeba dokoupit některé nářadí. Zakoupeny byly šplhací tyče a lano, svislý žebřík s vodorovným můstkem a byly upraveny činky. První cvičení v nové sokolovně proběhlo v předvečer narozenin prezidenta Masaryka 6. 3. 1928. Během dalších měsíců probíhaly na sokolovně

⁴¹ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 32-33.

⁴² *Sokolské album vydané k 10. výročí čs. státu*. 1928, s. 2.

⁴³ Jihlavské listy (21. července 1928), s. 1-2.

konečné práce a jednota se pilně připravovala na veřejné cvičení a slavnosti, které proběhly v den otevření sokolovny, tedy 8. července 1928. (viz obrazová příloha č. 9)

Samotná událost otevření nové sokolovny v Třešti byla významná nejen pro místní jednotu, ale i pro široké okolí. V den otevření se ve městě konal několikatisícový průvod lidí a slavnosti vyvrcholily tělovýchovnými vystoupeními, při kterých se představilo celkem 5636 cvičenců z mnoha sokolských jednot. (viz obrazová příloha č. 10, 11) Na slavnosti byli představitelé ČOS, župy plukovníka Švece a dále zástupci sokolských jednot z Jihlavy, Telče, Moravských Budějovic, Studené, Luk u Jihlavy, Německého Brodu a Okříšek. Přítomny byly i jednoty z Bratislavy, Žiliny a Vídně. Odměnou za uspořádané slavnosti byl výdělek, který místní jednota dokázala během oslav vydělat. Do kasy přibylo 8213 Kč, což byla velká finanční pomoc. K otevření sokolovny napsal místní učitel bratr Jan Liška oslavné verše, ze kterých je patrné, jak velká událost to pro místní jednotu byla: „...*Dnes touha na skutek se proměnila, už máme vlastní střechu nad hlavou, by pod ní sokolská se mládež uskupila pod rudobílou zástavou. Ať sokolským se řídí duchem, jenž před nikým se neskloní, ať prostor její věčným zní vždy ruchem, ať příkaz Tyršův zde se naplní...*“⁴⁴

Nová sokolovna dostala jméno po plukovníku Švecovi a vybudováním tohoto tělovýchovného zařízení se vytvořily kvalitativně lepší podmínky pro celkovou činnost Sokola Třešť. Spolu s kavárnou Republika, umožňovaly tyto dvě budovy podmínky nejen pro tělovýchovnou, ale i kulturní a společenskou činnost. Byl vybudován hudební pavilon, pořízen skládací parket a příjmy z pořádání společenských akcí byly odváděny do sokolské pokladny. Pořádání těchto akcí pomáhalo překonat tehdejší těžké období krize a činnost jednoty i přes všechnu bídu, která byla kolem, nemusela být omezována. V nejnútnejších případech byla dokonce z pokladny proplácena i podpora v nezaměstnanosti pro krizí postižené členy jednoty.

Díky pravidelnému angažování na kulturních a společenských akcích měl třešťský Sokol i svůj hudební spolek, který vznikl v roce 1927 a vedl jej Josef Liška. Spolek měl velmi dobrou úroveň a hrál na všech sokolských oslavách, které byly nejen v Třešti, ale i v Brně, Znojmě, Jihlavě, Telči, Pelhřimově a dalších městech. Vrcholem činnosti tohoto spolku bylo, když v Praze v roce 1932 hrál na 9. všesokolském sletu na Staroměstském náměstí prezidentu Masarykovi pochod „*Moravo, Moravo*“, jako pozdrav od sokolské Moravy.⁴⁵ Tohoto všesokolského sletu se zúčastnilo celkově 91 mužů, 34 žen, 7 dorostenců a 12 dorostenek.

⁴⁴ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 74-88.

⁴⁵ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 37-38.

Když srovnáme počty účastníků se 3. sletem v roce 1895, kterého se účastnilo sedm členů, můžeme vidět, jak vzrostla obliba o činnost Sokola v Třešti.⁴⁶

Znovu se můžeme podívat na graf, jak to bylo s počtem členů, kteří byli v jednotě Sokol v Třešti v období 1918 - 1941, tedy do doby, kdy byl Sokol zakázán na celém území ČSR. (viz textová příloha č. 5) Z grafu je patrné, že největší nárůst členů zaznamenala jednota ihned v období po válce. V dalších letech se počet členů víceméně ustálil, kdy docházelo k občasnému pohybu členstva ať už ven z jednoty nebo do ní. Během existence jednoty byly tyto pohyby o přechodu členů do jiných jednot, nebo naopak o příchodu vedeny podrobné zápisy. Po válce se všechny seznamy o počtu členů jednoty nezachovaly a byly zřejmě zničeny v souvislosti se zatčením bratra Bohuslava Dobeše. Z toho důvodu byly všem hned po válce rozdány nové přihlášky a nezbývalo než jen čekat, kolik členů se opět přihlásí.⁴⁷

Lidé, kteří navštěvovali Sokol v Třešti, byli z různých sociálních vrstev společnosti. Protože byl pro všechny předepsán stejný členský příspěvek, byly teoreticky smazány veškeré sociální rozdíly. Díky tomu v třešťském Sokolu působili lidé jakékoliv profese, jakéhokoliv vzdělání, schopností, zkušeností a inteligence. Jednota nabízela svým členům široké spektrum vyžití, ale zároveň jim dala jistotu a bezpečí. Pro cvičence byly zařízeny zdravotní prohlídky, nebo jim byl v případě úrazu vyplacen poplatek z úrazového fondu. Jednota se ale bohužel nevyvarovala tragické události a to v roce 1925, kdy zemřel dorostenec Stanislav Lysý na následky popálení elektrickým proudem, když se snažil opravit přerušenou dodávku proudu během cvičební hodiny. Jednota věnovala na pohřeb věnec v hodnotě 130 Kč a rodina zemřelého obdržela z úrazového fondu ČOS darem 1200 Kč. Zvláštní skupinou jednoty byly bohatí členové, především majitelé továren, od kterých se očekávalo, že jednotu budou podporovat finančními dary. Například továrník Adolf Münch bezplatně zásoboval budovu sokolovny elektrickým proudem.⁴⁸ Tímto způsobem podpory Sokola v Třešti získali živnostníci dobré mínění v očích veřejnosti, protože sokolové měli v té době na veřejnosti určitý respekt, který tímto způsobem podpory získávali i tito továrníci.⁴⁹

V předválečných letech se činnost Sokola nadále rozvíjela. Bylo pokračováno v organizování kulturních a společenských akcí, jednota se účastnila na veřejných cvičeních v Třešti a také v dalších městech. V činnosti jednoty se objevily také věci, které si vyžadovala tehdejší doba a politická situace. Došlo k posílení sportovně branné činnosti v Sokole a dále k

⁴⁶ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 120-121.

⁴⁷ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 70-71.

⁴⁸ Po požáru v jeho továrně musela být Sokolovna napojena na městský proud a platila za to 60-70 Kč měsíčně

⁴⁹ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 72-76.

sblížení s tělovýchovným hnutím DTJ a JPT, které mělo v Třešti také velmi silné zázemí. V tomto období, které bylo předzvěstí války, dochází také k úmrtí členů jednoty, kteří stáli u zrodu Sokola v Třešti. Jednou z takových událostí bylo úmrtí matky plukovníka Švece, jejíž pohřbu se v roce 1932 zúčastnilo velké množství občanů z Třeště a okolí, dále zástupci ČOS, Župy plukovníka Švece a legionáři z bývalého 29. pěšího pluku.⁵⁰

V roce 1933 Sokol v Třešti oslavil 40. výročí od svého založení. Na oslavu tohoto výročí byla uspořádána valná schůze. Po 40 letech fungování byla pozice Sokola v Třešti pevná, jednotě přibývali členové. Pod Sokolem v té době fungovaly odbory, a to: hudební, loutkařský, herní (odbíjená), lyžařský a bruslařský. V té době měla Třešť 5012 obyvatel, z nichž bylo 4900 Čechů, Němců 37 a obyvatel jiných národností 75. Vzhledem k tomu, že Třešť měla v té době poměrně vysoký počet obyvatel a bydlelo zde mnoho obyvatel jiných národností, fungovalo zde více tělovýchovných organizací. K tradiční DTJ a JPT patřil samozřejmě Orel a vlastní organizaci měli také místní hasiči.⁵¹

Těsně před druhou světovou válkou byl pro celou ČOS a celý národ vyhlášen dne 14. září Den smutku, když zemřel první prezident T. G. Masaryk. Ve všech městech a obcích a nejinak tomu bylo i v Třešti se konaly smuteční tryzny, jejichž organizátory byly hlavně Sokolské jednoty. V Třešti se smuteční oslavy konaly na náměstí před školou. V roce 1937 se významnou událostí pro Sokoly stal X. všesokolský slet v Praze. Tomuto sletu předcházela štafeta, která se konala na podzim ve dnech 26. – 28. října 1937 na kterou se napojily všechny sokolské jednoty. Tuto štafetu přineslo na svěřeném úseku ve směru od Batelova 21 členů Sokola Třešť. Samotného sletu se pak z Třeště zúčastnilo 90 mužů, 53 žen, 12 dorostenců a 19 dorostenek a již tradičně hudební spolek.⁵² S rokem 1938 končí nejslavnější éra života Sokola a začíná období strachu a nejistoty.

Sokol v době těsně před válkou pracoval především na pozvednutí národního sebevědomí a hrdosti. Tato práce pochopitelně nemohla zůstat skryta před zraky Gestapa. Ihned po vzniku Protektorátu Čechy a Morava omezil Sokol dobrovolně svou činnost, aby nemusel při svých vystoupeních skládat hold novému státnímu zřízení. Rok 1939 se projevil i v činnosti třešťského Sokola. V roce 1939 končí v kronice rukopis bratra Arnošta Dvořáka. Bývalý starosta jednoty, první náčelník a jednatel se této činnosti věnoval od založení jednoty tj. od 1. ledna 1893 až do konce roku 1939, tedy plných 47 let. Třešťský Sokol se snažil

⁵⁰ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 38.

⁵¹ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 138.

⁵² Naše město, 7-8/90, *Malá vzpomínka na X. všesokolský slet v roce 1938*, s. 5.

bojovat s tehdejšími režimem a v lednu na valné hromadě roku 1940 projevil statečnost tím, že do svého čela zvolil opět Dr. Miroslava Štědrého, který byl již od září 1939 zatčen jako starosta jednoty. Zástupcem vězněného starosty byl zvolen tehdejší místostarosta bratr Jan Liška. Členové jednoty byli také vyzváni, aby vstoupili do tzv. Národního souručenství.⁵³ Tento pokus o zeslabení třeštské členské základny však nevyšel.⁵⁴

V červenci 1940 byl vydán zákaz o pořádání sletů a veřejných cvičení, příkaz revize sokolských knihoven, ze kterých musely být vyřazeny všechny spisy, které měly jakýkoliv protiněmecký obsah. Dále musely být odstraněny všechny předměty a označení ze sokoloven, které připomínaly národní boje za svobodu, nebo odboj z první světové války či první republiku. Knihy, které tímto nařízením měly být zničeny, byly na poslední chvíli rozprodány a tímto způsobem prakticky zanikla velice rozsáhlá knihovna třeštského Sokola.

Tělocvičná činnost v roce 1940 byla celkem bohatá na to, že ve světě probíhala válka v plném proudu. Na počátku roku se jednota účastnila lyžařských závodů, které se konaly na nedalekém Čerínku. Na závodech byla polovina závodníků z třeštské jednoty a závodnice byly jediné sokolky. V červenci se konaly plavecké závody na místním Váňovském rybníku, kterého se zúčastnilo 11 plavců jednoty Sokol Brno I. V tomto roce byl nejvíce činný odbor házené, který během roku odehrál 40 zápasů, z toho 15 vítězně, 5 nerozhodně a 20 utkání prohrál. 27. října byl v Třešti uspořádán házenkářský turnaj, kde se vítězem stal celek třeštského Sokola. Dorostenci a dorostenky se pak velmi často účastnili atletických závodů v okolí, např. Telči nebo Třebíči. Na závěr tohoto roku bylo založeno družstvo hokejové. V roce 1940 bylo započato s budováním Sokolské chaty v Růžené. S obcí byl smluven nájem na 10 let za 120 Kč ročně. Aby mohla být stavba započata, byly prodány cenné papíry, aby tak jednota získala alespoň nějaké prostředky ke své činnosti a nepropadly tak ve prospěch okupantů. Za získané peníze bylo dále nakoupeno palivo pro tělocvičnu. Paliva a peněz však nebylo tolik a tak v listopadu a v prosinci byla tělocvičná činnost nepatrná, protože nebylo v zimních měsících čím topit. Cvičili tak pouze dorostenci a dorostenky.

Také kulturní a vzdělávací činnost v roce 1940 fungovala velmi dobře. V tomto roce se konalo 63 vzdělávacích přednášek, které navštívilo 7202 osob. Dále se konala loutkařská představení, kterých bylo 14. V této době byl problém s vybíráním příspěvků od členů

⁵³ Jediná povolená politická strana za Protektorátu Čechy a Morava

⁵⁴ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 201.

jednoty, a tak hlavně tyto činnosti byly zdrojem prostředků pro chod jednoty. Z důvodu neplacení příspěvků, bylo v roce 1940 vyloučeno 24 členů.⁵⁵

V roce 1941 se veškerá činnost organizační, vzdělávací a tělocvičná pomalu zastavovala následkem nacistického útisku a zákazů. Po valné hromadě, která se konala tradičně v lednu, se konaly již pouze dvě řádné výborové schůze. Poslední zápis z výborové schůze třeštského Sokola je ze dne 3. března 1941. Ještě před touto schůzí se konala poslední valná hromada, na které byl zvolen starostou MUDr. Oldřich Kaboňek, který po svém zvolení prohlásil, že volbu přijímá, aby ukázal, že sokolové jsou nebojácní a neohrožení. Upozornil také, že není vhodná doba pro velkou a rušnou činnost a slíbil, že udělá vše proto, aby jednota žila dál. Bohužel ale jeho slova trvala pouze pár měsíců do té doby, než byl Sokol úplně zakázán. Činnost v tělocvičně byla v roce 1941 velmi omezená, a proto větší pozornost byla věnována venkovním sportům. V létě to byla opět házená, které se věnovala největší pozornost a v zimě se provozovalo hlavně lyžování, sáňkování a bruslení. V zimě byl také pořádán lyžařský kurz. Činnost vzdělávací a kulturní v tomto roce zcela ochabla, konalo se pouze pár společenských akcí.⁵⁶

Dne 1. července 1941 vydalo Ministerstvo vnitra protektorátní vlády rozhodnutí, které zastavilo veškerou činnost ČOS a jejích členských pobočných a přidružených spolků. Tímto dnem nastala velmi zlá doba pro všechny uvědomělé Sokoly, zvláště pro činovníky jednot a žup. Tito sokolové byli hlídáni a udáváni lidmi, kteří byli schopni pro svůj prospěch, nebo pro hrst peněz poslat ostatní na smrt nebo nucené práce. V Třešti byl vůdce Němců kupec Alois Elstr, který zprávy od udavačů přijímal a podle nich oznámil německému Gestapu seznam třeštských občanů, kteří měli být zatčeni.⁵⁷ Mezi nimi byli jmenováni i činovníci třeštského Sokola:⁵⁸

bratr Rudolf Krebs, předseda Družstva pro stavbu sokolovny

bratr Bohuslav Dobeš, jednatel jednoty

bratr JUDr. Miroslav Štědrý a bratr Augustin Treček

S každým z těchto jmen se setkáváme v kronice třeštského Sokola v souvislosti s rozhodujícími funkcemi a byli vždy u všeho, co jednota organizovala. Rudolf Krebs byl vězněn v Jihlavě, kde byl po opakovaných výsleších spojených s týráním nakonec ubit

⁵⁵ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 203-205.

⁵⁶ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 40.

⁵⁷ Nacista Elstr, jehož otec byl Čech a člen jednoty třeštského Sokola, který byl při jeho založení, byl po osvobození v květnu 1945 chycen a souzen u soudu v Jihlavě, kde byl odsouzen k smrti oběšením. Poprava byla vykonána veřejně v Třešti za zámeckým parkem za velké účasti lidí z Třeště a okolí

⁵⁸ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 208-209.

k smrti. Bohuslav Dobeš byl odvezen do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zemřel za několik měsíců na následky týrání. Koncem války byl zatčen další z významných představitelů Sokola Třešť bratr **Josef Veselý**, který byl vězněn v několika koncentračních táborech a v roce 1945 byl zastřelen v Golnově u Štětína. Nakonec byli v koncentračních táborech, nebo věznicích umučeni další tři činovníci jednoty, a to: **Bedřich Bohuňovský, Rudolf Münch a Antonín Tyrner**. Toto jsou jména všech třešťských Sokolů, kteří padli během války.

K těmto jménům ale musíme připočíst i jména těch, kteří padli během revoluce, která vypukla 5. května 1945 a která je v této práci podrobně popsána v kapitole o historii města Třešť. V bojích s fašisty, které tato revoluce přinesla, byli zastřeleni bývalí členové Sokola **Rudolf Bártů a Miroslav Kubašta**. Tato tragédie vyvrcholila popravou 49 mužů, mezi kterými byla i řada sokolů: **Petr Lebecký, Vladimír Píza**, mučen a popraven byl **Bořivoj Vaníček**.⁵⁹ Velkou statečnost projevil poslední starosta jednoty MUDr. Oldřich Kaboněk, který jako lékař působil ve dnech revoluce v provizorní ošetrovně. Do ošetrovny vstoupilo několik nacistů, kteří zasypávali lékaře otázkami. Jakmile doktor všechny otázky zodpověděl, mladý esesák jej hodlal zastřelit. Nakonec lékaře zachránilo to, že mezi raněnými byl i německý voják, který byl ošetřen, zatímco na něj Němci mířili zbraní. Z těchto důvodů nakonec velitel komanda zabránil odvezení lékaře k popravě.⁶⁰ Po těchto událostech opustili Němci město a den po nich do města přijela první sovětská hlídka, což znamenalo opravdový konec války.

Po ukončení druhé světové války vládla na jedné straně u místních obyvatel radost z osvobození, ale na druhé straně smutek a žal nad ztrátou nejbližších, protože v celém městě nebylo rodiny, kterou by válka nepostihla. Tak jako tomu bylo v minulosti první organizace, která začala rozvíjet svou činnost, byl opět Sokol. Prvním starostou byl zcela po právu zvolen MUDr. Oldřich Kaboněk, který byl zároveň posledním starostou Sokola, než jednota v roce 1941 musela ukončit svou činnost. Z koncentračních táborů se domů vrátilo několik bývalých členů jednoty: např. Augustin Třeček, Jaroslav Tomášek, Antonín Pěnkava, Robert Matoušek a další.⁶¹

Lidé se snažili zapomenout na hrůzy, které válka přinesla, a tak již na podzim roku 1945 bylo obnoveno cvičení všech složek Sokola, začala pravidelná schůzová činnost. Svou

⁵⁹ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 41.

⁶⁰ CÍLEK, R. *Třešť včera, dnes a zítra*, 1. vyd. Praha: Merkur, 1980, s. 93.

⁶¹ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 42-43.

činnost obnovily také sportovní oddíly, tehdy odbory her, lehké atletiky, odbíjené a košíkové. Koncem roku 1945 cvičilo 28 mužů, 26 dorostenců a stejný počet byl i u žen a žactva.⁶²

4.1.3 Významné osobnosti Tělovýchovné jednoty Sokol Třešť

Vybrat nejvýznamnější osobnosti z historie třešťského Sokola není rozhodně nic jednoduchého. V historii tohoto spolku se našlo mnoho osob, které by si to určitě zasloužily. Pokud bych měl ale vypsát jen opravdu ty nejdůležitější osoby, zaměřil jsem se na ty, které se zasloužily o chod jednoty, ať u při jejím založení, nebo při řešeních každodenních problémů. Tito sokolové byli navíc ochotni pro jednotu obětovat to nejcennější, co měli, tedy své životy. Do významných osob jsem zařadil také plukovníka Josefa Jiřího Švece. Tento člověk byl sokolem velice krátce, dokonce se nenarodil ani v Třešti a členem Sokola byl v jiné jednotě, ale pro současné sokoly je to jeden z nejvýznamnějších členů. Švec se totiž narodil v Čenkově a tato vesnice i jeho jednotu spadala pod Třešť. V historii třešťského Sokola má tedy tato osobnost své jisté místo, i když pro chod místní jednoty vlastně nic zásadního neučinil. Další osobnosti jsou již plně spjati s historií třešťského Sokola. Jsou to bratři Rudolf Krebs a Bohuslav Dobeš a Josef Veselý. Všichni tři se podíleli zásadním způsobem na chodu jednoty svým působením v představenstvu. Zaplatili za to životem během druhé světové války a z toho důvodu si i oni zaslouží své místo mezi nejvýznamnějšími sokoly.

Plukovník Josef Jiří Švec

Narodil se 19. července 1883 v Čenkově, který je vzdálen 5 km od Třeště. V Třešti navštěvoval měšťanskou školu. Po maturitě se rozhodl pro učitelství, během dalšího roku dokončil zkoušky a poté se stal učitelem na obecné škole v Třebíči, kde se zároveň stal nadšeným a činným vyznavačem sokolské myšlenky. V roce 1911 se stal místonáčelníkem třebíčské jednoty sokolské a sokolství se tak pro něj stalo hlavní duchovní a mravní zásadou.⁶³

V tomto období ČOS vysílala své cvičitele do slovanských zemí, aby tam šířili tělocvičnou soustavu sokolskou i Tyršovy zásady, jako učitelé tělocviku. Tato myšlenka se

⁶² VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 43.

⁶³ Životopis plukovníka Švece [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: http://www.zupaplksvece.estranky.cz/clanky/zivotopis-plk_-j_j_-svece.html

Švecovi zalíbila natolik, že se rozhodl odjet do Ruska. Švec byl poslán na severní Kavkaz, kde působil jako učitel tělocviku na obchodní akademii v Jekatěrinodaru.⁶⁴ Rok 1914 zastihl Švece v Rusku a jako voják Rakousko-Uherska dostal rozkaz vrátit se domů, on však zůstal a přihlásil se k dobrovolné české družině, která se tvořila v Kyjevě. Díky svým schopnostem a sokolské výchově se vypracoval z prostého vojína na plukovníka. Účastnil se například bitvy u Zborova, nebo dobývání Penzy. V roce 1918 byl jmenován velitelem 1. pluku a místo odpočinku vedl legionáře do bojů u Samary, kde však vlastním přičiněním ukončil svůj život. Za motiv jeho sebevraždy bylo považováno to, že chtěl svou smrtí zapůsobit na rozkládající se morálku družstva, kterou tak měla tato událost otrást a způsobit přelom chování u vojáků v legiích.⁶⁵

Ať už byly důvody jeho sebevraždy jakékoliv, nic to nemění na tom, že plukovník Švec byl válečný hrdina, oddaný sokol a učitel tělocviku, který se snažil šířit sokolské i Tyršovy zásady za hranicemi naší země. K uctění jeho památky byla přejmenována Západoslovácká župa sokolská na Sokolskou župu plukovníka Švece a v Praze byla v roce 1934 slavnostně odhalena jeho socha.

Rudolf Krebs

Narodil se ve velmi početné rodině místního hostinského dne 28. března 1875. Po skončení školní docházky se vyučil řezníkem. Později koupil hostinec v Nádražní ulici, z kterého časem vybudovali známý hotel v Třešti. Vedle podnikatelské činnosti Krebs (viz obrazová příloha č. 13) zastával řadu významných funkcí ve městě a byl vynikajícím sportovcem a organizátorem. V roce 1893 stál u zrodu Sokola v Třešti, kde zastával funkci náčelníka a zároveň cvičitele. Sám Krebs se zúčastnil 8 všesokolských sletů. Kromě sportovní činnosti přispěl velkou měrou ke stavbě sokolovny v Třešti, když z jeho podnětu bylo založeno Družstvo pro stavbu sokolovny v Třešti.⁶⁶ Byl velkým vlastencem a za I. světové války byl členem Brněnské Maffie.⁶⁷

Pod jeho vedením se jednota rozhodla pořídit kavárnu Republika, čímž sokolové získali vlastní sál pro provozování biografu. Takto veřejně činný a schopný člověk

⁶⁴ Dnešní město Krasnodar

⁶⁵ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 87.

⁶⁶ Naše město, 2/05, *Rudolf Krebs*, s. 13.

⁶⁷ Ústřední orgán domácího odboje pro řízení zpravodajské a konspirační práce v českých zemích

samozřejmě nemohl uniknout pozornosti Gestapa, a tak byl Krebs zatčen druhý den po Heydrichově smrti na udání obchodníka Elstra, který jej Gestapu označil jako velmi nebezpečného občana a sokola. Na Gestapu v Jihlavě prokázal svou oddanost českému státu a sokolskou hrdost, když prohlásil: „...*Já jsem Čech, nic nevím a nic nepovím...*“⁶⁸ Poté byl zbit a v bezvědomí odvezen do nemocnice. K výslechu byl převezen ještě několikrát a do nemocnice se tak vracel ve stavu ještě horším než předtím, až ošetřovatelka řekla, že není schopen přepravy zpět na výslech a umírá. Zemřel dne 13. června 1942.⁶⁹

Josef Veselý

Narodil se 8. 8. 1877 v Čišovicích u Prahy. V jednotě Sokol Třešť začal působit od roku 1908, kdy byl zvolen za člena výboru. V letech 1910 - 1913 byl Josef Veselý (viz obrazová příloha č. 14) starostou jednoty a také pokladníkem Družstva pro stavbu sokolovny až do svého zatčení. Během druhé světové války byl zatčen na základě výpovědi třešťského občana, který ho udal za to, že za německé okupace mu sdělil zprávy Londýnského rozhlasu, jehož poslouchání v té době bylo přísně zakázáno a trestáno. Po těžkém trápení v různých vězeních zemřel 3. února 1945 v Golnově u Štětína v Německu, kde byl údajně zastřelen.⁷⁰

Bohuslav Dobeš

Během svého působení v třešťském Sokolu byl od roku 1930 až do svého zatčení jednatelem jednoty, okrskový vedoucí žáků a člen předsednictva župy plk. J. J. Švece. V roce 1941 byl zatčen Gestapem a byl vězněn v Jihlavě a Brně. Poté byl dopraven do koncentračního tábora v Osvětimi, kde dne 20. března 1942 umírá. Před smrtí čelil krutému bití a výslechům. Bohuslav Dobeš (obrazová příloha č. 15) byl činný i v jiných spolcích a působil ve správě města Třešť jako člen městské rady.⁷¹

⁶⁸ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 210.

⁶⁹ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 209-210.

⁷⁰ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 212.

⁷¹ Tamtéž, s. 211.

4.2 Dělnické tělocvičné hnutí

4.2.1 Nástin vzniku a vývoje dělnického tělocvičného hnutí

První tělocvičné jednoty začaly vznikat na konci 19. století na Moravě. V roce 1894 byl založen v Juliánově první Všeobecně vzdělávací a podporující spolek Lassale, poté v Králově poli, o rok později v Husovicích a 1896 v Židenicích a v Líšni u Brna. Samostatné dělnické tělovýchovné hnutí vznikalo na českém severu a většina cvičících dělníků byla z jednoty Sokol. V roce 1897 byly do parlamentu zvoleny první sociálně demokratické strany, které poté vystoupily s prohlášením, že odmítají politiku českých buržoazních stran. Tyto názory vyvolaly velký odpor v české společnosti a také v Sokolu, což mělo za důsledek vylučování členů Sokola, kteří byli organizováni v Československé sociálně demokratické straně.

Proto dne 22. srpna 1897 založilo 150 zájemců první, tzv. mateřskou **Dělnickou tělocvičnou jednotu** (DTJ). Brzy na to začaly vznikat další jednoty, v roce 1903 jich bylo na našem území 31. Z toho důvodu došlo k sjednocení DTJ v jednu organizaci, která dostala název **Svaz dělnických tělocvičných jednot** (SDTJ). Starostou byl zvolen František Hummelhans a počet jednot a členů rychle narůstal. Brzy po založení svazu vyšlo první číslo časopisu **Tělocvičný ruch**. V tomto tělocvičném spolku se cvičilo podle Tyršovy tělocvičné soustavy, doporučovaly se hry, pořadová a protná cvičení. Sport jako takový byl odmítán a po vzoru Sokola se Svaz DTJ chtěl na veřejnosti prezentovat masovými tělovýchovnými vystoupeními, proto se v roce 1915 uskutečnila první všesvazová dělnická olympiáda.⁷²

Vznikem ČSR se vytvořily nové podmínky pro rozvoj dělnického hnutí. Se vznikem KSČ, která se odtrhla od sociálně demokratické strany, vznikla v roce 1921 **Federace dělnických tělocvičných jednot** (FDTJ), jejímž základem se staly vyloučené jednoty ze Svazu DTJ. Bezprostředně po odtržení od DTJ uspořádala FDTJ masové tělovýchovné vystoupení v Praze Na Maninách, které bylo pojmenováno jako první spartakiáda. V čele FDTJ byl Jiří F. Chaloupecký.⁷³

⁷² KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost, 3. díl*. Praha: L print, 1994, s. 126.

⁷³ ŠTUMBAUER, J. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, s. 33-34.

Činnost FDTJ byla totožná s činností SDTJ. Cvičili podle Tyršovy soustavy a zaujali negativní postoj ke sportu. Z tohoto důvodu vznikaly komunisticky orientované sportovní, skautské a turistické spolky (Rudá hvězda a další) V roce 1924 bylo na kongresu Rudé sportovní internacionály (RSI)⁷⁴ rozhodnuto o tom, že v jedné zemi má být pouze jedna sekce RSI. Z tohoto důvodu se FDTJ v roce 1926 sloučila s ostatními komunistickými organizacemi ve **Federaci proletářské tělovýchovy (FPT)**⁷⁵ Tato organizace vznikla sloučením FDTJ, Spartakových skautů práce, Svazu dělnických cyklistů, Klubu dělnických turistů a Rudých hvězd a provozovala tělocvičnou, sportovní, turistickou a skautskou činnost.⁷⁶

4.2.2 Dělnická tělocvičná jednota Třešť

Město Třešť patřilo k průmyslovým centrům jihozápadní Moravy. Díky tomu zde bylo velmi silné dělnické hnutí, a tudíž dělnická tělovýchova má v Třešti bohatou tradici. Na jihozápadní Moravě byla první DTJ založena v Třebíči díky napojení na Vídeň, kde lassalovské tělocvičné spolky vznikaly v 90. letech 19. století. Třešťská DTJ vznikla 10. května 1908 a stala se druhou jednotou založenou na jihozápadní Moravě. Podnět k založení Tělovýchovné jednoty Lassalle v Třešti (viz obrazová příloha č. 24) dal zámečník Josef Kešner, který se vrátil z Vídně, kde cvičil v místní DTJ. Starostou byl zvolen Josef Smejkal.⁷⁷

Cvičilo se v malém sále v hostinci u Mayerů, ale pouze pořadová cvičení, protože do sálu se nemohlo umístit žádné nářadí. Prvním cvičitelem byl František Šplinar, který do DTJ přešel ze Sokola, ale po krátkém čase se vrátil zpět, protože byl živnostník a bál se, že přijde o zákazníky. Po něm tuto funkci převzal Josef Janda. V létě se cvičilo u Kešnerů-Špaků za humny, později jednota získala místnost v domě č. 108 u Ferdů, kde dříve byla soukenická dílna. Členům jednoty se přezdívalo lasaláci, nosili modré košile a černé vázanky. Sympatie si tím ale nezískali a ostatní lidé neměli členy jednoty v oblibě. Jeden dělník byl dokonce propuštěn z toho důvodu, že cvičil v DTJ, což se nelíbilo místnímu továrníkovi. Na pobídku, že může cvičit i v Sokole, odpověděl, že tam není pro něj vhodná společnost a on jako dělník patří mezi dělníky, a byl tedy propuštěn.⁷⁸

⁷⁴ V r. 1921 založily komunistické spolky v Moskvě mezinárodní orgán Rudou sportovní internacionálu

⁷⁵ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost, 3. díl*. Praha: L print, 1994, s. 147.

⁷⁶ ŠTUMBAUER, J. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, s. 34.

⁷⁷ Naše město, 5/88, *Jednotáři z FDTJ*, s. 3.

⁷⁸ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 10-11.

Kromě pořadových cvičení bylo v tehdejší době oblíbenou činností jednoty pořádání výletů. Nejčastěji se chodilo do lesa Hanzalky směrem na Batelov a ke Hranečníku. Při výletech se setkávali s dělníky z okolních obcí, zejména z Batelova, kterým třešťští tělocvikáři pomohli při založení místní DTJ. DTJ v Třešti se rychle rozvíjela, a tak v roce 1913 byl založen odbor žen, kterých cvičilo 24 a také odbor dorostenců, kterých bylo 11. Jednota pořádala přednášky, besedy a někteří členové byli zapojeni do divadelního spolku Pokrok. První veřejné cvičení se konalo 28. června 1914 na cvičišti u Kosíků ve Váňovské ulici. (viz obrazová příloha č. 25) Cvičení se zúčastnilo 120 cvičenců z několika jednot.⁷⁹ Třešťská jednota patřila do 28. okresu se sídlem v Jihlavě, který měl v této době 9 jednot.⁸⁰ Veřejné cvičení bylo vyvrcholením, ale také dočasným zakončením činnosti DTJ v Třešti, protože tento den došlo v Sarajevu k atentátu na následníka trůnu Ferdinanda d'Este a následovala tak I. světová válka.⁸¹ V době války organizace DTJ nebyla formálně rozpuštěna, ale protože většina členů odešla na frontu, přestala prakticky vyvíjet jakoukoliv činnost.⁸²

K oživení činnosti DTJ v Třešti došlo v roce 1917. Hlavní činností jednoty ale nebyla tělovýchova, protože pro ni nebyly podmínky, ale zpěv. Vznikl nový pěvecký odbor DTJ a vedl jej Alois Pivný, který právě dokončil hudební konzervatoř v Brně. Po skončení války se začala znovu rozvíjet tělocvičná činnost. Cvičilo se v malé místnosti „U Sovů“, a to pouze 12 členů, kteří tvořili jediné družstvo.

V roce 1919 byl starostou Třeště zvolen bývalý starosta DTJ Josef Smejkal, který zajistil DTJ možnost cvičit ve vybavené školní tělocvičně. Díky těmto podmínkám měla DTJ v této době lepší podmínky než Sokol a tak vzrostl počet členů jednoty. Cvičilo se v pondělí, středu, pátek a v sobotu a tuto možnost využívalo 35 mužů, 30 žen, celkem 55 dorostenců a dorostenek a přes 200 žáků a žákyň. Cvičební jednotka začínala obvykle pochodem a pořadovým cvičením. Poté se přešlo na náradí a to na bradla, hrazdu nebo kruhy. Cvičil se také skok, šplh a nakonec se hrály různé hry.⁸³

Činnost jednoty se upevňovala i organizačně. V březnu roku 1919 byla obnovena činnost 28. okresu DTJ, konaly se valné hromady v Jihlavě a roku 1920 i v Třešti „U Černého orla“.⁸⁴ Činnost byla zaměřena na I. dělnickou olympiádu, která se měla uskutečnit

⁷⁹ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 46.

⁸⁰ MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 26.

⁸¹ [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z:

<http://najdidatum.info/atentat-na-frantiska-ferdinanda-deste-28-6-1914/>

⁸² ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 13.

⁸³ Tamtéž, s. 14-17.

⁸⁴ Jiskra (Třebíč), 17. 1. 1920, s. 4.

v roce 1921 a k nácvičku na olympiádu sloužila veřejná cvičení. První poválečné cvičení DTJ Třešť a 28. okrsku se konalo v roce 1920 a cvičilo na něm přes 100 mužů, 60 žen a více než 100 žáků z jednot Třebíče, Žirovnice, Jihlavy, Brtnice a Třeště.⁸⁵ V tomto období došlo v dělnickém tělovýchovném hnutí k rozkolu a plánovaná I. dělnická olympiáda se nakonec neuskutečnila. Místo toho vznikla roku 1921 Federace dělnických tělocvičných jednot. Vznik FDTJ považovala třešťská jednota za nutnost a jediné možné řešení. Proto se všichni členové na valném shromáždění v červnu 1921 rozhodli pro novou organizaci FDTJ. Na valném shromáždění 28. okresu v Třebíči se rozhodlo o okamžitém vystoupení z DTJ a okamžité přistoupení k Federaci. Po této volbě už v celém okrese nebyla jediná pravicová jednota, udržela se pouze na některých místech, např. v Jihlavě, a to jen na krátkou dobu.⁸⁶

4.2.3 Federace dělnických tělocvičných jednot Třešť

Nově založená FDTJ se chtěla zúčastnit připravované olympiády, ale jen za předpokladu, že nebude symbolem spolupráce DTJ s buržoasií. Svaz DTJ však všechna jednání odmítal a FDTJ se rozhodla uspořádat vlastní celostátní veřejné vystoupení - I. spartakiádu. Ta se konala měsíc po založení FDTJ v Praze na Maninách mezi Holešovicemi a Libní. Hlavní den cvičení byl 26. června 1921, kdy po průvodu Prahou vystoupilo ve společných prostných cvičeních před 100 000 diváky 10 500 dorostenců a dorostenek a po nich 14 000 mužů a žen.⁸⁷ Těchto cvičení se zúčastnilo také 20 dospělých cvičenců z Třeště. Spartakiáda povzbudila třešťské sportovce v další práci a takřka měsíc po ní 24. července uspořádala jednota veřejné vystoupení FDTJ v Třešti na cvičišti s názvem „Tržiště“. Dále se členové jednoty účastňovali župních cvičení v okolí. Župu, kam patřila Třešť, tvořil 28. jihlavský a 41. německobrodský okres⁸⁸. Do čela FDTJ byli v roce 1921 v Třešti na valné hromadě zvoleni:⁸⁹

Starosta: František Valenta

Místostarosta: František Dvořák (v roce 1922 se stal starostou FDTJ)

Vedoucí cvičitelů: Jan Svoboda (zvolen v roce 1922)

Pokladník: Josef Renner (zvolen v roce 1922)

⁸⁵ Jiskra (Třebíč), 10. 7. 1920, s. 2-3.

⁸⁶ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 24.

⁸⁷ MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 71-74.

⁸⁸ Jiskra (Třebíč), 28. 7. 1921, s. 2

⁸⁹ Naše město, 7-8/81, 60. výročí založení FDTJ v Třešti, s. 6.

Tělovýchova byla ve FDTJ hlavní náplní činnosti, nebyla ale cílem, spíše prostředkem k dosažení cíle. V letech 1921-1923 se třešťská FDTJ zúčastňovala veřejných cvičení, začala rozvíjet kulturní činnost, hrálo se divadlo a konaly se akademie. Divadlo se hrálo v hotelu Černý orel a v sále kavárny Republika. Hrály se převážně protiválečné hry a těchto představení se zúčastňovali především diváci z proletářské vrstvy obyvatelstva. Největší kulturní akcí v této době byla kulturní výstava FDTJ, kterou tvořili sami členové jednot, aby sloužila jako přehlídka proletářské kultury u nás. Tato výstava dokumentovala kulturní, politickou a tělovýchovnou činnost FDTJ a v Třešti se konala jeden den v září 1923 a navštívilo ji 824 osob.

V tomto období byla FDTJ populárnější a navštěvovanější než stagnující Sokol. Bylo to především díky možnosti cvičení ve vybavené tělocvičně místní školy. To se samozřejmě nelíbilo místním lidem, kteří byli stoupenci národní demokracie, a tak se rozhodli bojovat proti této skutečnosti tím, že zakáží jednotě cvičit v tělocvičně. Tehdejší ředitel měšťanské školy Alois Lhotský napsal v dubnu roku 1923 stížnost Okresní školní radě v Jihlavě, v níž píše: „...cvičí v ní řádní i lhostejní, jímž na dobrém stavu tělocvičny nezáleží. Následkem toho je, že tělocvična nyní si ani řádně oddechnouti nemůže, že nemůže býti řádně provětrána a vyčištěna. Žáci vstupují nyní do tělocvičny a shledávají jí ve stavu, v jakém je pozdě večer cvičenci opuštěna. Nářadí bývá obyčejně neposkládáno a musí se teprve ukliditi...“⁹⁰ Že šlo o předem připravený záměr zbavit FDTJ o cvičení v tělocvičně, svědčí i to, že podobný dopis poslal okresní školní radě také ředitel měšťanské a obecné školy dívčí Arnošt Dvořák o týden dříve. Následkem toho byl vydán zákaz o používání tělocvičny pro FDTJ, proti kterému se vedení jednoty odvolalo, ale zákaz zrušen nebyl.⁹¹

Po zákazu cvičení v tělocvičně následovala další omezení a útoky proti FDTJ a členům KSČ. Nejprve ministerstvo vnitra schválilo návrh, že spolkovou činnost mohou vykonávat pouze nepolitické tělocvičné organizace a roku 1924 vydala Zemská školní rada zákaz cvičení ve FDTJ.⁹² Tento zákaz vyvolal mnoho protestů v celém státě a také třešťské jednotě a KSČ. Protesty však nepomohly a žactvo tak nemohlo cvičit, což se nelíbilo jak členům FDTJ a KSČ, tak ani rodičům a samotným dětem. FDTJ se zákazu snažila čelit tím, že zdatnější děti přecházely do dorostu a mnoho dětí cvičilo nadále, i když jim hrozily dvojky z chování. Mnoho lidí s tímto zákazem nesouhlasilo, nebo se o cvičení dětí nestaralo. Byli zde ale i takoví, kteří na tuto skutečnost upozorňovali a po družstevním dnu, který se konal v srpnu

⁹⁰ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s.33.

⁹¹ Tamtéž, s. 27-33.

⁹² MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 110.

roku 1925, podali návrh na rozpuštění organizace FDTJ v Třešti. Činnost organizace zatím neskončila, ale cvičení dětí však omezila. Důsledkem toho vznikl Svaz komunistické mládeže a rozšířila se činnost rudého skautingu. Tento svaz vznikl ze starších členů FDTJ a Spartakových skautů práce.⁹³ Zaměřovali se převážně na politickou a kulturní činnost a později založili skupinu „Modré blůzy“, která ve svých divadelních představeních propagovala politiku KSČ.⁹⁴

Zatímco Sokol měl ke sportu a skautingu stále negativní vztah, vedení FDTJ si uvědomovalo přitažlivost sportu pro mládež. V srpnu roku 1926 pořádala jednota veřejné cvičení, které bylo spojené s lehkootletickými závody. Disciplínami závodu byl běh na 1000 m, štafeta mužů 5x200 m, žen 5x200 m a žáků 5x50 m. Toto cvičení FDTJ bylo v Třešti poslední, protože už měsíc po něm se v Třešti konala valná hromada, která schválila změnu stanov a nového názvu spolku. Vznikla tak Federace proletářské tělovýchovy (FPT), díky které v Třešti začínají vznikat první sportovní oddíly.⁹⁵

4.2.4 Federace proletářské tělovýchovy Třešť

Sloučením proletářských tělocvikářů a třešťských sportovců v novou organizaci s názvem **Federace proletářské tělovýchovy** (FPT) vznikl jeden velký celek, který se staral o tělovýchovnou činnost a čím dál více se začal zaměřovat na sportovní hry. Těžištěm činnosti zůstala klasická tělovýchova, ale čím dál tím více docházelo k zakládání sportovních oddílů, které působily při FPT. Na počátku roku 1927 byl založen **Cyklistický klub** (viz obrazová příloha č. 26) **Jednoty proletářské tělovýchovy** (JPT) a **Rudá hvězda Třešť** (RH). Pokud se konalo tělovýchovné cvičení, tak hlavní úlohu v ní hrál sport a pořadová cvičení a pochody už nebyly hlavní náplní programu. Důkazem toho byly sportovní a tělovýchovné slavnosti, které se konaly v Třešti 21. srpna 1927. V rámci slavnosti proběhly cyklistické závody, štafetový běh, vytrvalostní běh a vyvrcholením bylo utkání ve fotbale mezi RH Třešť proti RH Pelhřimov a utkání skončilo s výsledkem 1:1.⁹⁶ Zvýšený zájem o sport však neznamenal

⁹³ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 35-43.

⁹⁴ Naše město, 10/79, *Z historie dělnického hnutí - Modrá blůza*, s. 7.

⁹⁵ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 43-46.

⁹⁶ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 50.

nezájem třešťské veřejnosti o kulturní život. Členové JPT navštěvovali dělnickou knihovnu, ve které bylo tehdy na 1000 knih z oblasti naučné, politické, zábavné literatury.⁹⁷

Roky 1927 a 1928 se nesly ve znamení příprav na II. spartakiádu. Ta se měla stát oslavou dělnické tělovýchovy a jejich sportovní a tělovýchovné činnosti. V této době u nás ale panovala napjatá politická situace, která příliš nepřála dělnické třídě a nakonec byla spartakiáda zakázána pražským policejním ředitelstvím. Důvodem zrušení bylo, že do programu je zařazeno cvičení žactva. Proti zákazu se samozřejmě konaly všelijaké protesty, ale ty byly marné a Ministerstvo vnitra potvrdilo rozhodnutí policejního ředitelství.⁹⁸

Ve 30. letech se navíc k vyostřeným třídním sporům přidával problém, který představovala světová hospodářská krize. JPT v Třešti pokračovala ve své činnosti nadále, ale i ona se potýkala s finančními problémy. Cvičilo se v prostorách hostince Alexandra Mayera a cvičit mohli jen dospělí, protože děti měly stále zakázáno cvičit v JPT. Nejčastěji se konala veřejná cvičení, která sloužila rovněž jako demonstrace proti zákazům, které měla jednota nařízeny. (viz obrazová příloha č. 27 a 28) Bezpečnostní orgány čím dál více sledovaly činnost jednoty a strany KSČ, která v Třešti byla v této době nejaktivnější a spolu s ní to byla i proletářská tělovýchova, která byla v Třešti populárnější než ve většině ostatních měst.

Ve městech, kde bylo dělnické hnutí slabé, se někteří dělníci rozhodli působit v Sokolu. V Třešti v té době docházelo ke konfrontaci proletariátu s buržoasií a dělníci stáli na straně, která vyjadřovala jejich zájmy. Vztah federovaných dělníků k sokolům nebyl ideální už vzhledem k tomu, že v minulosti je připravili například o cvičení v místní tělocvičně. Nové členy se tak snažili získat tím, že jednota podporovala akce, kterým se Sokol příliš nevěnoval. Takovou aktivitou byl hlavně tramping, který se zde rozvinul po tom, co přestali existovat Spartakovi skauti práce v roce 1933.

Největší popularitu JPT zajišťovala Rudá hvězda Třešť, ve které se provozovalo mnoho druhů sportů. Nejoblíbenějším oddílem byl fotbal, dále se hrál volejbal, lehká atletika a několik nadšenců se snažilo i boxovat. Velké úspěchy zaznamenalo i družstvo házené žen, (viz obrazová příloha č. 29) které stálo u počátků házené v Třešti.

V roce 1934 docházelo čím dál častěji k třídním bojům a tehdejší vláda začala omezovat spolkovou činnost organizací, které spolupracovaly s KSČ. Dne 7. prosince 1934 úřady zakázaly činnost JPT v Třešti. Úřady využily toho, že nerespektovala zákaz cvičení školního žactva a jednotu tak rozpustily. Rozpuštění JPT v Třešti neznamenal konec

⁹⁷ Jiskra (Třebíč), 13. 10. 1927, s. 5.

⁹⁸ MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 166-174.

proletářské tělovýchovy ve městě, protože její představitelé podali návrh na založení **Dělnické všesportovní jednoty** (DVJ), která by spadala pod FPT.⁹⁹

Po zrušení JPT a vzniku nové DVJ docházelo k sbližování s ostatními tělovýchovnými jednotami. Nově vzniklá jednota spolupracovala s jednotami Sokola a Orla, dále s fotbalovou asociací a s ostatními organizacemi, aby bojovali o nové členy s nacistickými organizacemi, jako byla např. Národní garda, akademické legie apod. V Třešti DVJ spolupracovala hlavně se Sokolem. Byly konány společné kulturní akce a přednášky v sokolském kině, které varovaly před hrozbou, kterou představovalo sousední fašistické Německo.¹⁰⁰

Sportovci a tělocvikáři z DVJ konali soutěže mezi sebou o odznak tělesné zdatnosti. Tyto soutěže byly organizované podle směrnic RSI a soutěžilo se v pěti disciplínách: běh na 100 m, skok daleký a vysoký, hod granátem a diskem. K těmto disciplínám měl místní mužský odbor možnost střelby z pistole a pušky, což byly činnosti branného charakteru a díky nim se místní připravovali pro případný odchod na frontu. Výcvik střelby se konal na zahradě Černého orla a mohli se ho zúčastnit všichni občané, kteří měli zájem o tuto činnost. Cvičit oficiálně konečně mohlo už i žactvo a to po dlouhých 13 letech od roku 1924. Tělovýchovný spolek žádal o povolení cvičení žactva, což mu bylo povoleno, ale pod podmínkou, že nebude zneužito dětí k politickým projevům.

Ještě než začala II. světová válka se v Třešti v červenci 1938 konalo veřejné dělnické cvičení, které vyznělo jako protifašistická manifestace. Poté došlo k mnichovské dohodě a po ní byla rozpuštěna KSČ a netrvalo dlouho a svou činnost musely ukončit všechny levicové organizace. Tomu chtěla třešťská jednota předejít a tak došlo k dobrovolné likvidaci, čímž se měl zachránit veškerý majetek jednoty. Po zániku jednoty se uvažovalo o spojení s DTJ nebo Sokolem v Třešti, ale tento přesun podstoupilo pouze pár členů jednoty, protože činnost DTJ v Třešti zanikla už v roce 1939 a Sokol byl rozpuštěn roku 1941.

Během války docházelo k zatýkání funkcionářů, kteří působili v jednotě. Dále v Třešti působila ilegální organizace, ve které se sdružovali bývalí členové FPT. Ti však byli také zatčeni a bylo také mnoho bývalých členů, kteří prošli koncentračními tábory, nebo byli posláni na nucené práce. (viz textová příloha č. 9) Sportovní oddíly, ve kterých dříve působili členové RH, založily v roce 1940 **Sportovní klub Olympia Třešť**, jehož činnost byla německými úřady povolena. V tomto klubu se během války hrála převážně házená, která dosáhla několika vynikajících výsledků, a působil zde také fotbalový tým.

⁹⁹ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 71-85.

¹⁰⁰ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 50-51.

V květnu 1945 při osvobození naší vlasti byla v Třešti obnovena činnost Sokola, skautingu, DTJ, Orla a SK Olympia. KSČ dala svým členům, kteří dříve působili ve FDTJ nebo FPT příkaz, aby ve své činnosti pokračovali v Sokole a dalších tělovýchovných organizacích. Tam měli pokračovat ve své sportovní činnosti a snažit se o sjednocení ve společnou tělovýchovnou organizaci.¹⁰¹

4.3 Tělovýchovná jednota Orel

4.3.1 Nástin vzniku a vývoje Tělovýchovné jednoty Orel

První tělocvičné odbory při katolických spolcích vznikly už v roce 1896. Důvodem byl netolerantní vztah Sokola a Svazu DTJ ke svým členům, kteří byli pro svou náboženskou aktivitu z těchto spolků vylučováni. Proto si věřící začali zakládat své spolky, a tak roku 1896 byly založeny tělocvičné odbory při Spolku katolických tovaryšů v Praze, roku 1902 v Líšni a Zlíně a o rok později v Brně.¹⁰² Na sjezdu křesťansko-sociální strany ve Velehradě v roce 1904 byl přijat návrh k zakládání tělovýchovných odborů při katolických organizacích a později v roce 1908 došlo ke sjednocení těchto odborů v organizaci **Orel**. O rok později se ve Vyškově konal I. zemský slet Orla a v roce 1910 začal vycházet časopis Orel. V následujícím roce byla zvolena první ústřední rada Orla a v jejím čele stanul Jan Šrámek. Také Orel převzal Tyršovu tělocvičnou soustavu a zároveň vystupoval proti Sokolu, jehož většina členů byla zaměřena proti klerikalismu.¹⁰³ Počet členů a odborů rychle rostl, v roce 1913 měla organizace 250 odborů a 12 000 členů. V Čechách před I. světovou válkou působil Orel pouze v Praze a na Královéhradecku.¹⁰⁴

¹⁰¹ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 86-94.

¹⁰² Historie TJ Orel [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: http://www.orel.cz/?ukaz=pocatky_orla_morava

¹⁰³ ŠTUMBAUER, J. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990.

¹⁰⁴ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost*, 3. díl. Praha: L print, 1994, s. 127.

4.3.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť

Založení Tělovýchovné jednoty Orla v Třešti se datuje rokem 1920. Zakladatelem jednoty byl třešťský kaplan Jaroslav Streit. Členové jednoty se scházeli v místnostech domu Vozábových (dnes ulice Fritzova) a zde bylo pohostinství s potřebnými prostory pro činnost tělovýchovné jednoty. Členové jednoty byli převážně mladí chlapci, kteří neměli možnost vstoupit do Sokola, nebo nechtěli působit v dělnické jednotě. Orel dle stanov byla jednota, která byla založena pro obyvatele, kteří měli blízký vztah k náboženství, a už od začátku to bylo na jeho činnosti znát, když vedle tělovýchovy probíhala v Orlu i činnost kulturní a náboženská.

Orel si během svého fungování nevedl žádnou kroniku, nebo jeho činnost nebyla nijak zapisována či zaznamenávána. Proto jsem byl odkázán pouze na vzpomínky p. Bohumíra Vrátila, které jsem získal během rozhovoru s ním. Pan Vrátil do jednoty Orla vstoupil v roce 1933 jako 6tiletý chlapec. V této době měl již Orel silné zastoupení z řad mužů, dorostu a žactva a stejně na tom byly i ženy, když v Orlu působily dorostenky a žákyně. Členstvo se scházelo v pohostinství „U Růžičků“, kde díky majiteli Matějovi Růžičkovi, mohli provozovat svou činnost v prostorách nové budovy, kde bylo kromě velkého sálu i jeviště. V této budově se pak odehrávala většina činnosti Orla. Žáci zde měli možnost hrát hry, konaly se zde besídky, dospělí pak hráli divadelní hry, nebo operety. V této době jednotu vedl starosta František Chalupa a o chod jednoty se starali: místostarosta Metoděj Foitl, jednatelka Antonie Nováková, pokladník Petr Mifka a náčelník František Roháček.

Během zimního období byl velký sál používán k prostnému cvičení. Z tohoto důvodu se v sále nacházelo vybavení potřebné k tělocvičné činnosti. Mohlo zde tak probíhat cvičení na hrazdě, bradlech, kruzích, dále se zde nacházely malé a velké kozy pro přeskok a žíněnký. Součástí tohoto sálu byl i klavír, který využívaly převážně ženy k doprovodu různých tanečních vystoupení a cvičení. Orel měl podobně jako Sokol svůj hudební spolek a říkalo se mu „Orelská hudba“. Vedoucím tohoto spolku byl Josef Šmíd a Orelská hudba byla známá nejen v Třešti, ale i v širokém okolí.

V letním období se pořádaly výlety do přírody, které doprovázela Orelská hudba. Chodilo se na místa u „Hranečníku“ nebo za „Kroutilovu myslivnu“, kde pak probíhala třeba taneční zábava a po nedělní mši se pak nejčastěji chodilo na hrad Roštejn. Pro tělovýchovnou a sportovní činnost ve venkovních prostorách vlastnila jednota hřiště v dnešní Tovární ulici. Hřiště sousedilo s bývalou továrnou Knap, která nebyla v provozu. V ulici se pak nacházely

domy, které obývali nájemníci, a byla zde také budova, která sloužila jako šatna pro cvičící členy Orla a pro vstup na terasu pro hudbu a diváky. Na hřišti se pak hrály míčové hry, nejčastěji odbíjená, dále se zde cvičila prostná cvičení a lehkootletické disciplíny (hod oštěpem a koulí, běh apod.). Dále zde probíhala příprava na veřejná cvičení, která sloužila jako přehlídka činnosti Orla. Veřejná cvičení se pak konala v prostoru „Tržiště“ (dnes zde stojí kulturní dům) anebo v Hodicích u Vokřínků, protože v třešťském Orlu cvičilo několik obyvatel této vesnice.

V období II. světové války než byla jednota zrušena, se členové Orla scházeli nejčastěji v prostorách u Růžičků, kde hráli stolní tenis a byla zde také vybudována kuželna. Činnost Orla se zastavila v roce 1941, když Ministerstvo vnitra protektorátní vlády vydalo rozhodnutí, které zastavilo veškerou činnost tělovýchovných spolků. Při květnovém povstání v roce 1945, kterého se zúčastnilo mnoho obyvatel, bojovalo i mnoho členů jednoty Orla pro osvobození Třeště od nacistů a 12 z nich se už do jednoty nevrátilo, protože v boji zanechali svůj život. (viz textová příloha č. 10) Po roce 1945 Orel svou činnost obnovil tak jako Sokol a pokračoval tak v tělovýchovné činnosti.¹⁰⁵

4.4 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1893 – 1945

4.4.1 Fotbal

Fotbal se do Třeště dostal prostřednictvím legionářů, kteří se vraceli z italské fronty. V letech 1920 - 1921 byli ubytováni v Třešti u Schumpeterovy továrny a jako součást vojenského výcviku museli povinně hrát fotbal. Brzy fotbal zaujal nejmladší sportovce z třešťské mládeže a v roce 1922 vznikl fotbalový tým **SK Meteor**. (viz textová příloha č. 17) Jako hřiště sloužila louka „Na Hejbalce“, která také hostila první fotbalový zápas v Třešti v roce 1923, ve kterém se Třešť utkala s Batelovem a podlehla mu 12:0. V tomto roce SK Meteor sehrál utkání ještě jedno a to s týmem SK Studená, v němž zvítězil 4:2 a hrálo se na tzv. „Tržišti“.¹⁰⁶ Toto hřiště se ale nacházelo v blízkosti obytných domů a po krátkém čase majitelé těchto domů podali stížnost a hra tak byla na něm zakázána.

¹⁰⁵ Rozhovor s Bohumírem VRÁTILEM, nar. 1926, člen TJ Orel od r. 1933. Třešť 17. 6. 2013

¹⁰⁶ Naše město, 10/97, 70. výročí organizované kopané v Třešti, s. 5.

Fotbal se pak přesunul na Sokolské hřiště, SK Meteor byl zrušen a přijal nový název **SK Třešť**. Nově vzniklé družstvo pak sehrálo několik zápasů a nejčastějšími soupeři byla družstva Horní Cerekve, Studené a Telče. Protože sokolové v Třešti byli velmi aktivní a na Sokolském hřišti probíhala cvičení mužů, žen, dorostu a žactva, mohli hráči SK Třešť využívat hřiště pouze v době, když jednotlivé skupiny Sokola necvičily. Navíc se výbor jednoty Sokol usnesl, že pokud chtějí hrát fotbal na jejím hřišti, musí hráči také chodit do cvičení a k tomu navíc musel klub platit pronájem hřiště za každý zápas 50 Kčs a za trénink 15 Kčs. Tyto výdaje klub pokryl z peněz, které platili návštěvníci fotbalových utkání a na další vybavení tak už nezbylo.

Od poloviny dvacátých let začali hrát fotbal rekreačně i členové FDTJ. Kapitánem družstva byl František Bartoš, který byl vyučený sedlák a vytvořil tak i první fotbalové míče. Začala vznikat také první žákovská družstva, která podporovala vedení jednoty. V roce 1925 vznikl tým složený ze skupiny kamarádů. Tým se sdružoval okolo Františka Burdy a díky tomu byli přezdívaní „**Burdovci**“. Tento tým vznikl, aby konkuroval členům FDTJ, kteří s fotbalem teprve začínali, ale v roce 1928 přešel celý tým burdovců pod křídla SK Třešť.¹⁰⁷

Při slučování FDTJ v roce 1926 v rámci tvořící se FPT se uvažovalo o organizovaném provozování fotbalu a tak v roce 1927 vznikl fotbalový oddíl, který spadl pod nově vzniklý sportovní oddíl **Rudou hvězdu Třešť**. (viz obrazová příloha č. 36) Začátky RH Třešť byly skromné, protože v této době nebyl dělnický sport oblíbený, oddíl neměl hřiště ani fotbalové vybavení. Díky přičinění několika členů z JPT, kteří působili ve stavebním družstvu, získala jednota pozemek, na kterém mohla vybudovat hřiště. Bylo to v ulici Josefa Hory na pozemku po tesaři Josefu Vlachovi, který zde vykonával svou činnost a po něm pozemek koupila JPT. Hřiště se díky dobrovolníkům z JPT podařilo vybudovat velmi rychle a 21. srpna 1927 se na něm konaly Sportovní tělocvičné slavnosti, jejichž součástí bylo i utkání mezi RH Třešť a RH Pelhřimov, které skončilo výsledkem 1:1.¹⁰⁸ Další problém pro RH v Třešti byly zápasy s ostatními týmy. Soupeři, kteří byli členy městské asociace, dostali zákaz s Rudými hvězdami hrát a tak hráči RH Třešť museli vyhledávat dělnické kluby. Soupeři byli hlavně z Brněnska a byly to týmy Šlapanice, Bystrc, Líšeň apod. Z okolí to byly kluby z Pelhřimova, Popelína, Vladislavi, Starče, Batelova, Telče a Dačic. Hrál se také s dělnickými kluby z Rakouska a to s týmy Vorwärtz a Simering Vídeň. Utkání se hrála po dva dny v sobotu a v neděli za účasti 1000 - 1500 diváků.¹⁰⁹ S hráči Vorwärtzu sehrála RH utkání v roce 1931.

¹⁰⁷ *Kronika fotbalu v Třešti* ž, s. 2-3.

¹⁰⁸ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 56-58.

¹⁰⁹ Naše město, 5/88, *Rudá hvězda - odbor JPT*, s. 5.

První utkání skončilo prohrou RH 3:1, následující den ale RH oplatila rakouskému týmu porážku, když zvítězila 4:2. Po tomto utkání byli fotbalisté za jásotu diváků odnášeni ze hřiště na ramennou nadšených diváků.¹¹⁰ Fotbalisté RH měli také svůj pokřik, kterým oslavovali svá vítězství, nebo jen radost ze hry. Tento pokřik vypadal takto:

*„...Rudá hvězda to jsme my,
fotbalisté zrození,
fotbal to je naše láska,
tu nám nikdo nevypráská.
Když prohrajem vem, to d'as,
V neděli to hrajem zas...“¹¹¹*

Díky RH se fotbal v Třešti stal čím dál více populární, a tak byl založen další nový klub **SK Slavia**. V tomto týmu se sdružovali převážně hráči, kteří se do Třeště přistěhovali, nebo hráči, kteří rádi přestupovali z klubu do klubu. Tito hráči měli také zvláštní přezdívku a říkalo se jim „primadony“.¹¹² Tým SK Slavia Třešť měl klasické sešívané dresy a tým měl podporu hlavně od místních podnikatelů. Zatímco RH byla složena z místního dělnického obyvatelstva, týmy SK Slavia a SK Třešť měly podporu převážně z řad národních socialistů. Týmy také mezi sebou často pořádaly turnaje a hrály o pohár města, ve kterém vždy dominovala Rudá hvězda.¹¹³ Turnaje měly velkou návštěvnost a na základě toho se RH rozhodla uspořádat utkání s předním českým klubem Meteor Praha. Utkání skončila výhrami pražského týmu 7:1 a 5:2, ale pro hráče RH to byla velká příležitost poměřit své schopnosti s předním českým klubem.¹¹⁴

Na podzim roku 1938 RH Třešť stačila rozehrát soutěž, ve které se utkávala s týmy z Třebíčského okresu, ale soutěž skončila s okupací. Utkání se hrála téměř bez zájmu diváků a hráči se stačili sotva scházet. Posledními soupeři RH byly týmy: Předín, Stařeč, Měřín, Kojetice, Želetava, Jaroměřice, Moravské Budějovice, Rapotice, Jemnice a Brtnice. Po tom co zanikla činnost dělnického hnutí v Třešti, se název klubu změnil na **DSK Třešť**. V roce 1940 vznikl v Třešti Sportovní klub Olympia Třešť, jehož činnost byla německými úřady povolena a pod tuto organizaci se přesunula také činnost DSK. Klub byl přejmenován na **SK Olympia Třešť**, předsedou byl zvolen správce Hospodářského družstva v Třešti Josef Luska a fotbal se tak mohl hrát v Třešti i během války.

¹¹⁰ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 2-3.

¹¹¹ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 83.

¹¹² Tamtéž, s. 3.

¹¹³ Naše město, 5/88, *Rudá hvězda - odbor JPT*, s. 6.

¹¹⁴ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 3-4.

Během prvního válečného roku byly dočasně zřízeny všechny fotbalové soutěže na území Čech a Moravy z Brna výborem BZMŽF (Bradova západomoravská župa fotbalová). V této době se také v Třešti začíná pracovat s mládeží a vznikají tak žákovské a dorostenecké týmy. Práci s mládeží se nejvíce věnoval učitel tělesné výchovy Jaroslav Široký, který stál také u počátků házené v Třešti. Nejprve se hrála utkání mezitřídní, ale došlo i na utkání žáků s okolními týmy z Rácova či Batelova, kde v té době rovněž vznikla žákovská družstva. Družstvo mužů v roce 1940 hrálo pouze turnaje, protože museli čekat, až BZMŽF uspořádá harmonogram soutěží od I. ligy dolů.¹¹⁵

V roce 1941 vyhlásil týdeník Gól, který vydávala BZMŽF soutěž o mistra Moravy nazvanou „Fotbalový pětiboj“. Disciplínami, ve kterých se soutěžilo, byli: hod míčem z místa, kop míčem z místa do dálky, skok daleký, kličkování s míčem a běh na 100 m. V prvním ročníku se třešťští dorostenci umístili na jednom z předních míst v okrese a prvním vítězem ročníku se stala SK Horácká Slávie Třebíč. Dalšího ročníku v roce 1942 se však dorostencům povedlo vyhrát nejprve první kolo na hřišti SK Jihlava, poté druhé kolo v Třebíči a do finálového boje v Brně postoupili spolu s týmy Brna a Vsetína. Disciplíny kop míčem a hod míčem byly provedeny v poločase fotbalového utkání Čechy - Morava (3:1) na hřišti SK Židenice před 12 000 diváky. Během disciplín se projevila fyzická připravenost dorostenců, kterou získali díky tréninkům, které obsahovaly lehkootletickou přípravu a branné disciplíny a vedl je Jan Tomášek. Díky této přípravě získali dorostenci z Třeště titul mistra Moravy v dorosteneckém pětiboji. (viz obrazová příloha č. 38) O rok později ve Vsetíně se pokusili dorostenci v pozměněné sestavě úspěch zopakovat, ale v konkurenci mužstev ASO Olomouc a SK Vsetín obsadili druhé místo.¹¹⁶

Družstvo mužů začalo hrát v roce 1942 soutěž v rámci okrsku, která vznikla na základě dohody výborů klubů. Soutěže se zúčastnily tyto týmy: Telč, Dačice, Slavonice, Třešť, Studená, Batelov, Dolní Cerekev a Mrákotín. Soutěž se hrála dvoukolově, a protože byla kratší, byla doplněna řadou turnajů. Jakmile okresní soutěž skončila, byla Olympia Třešť zařazena do III. třídy BZMŽF na sezónu 1942/43. V soutěži byla spolu s týmy: Batelova, Čáslavic, Hrotovic, Jaroměřic, Jemnice, Kojetic, Podklášteří Třebíč a Předína.

V ročníku 1943/44 se podařilo hráčům Olympie postoupit do II. třídy, kde hráli s týmy: Borovina Třebíč, Vladislav, Stařeč, Počátky, Žirovnice a Havlíčkův Brod. Protože některé týmy v té době zanikly, doplnily soutěž týmy z Moravských Budějovic, Měřína, Bedřichova a Velkého Meziříčí. Na zápasy se cestovalo nákladními auty spolu s diváky.

¹¹⁵ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 4.

¹¹⁶ *Naše město*, 11/97, *Mistři Moravy*, s. 6.

V Třešti fotbalové zápasy navštěvovalo mnoho diváků a v této sezoně byli také svědky turnaje, když si družstvo Olympie pozvalo ligové týmy, nebo soupeře z vyšších tříd. Turnaje se zúčastnily tyto týmy: SK Libeň, SK Kolín, SK Pardubice, DSK Tábor, LTC Praha a DSK Třebíč. Ročník 1944/45 byl pro Olympii náročný, protože se potýkala chybějícími hráči. Několik fotbalistů bylo posláno na nucené práce, mnozí byli posláni do Rakouska a tak se tým doplňoval bývalými hráči, nebo mladými tvářemi. Během války a při květnovém povstání v roce 1945 zemřelo několik třešťských sportovců a tak se fotbalový výbor rozhodl uspořádat každý rok turnaj nazvaný „Memoriál popravených sportovců“, který byl věnován na památku zemřelým během války, a koncem roku 1945 přijmula Olympia nový název **Slavoj Třešť**.¹¹⁷

4.4.2 Lední hokej

Lední hokej patří v Třešti k nejstarším a nejdéle hraným kolektivním sportům s bohatou historií. Tu už bohužel dnes známe jen z vyprávění několika pamětníků a dobových periodik, protože veškeré písemné záznamy se po uzavření hokejového areálu v 90. letech nepodařilo dochovat. Tak jako fotbal nebo házená se hokejové začátky datují do 30. let minulého století. Hrál se na místních rybnících, později se začala upravovat ledová plocha postříkáním hřiště pro házenou za místní sokolovnou. Zde se také odehrála první utkání např. s Velkým Meziříčím, Polnou, Telčí, Dobronínem a s ostatními týmy jihomoravského kraje.

Během II. světové války měli třešťští hokejisté možnost postoupit do divize, když o postup sehráli utkání s Pokojovicemi u Třebíče. V tu dobu se o činnost oddílu staral nejvíce p. Bílek, který se před tímto utkáním vydal do Prahy na hokejový stadion „Štvanice“, aby se podíval, jak vypadá opravdový hokejový areál. Po zhlédnutí areálu nechal vyrobit podobné mantinely, jako byly na Štvanici a Třešť tak mohla hostit hokejový zápas o postup do divize. Utkání skončilo 1:2 v neprospěch Třeště a do divize nakonec nepostoupilo ani družstvo soupeře, protože nemělo dostatek financí. Místo nich nakonec postoupilo družstvo Okřížek, které soutěž později vyhrálo a postoupilo do II. ligy. Prohraný zápas o postup bohužel ale nebyl pro místní tým to nejhorší. Po zápase dostal p. Bílek, hokejový činovník a fanoušek mozkovou mrtvici, kvůli které zemřel. Díky jeho podpoře hráli v Třešti během války velká jména čs. hokeje. Místní mužstvo trénoval hokejový reprezentant Jaroslav Císař, který získal

¹¹⁷ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 5.

na MS světa v hokeji 1938 bronzovou medaili a s týmem LTC Praha několik mistrovských titulů. S ním sem jezdili další hráči z Prahy Švábenický a Zábranský. Díky působení trenéra Císaře v Třešti sehrál místní oddíl utkání s týmem ČLTK Praha, který získal titul v sezoně 1940/41 a třešťský tým dokonce svého soupeře dokázal na místním ledě porazit. Více o tomto období není známo a po válce se dokonce soutěžní hokejové zápasy přestaly hrát.¹¹⁸

4.4.3 Házená

Na úvod bych rád vysvětlil, jaký je rozdíl v pravidlech mezi českou házenou a mezinárodní házenou. Podstatný rozdíl mezi nimi je v rozsahu pohybu hráčů na hřišti, v pravidle o držení míče a velikosti branek. Mezinárodní házená je hra, která převzala prvky z handballu, který byl nejvíce rozšířen v Německu. Z ní se pak stala hra podle mezinárodních pravidel a začala se rozšiřovat dále do světa. Název „česká házená“ vznikl v roce 1952, aby se tak rozlišily tyto dvě podobné hry. Česká házená se hrála výhradně jen u nás, protože snahy o rozšíření hry do zahraničí ztroskotaly na mnoha okolnostech.¹¹⁹ V následujících odstavcích se budu věnovat české házené, která v Třešti existovala až do začátku 80. let, když ji mezitím postupně začala nahrazovat mezinárodní házená.

První zmínka o vzniku české házené v Třešti sahá do roku 1929 - 1930. V této době se házená v Třešti hrála pouze rekreačně, protože soupeři, se kterými by se mohlo hrát utkání v blízkém okolí, nebyli. Průkopníkem házené v Třešti byly ženy, které ji začaly hrát pod organizací JPT. V dalších letech se o popularizaci házené snažil Sportovní klub Olympia, ale ani jemu se nepovedlo získat nové hráče, kteří by měli o tento sport zájem a mohl tak být založen házenkářský oddíl.¹²⁰ Obrat nastal v roce 1939, kdy se z házené v Třešti postupně stával oblíbený sport. S nácíkem hry se začalo na měšťanské škole v Třešti, kde působil učitel tělesné výchovy Jaroslav Široký. Ten zorganizoval několik mezitřídních utkání a turnajů a měl tak největší zásluhu na tom, že v Třešti se začala rozvíjet házená. Ovšem škola v Třešti nebyla jediná, kdo v té době cvičil házenou. Tehdy se ještě hrála na Gymnáziu Otokara Březiny v Telči, a to díky profesoru tělesné výchovy Ferdinandu Mazalovi. Obě školy se pak spolu ještě na jaře v roce 1939 utkaly v historicky prvním utkání házené v Třešti. Zápas vyhráli žáci telčského gymnázia nad žáky třešťské školy 5:1. Zápas navštívil velký

¹¹⁸ Rozhovor s Vlastimilem Zudou, nar. 1932, člen hokejového družstva od r. 1955. Třešť 3. 4. 2014

¹¹⁹ Historie házené [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.svaz.chf.cz/content.aspx?contentid=2693>

¹²⁰ Naše město, 10/79, *Národní házené v Třešti je 40 let*, s. 5.

počet diváků a v dalších měsících byl o hru projeven velký zájem, a tak na podzim téhož roku vzniká při TJ Sokol oddíl házené.

Dorostenci Sokola začali s nácvikem hry a byli tak prvním družstvem házené v Třešti. To ale neznamenalo, že hráči začali nacvičovat okamžitě hru a věnovali se pouze házené. Protože činnost sokola je tělocvičná, zahrnovala tak všeobecnou přípravu, lehkou atletiku, plavání a cvičení na náradí. Tato činnost neměla s nácvikem výkonnostní házené přímou souvislost. Přednost tak měla všestrannost a poté teprve nastala specializace tělovýchovná a sportovní. Sokolové, kteří se chtěli věnovat házené, museli nejprve absolvovat všechna tato cvičení a potom se teprve mohli věnovat hře a nácviku házené.

Brzy po vzniku oddílu házené sehráli hráči několik přátelských zápasů s týmy Sokola a Junáka Moravské Budějovice, dále s Borovinou, Orlem Třebíč apod. V roce 1940 sehráli přátelský zápas s hráči dorostu Sokola Horní Heršpice Brno. Sokolové z Brna stanovali v červenci tohoto roku v lesích na Pouštích za Třeští. Do Třeště se pak vypravili, aby nakoupili věci a osobní potřeby, mezitím navštívili ještě sokolské hřiště, kde zrovna cvičilo místní družstvo. Hráči z Brna si pak půjčili míč a ukázali místním sokolům, co vše už se naučili, jak ovládají míč, střelbu a ostatní dovednosti, na které třešťští nebyli vůbec zvyklí. V závěrečný den pobytu dorostenců z Brna byl zorganizován přátelský zápas. Byl to zápas, kde se setkali začátečníci se zkušenými a trénovanými hráči. To bylo znát nejen na hře, ale samozřejmě na vybavení. Hráči Sokola Horní Heršpice Brno se představili v dresech, na kterých stály iniciály H. H. B., nechyběly jim ani stulpny a kopačky. Třešťští nastoupili v tílkách bez rukávů a kopačky si před zápasem zapůjčili od místních fotbalistů, kteří hráli za Olympii. (viz obrazová příloha č. 32) Utkání nakonec skončilo výsledkem 3:25, ale ten v tomto případě nehrál takovou roli. Důležitější byly zkušenosti a poznatky, které třešťští okoukali od hráčů z Brna.

Utkání se odehrálo na házenkářském plácku (viz obrazová příloha č. 33), na kterém se po dobu dalších 20 let odehrál velký počet mistrovských, přátelských a turnajových zápasů. Jako svou klubovnu, kde se oddíl scházel po zápasech, si oddíl zvolil holičský krámk p. Rudolfa Kirsche. Na zápasy venku se nejčastěji hráči dopravovali na kolech. Jezdili do 16 km vzdálené Jihlavy ale třeba i do Třebíče, která je vzdálena od Třeště 30 km.

V roce 1940 dal člen oddílu František Liška podnět k uspořádání turnaje o „Putovní vlajku města Třeště.“ Tohoto turnaje se mohly zúčastnit pouze místní celky a na prvním ročníku turnaje bojovalo mezi sebou šest týmů. Vítězem se stalo družstvo Sokola, později se vítězem stal také oddíl Olympia I. Tento oddíl vznikl v roce 1941 a spadal pod organizaci

Sportovní klub Olympia (viz obrazová příloha č. 34), která stála u počátku házené v Třešti. V tomto roce s nácíkem házené začaly také ženy, ale zápasy s cizími družstvy nehrály a družstvo žáků, kteří si tuto hru velmi oblíbili a brzy také slavili velké úspěchy.

Když na jaře roku 1941 byla zakázána a rozpuštěna organizace Sokol, družstvo házené bylo začleněno do SK Olympia Třešť. Ze Sokola pak družstvu byly zapůjčeny černé dresy, stulpny a lidé, kteří řídili oddíl házené v Sokolu, se nyní podíleli na chodu oddílu házené v Olympii. Tímto přesunem se házenkářské družstvo stalo konkurenci schopným mnoha jiným oddílům. Družstvo Olympie sehrálo třeba utkání v Humpolci, kde s místním AFK Humpolec vyhrálo 5:3.

V roce 1942 byly vytvořeny 3 okrsky Horácké župy házené (HŽH). První okrsek byl třebičský, druhý humpolecký a třetí okrsek byl třešťský se sídlem v Třešti. Na vzniku třešťského okrsku má největší podíl činovník František Liška a vznik okrsku znamenal pro Třešť velký úspěch, protože okrsek sdružoval pod sebou města jako Telč nebo Jihlava. Okrsek řídil činnost těchto oddílů: SK Olympia Třešť I. a II. oddíl, SK Telč, SK Dolní Cerekev a Viktoria Bedřichov Jihlava. V tomto roce družstvo házené sehrálo utkání s ostatními okrsky HŽH: Humpolecko - Třešťsko 6:6 a Třešťsko - Třebíčsko 5:3. Oba výsledky byly důkazem, že úroveň házené na území Třeště šla nahoru a Třešť se mohla rovnat s mnohem většími městy v okolí.

První úspěch se dostavil v roce 1943, když družstvo dorostenců Olympie (viz obrazová příloha č. 35) vyhrálo titul HŽH. Družstvo vyhrálo několik zápasů rozdílem třídy, nebo bylo rovnocenným soupeřem mužstvům, která postupem času hrála vyšší soutěže, dokonce i ligové (SK Borovina Třebíč). Výsledky, kterých dosáhli dorostenci při získání titulu, jsou zobrazeny v textové příloze č. 13. Poslední zápas, který dorostenci sehráli právě s týmem SK Borovina Třebíč, vyhrála Olympia 7:5. Výsledek však nebyl uznán, protože utkání pískal domácí rozhodčí. Zápas tak musel být opakován a důležitost těchto dvou utkání vyjadřuje také počet diváků, kteří tyto dva zápasy navštívili. Utkání zhlédla rekordní návštěva 800 diváků a o utkání se dále psalo: „...*Olympia Třešť - nejlepší dorost na Horácku. Dorostencům třešťské Olympie se podařilo po velmi tuhém a rušném boji udržet se v čele tabulky, a to nerozhodným výsledkem 3:3 s favoritem soutěže, SK Borovinou Třebíč. Tím se stal dorost Olympie Třešť mistrem podzimního dorosteneckého mistrovství HŽH s aktivním poměrem branek 45:15 a celkovým počtem 13 bodů...*“¹²¹

¹²¹ NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 20-21.

V další sezoně už na mistrovský titul družstvo dorostenců nedosáhlo kvůli odchodu několika hráčů, kteří byli přeřazeni do mužského družstva. Titul získala SK Borovina a týmy si tak vyměnily umístění z předchozího roku. Úspěch v roce 1944 ale zaznamenalo družstvo mužů, které se stalo vítězem v podzimním kole mistrovství HŽH a napodobilo tak výsledek dorostu z minulého roku. Díky vítězství družstvo SK Olympia Třešť podstoupilo kvalifikaci o postup do divize. Družstvo sehrálo následující zápasy:

SK Olympia Třešť - SK Horácká Slávia Třebíč	5:5
SK Olympia Třešť - SK Žabovřesky Brno	6:5
AFK Tišnov - SK Olympia Třešť	11:2

I přes tyto výsledky družstvo Olympie obsadilo ve skupině 3. místo, což k postupu nestačilo. I tak to byl ale pro třešťský sport výborný výsledek, protože v té době byla házená jedním z nejoblíbenějších sportů.

Ani třešťské házené se nevyhnuly válečné útrapě a i v tomto sportovním oddílu došlo ke ztrátám členů, kteří zahynuli během II. světové války. Většina členů padla během květnového povstání 1945, kdy byli zastřeleni při obraně města Třešť. Zemřelým příslušníkům oddílu bylo postaveno smuteční tablo a seznam zemřelých je v příloze. (viz textová příloha č. 12) Po osvobození nastalo v oddílu mnoho změn. Někteří členové odešli za povoláním a další se zase navrátili z nucených prací. Všichni ale měli zájem na tom, aby se pokračovalo v činnosti, která všem dávala zapomenout na válku. Házená v Třešti tak po válce navázala na předchozí úspěchy a oddíl SK Olympia Třešť dosáhl několik zajímavých výsledků a umístění.¹²²

4.4.4 Tenis

Tenisový oddíl vznikl v Třešti v roce 1923. Hlavním iniciátorem a největším průkopníkem tenisu v Třešti byl MUDr. František Vrátil. Svou aktivitou stál v čele tohoto sportu nejen jako hlavní činovník, ale i jako sportovec až do té doby, než byl za účast v protifašistickém odboji umučen v koncentračním táboře v Plötzensee v roce 1943. Ve svých počátcích se tenis hrával především na sokolském hřišti, kde si tento sport mohli zahrát všichni zájemci. Jelikož hřiště bylo hned za sokolským domem, nejvíce se tomuto sportu

¹²² NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 9-29.

věnovali místní sportovci ze Sokola.¹²³ O výsledcích a chodu tenisového oddílu se bohužel více v pamětní knize nepíše a všechny záznamy a výkony jsou zaznamenávány až od roku 1964, kdy v Třešti vzniklo nové tenisové hřiště s veškerým zázemím.

4.4.5 Stolní tenis

Stolní tenis patřil a dodnes patří k nejoblíbenějším a zároveň nejúspěšnějším sportům, které se kdy v Třešti hrály. Počátky stolního sahají do období před II. světovou válkou, kdy se hrálo v kavárně Republika, která v té době patřila místní TJ Sokol. Dále se hrálo v sále restaurace U Růžičků. V období války hrál oddíl stolního tenisu pod názvem Olympia Třešť, pod kterým fungovali i ostatní sporty a tělesná výchova v Třešti. O výsledcích a výkonech se žádné informace nedochovaly. Dále se pořádali turnaje, kterých se mohli zúčastnit všichni zájemci o tuto hru, nebo se hře věnovala mládež, která stolní tenis hrála v hodinách tělesné výchovy.¹²⁴

4.5. Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí

4.5.1 Nástin vzniku a vývoje mládežnických organizací

Skaut by se dal označit za dětskou či mládežnickou organizaci, která představuje systém mimoškolní výchovy. Tento systém pak do jisté míry překračuje rámec tělesné kultury.¹²⁵ U mládeže byl skauting oblíben především díky činnostem, které zahrnovaly pobyt v přírodě. Zde pak provozovali další aktivity jako např.: společenské hry, terénní a bojové hry, učili se první pomoc, pracovat s mapou. Dále do svého programu zařazovali i jednotlivé sporty jako lehkou atletiku, vodní sporty, odbíjenou, košíkovou, házenou, kopanou a další.¹²⁶

V celém světě pak existovalo mnoho skautských organizací, které se lišily politicky, nábožensky, národnostně nebo obsahově, ale všechny se ubíraly dvěma základními směry.

¹²³ Pamětní kniha tenisu v Třešti.

¹²⁴ Rozhovor s Viktorem Kopuletem, nar. 1929, člen oddílu stolního tenisu od r. 1953. Třešť 4. 4. 2014

¹²⁵ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost, 3. díl*. Praha: L print, 1994, s. 154.

¹²⁶ ŠTUMBAUER, J. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, s. 38.

První směr byl podle **E. T. Setona**, který v USA založil hnutí **Woodcraft Indians** (Indiáni lesní moudrosti). Cílem tohoto hnutí byl rozvoj ducha, těla, mysli a služby organizovanou hrou života indiánů ve volné přírodě. Seton v roce 1906 přijel do Londýna, kde měl v úmyslu šířit dále woodcraft. Zde narazil na vojáka **R. Baden-Powella**, který se po rozhovoru s ním rozhodl vytvořit organizaci, do které převzal některé zásady a metody z woodcraftu. Poté Baden-Powell vydal knihu „*Skauting pro chlapce*“, díky které začaly vznikat první skautské oddíly. Skauting dále začal pronikat do celého světa, stal se celosvětovým hnutím a nejpočetnější organizací, která sdružuje mládež. Cílem tohoto hnutí je plnit povinnosti k sobě samým, bližním, vlasti, přírodě a celému společenství. Členové tohoto hnutí musí věřit v boha, ateisté se ve většině zemí nesmějí stát skauty.¹²⁷

Anglickému skautingu Baden-Powella se u nás blížil **Svaz junáků skautů RČS**, který byl založen v roce 1919 a stal se pokračovatelem **Junáka – českého skauta**, který vznikl v roce 1914. Zakladatelem spolků byl **Alois B. Svojsík**, který převzal myšlenku anglického skautingu, ale přizpůsobil ho československým podmínkám. Náboženská víra každého člena se stala soukromou záležitostí a tuhá disciplína, kterou vyžadoval voják Baden-Powell, se v Junáku také příliš neuplatňovala. Svojsík se snažil o vytvoření organizace, která zobrazuje národního ducha, národní tradice a zároveň se příliš neodkláněla od mezinárodní skautské myšlenky.¹²⁸

Junák se stal nejsilnější skautskou organizací v Československu. Další organizací, která vyznávala skautské zásady, byli **Spartakovi skauti práce** (SSP). V roce 1921 při vzniku KSČ byla založena organizace Spartakovi skauti při FDTJ. Tato organizace vyznávala skautské a komunistické zásady. O tři roky později došlo k propojení se Skauty práce, kteří vznikli v roce 1920 při sociální demokracii a tak vznikla jedna společná organizace SSP. Hlavní náplní činnosti této organizace bylo táboření, turistika, pořádání kulturních programů. Svou úlohu v této organizaci hrála také politika, a tak KSČ třeba vyzývala skauty k účasti a pořádání protestních akcí.¹²⁹

V Třešti vznikly ve 30. letech dvě skautské organizace. Obě skautské organizace vznikly shodně v roce 1923. První byli **Spartakovi skauti práce**. Tato skautská organizace přináležela k Federaci čs. skautů a podporovala myšlenku Setonova skautingu, který ideově rozvíjel jako prostředek výchovy proletářské mládeže pro socialismus. Druhá skupina skautů

¹²⁷ Naše město, 2/93, *Jak vznikl skauting*, s. 3.

¹²⁸ KÖSSL, J.; ŠTUMBAUER, J.; WAIC, M.. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost*, 3. díl. Praha: L print, 1994, s. 154.

¹²⁹ MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 95-100.

byla v Třešti zastoupena **Junáky**, kteří pro změnu patřili k Svojsíkovu svazu a podporovali myšlenku Baden - Powellova skautu.¹³⁰ V Třešti v tomto období vznikly i trampské osady, které byly spíše záležitostí větších měst. V části o turistice bude proto téma rozděleno na tři kapitoly. První kapitola se bude věnovat Junákům, kteří měli v Třešti početnější členskou základnu, druhá kapitola bude mapovat Spartakovy skauty práce a třetí se zaměří na tramping.

4.5.2 Skautský oddíl Junák

Junák v Třešti vznikl díky skupině mladých mužů, kteří se toulali přírodou Třeštska a při tom četli dobrodružné romány od K. Maye, J. Londona, E. T. Setona a A. B. Svojsíka. Nakonec tento Svojsíkův junácký program přijali za svůj a tak v Třešti začal pomalu vznikat skautský oddíl. Prvními skauty Junáky v Třešti byli František Lysý, František Ernecker, Bedřich Kummel, Josef Wambera a Antonín Sova. V roce 1923 skupina kolem sebe soustředila další chlapce a tak 10. 9. 1923 vzniká v Třešti I. oddíl skautů, v rámci okresu a župy Telč, kde Junák vznikl již v r. 1919. Prvním vůdcem oddílu byl zvolen Antonín Sova, zástupce byl Adolf Boháček a na konci roku měl oddíl na 20 členů. Hlavní náplní činnosti bylo osvojování si základních skautských dovedností a kulturní akce, díky nimž se představovali veřejnosti. Díky tomu přibývali noví členové a to mělo za následek zformování II. oddílu Junáků v Třešti, který byl zaregistrován v počtu 14 členů.

Začátky Junáka nebyly vůbec snadné. Většina z nich byla roverského věku¹³¹, nejvyšší junácká kvalifikace většiny členů byla na úrovni nováčkovského minima a vedoucí skautů si teprve osvojovali metody řízení oddílů a družin. Materiálové a peněžní prostředky byly ještě chudší než zkušenosti začínajících skautů, peněžní hotovost v roce 1925 činila 224,50 Kčs, knihovna obsahovala 3 svazky knih a navíc oddíl nevlastnil ani jeden stan, pouze jeden kotlík. Schůzky se konaly pod širým nebem, navíc některým chlapcům oddíl platil i registrační poplatek 6 Kčs. Začátky Junáků byly tedy velmi těžké, ale o to větší měli chuť k práci a nadšení pro skautské ideály. Za první rok fungování oddílu členové skauta uskutečnili 55 schůzek, celooddílových schůzek bylo 93 a výletů 80. Na výletech junáci prokazovali svou fyzickou a duševní sílu, dále vůli, morálku a kázeň.

V roce 1926 docházelo k časté obměně členstva, starší členové odcházeli na vojnu a za prací, což ovlivnilo intenzitu činnosti i strukturu oddílů. Navíc v tomto roce zemřel vůdce

¹³⁰ Naše město, 4/93, *Vznik skautingu v Třešti*, s. 3.

¹³¹ Věková kategorie u členů Junáku, mladší roverský věk 15-18 let, starší roverský věk 18-26 let

skautů I. oddílu Antonín Sova a tak tento oddíl zanikl a zbývající členové spolu s nováčky se museli přesunout do II. oddílu. Po této smutné události obnovili svou činnost dřívější skauti a II. oddíl, který měl po seskupení všech skautů 26 členů, přebral označení na „první“. Vůdcem byl zvolen František Lysý a pod jeho vedením se začala činnost oddílu rozvíjet podle programu junácké výchovy.¹³² Zlepšily se materiální podmínky, od podzimu se mohli skauti scházet ve škole, kde měli vyhrazen čas dvakrát měsíčně v neděli dopoledne. Ve škole si sjednali vlastní skříň, ve které měli knihovnu, která obsahovala 40 knih a brožur, dále vlastnili fotbalový míč, 3 kotlíky a poklice. Činnost oddílu se také zlepšila, skauti si osvojovali tábornické dovednosti v lesích u Pouští a u hradu Roštejn, za pomoci hajného poznávali přírodu, dále se věnovali atletice, terénním sportům a jejich heslem bylo „co skaut, to plavec.“

Zdokonalil se i způsob táboření. Dříve skauti přespávali pod nepromokavou plachtou, nebo v seníku roštejnského hajného, v roce 1926 tábořili ve stanech zapůjčených okresním zpravodajem a roku 1927 již vlastnili stan domkového typu, který v té době stál až 700 Kčs a nazývali ho „hangár“. Během táboření využili Junáci vlastní hudební doprovod, hráli divadlo, nechyběli ani kouzelnické a artistické kousky. Dále pomáhali lesníkům ve školkách a také zasahovali při požáru Švecova statku v Čenkově a celkově se oddíl skautů Junáků snažil propagovat svou kulturu mezi veřejnost. K tomu sloužily třeba ukázkové tábory, nebo přednáška v kavárně Republika, kterou vlastnila jednota Sokol.¹³³

V roce 1931 se konalo Slovanské Jamboree v Praze na oslavu dvacetiletého trvání skautu. Zúčastnilo se ho přes 14 000 skautů z šestnácti zemí Evropy, které na pražském Hradě pozdravil prezident Masaryk slovy: „...*Akceptuji plně váš program národnosti a lidskosti...*“¹³⁴ Účastnili se ho také skauti z telčské župy a tyto oslavy měly za následek popularizaci Junáka doma i v zahraničí. Mezitím oslavil skautský oddíl Junák v Třešti roku 1928 páté výročí od založení a dostalo se mu dokonce veřejného ocenění od prezidenta T. G. Masaryka, který v tomto roce navštívil Telč. Při této návštěvě byl tehdejší vedoucí František Lysý pověřen vedením všech oddílů nastoupené župy a podal prezidentu hlášení.

V dalších pěti letech se dostal Junák v Třešti do podvědomí veřejnosti, škol, úřadů a všech tělovýchovných spolků a měl pevné postavení mezi ostatními organizacemi. S mnoha organizacemi spolupracoval a Junák se tak začlenil do soustavy mimoškolní výchovy třešťské mládeže. Jeho výchovou podle dokumentů prošlo v prvních letech fungování nejméně 82 chlapců, ovšem nejnavštěvovanější organizací se nestal. Lidem na Junákovi vadily různé věci,

¹³² Naše město, 3/92, *Vzpomínka na zakladatele skautingu v Třešti*, s. 4.

¹³³ Naše město, 4/93, *Vznik skautingu v Třešti*, s. 3.

¹³⁴ Naše město, 5/93, *Skauting v Třešti na přelomu 20. a 30. let*, s. 3.

jako např. náboženský a politický liberalismus, přísná kázeň a fyzické nároky, či uniformovanost. Dále to mohly být materiální rozdíly mezi jednotlivými organizacemi. Junák se svým vybavením a prostředky nemohl rovnat se Sokolem, což bylo znát hlavně na členské základně. Své členy Junák našel mezi lidmi, kteří měli pozitivní vztah k přírodě a volnosti. Velkou část členů Junáka tvořili trampové, proti kterým v té době byla vedena ostrá kampaň ostatními spolky a ministerstvem.¹³⁵ Tramping byl ve 30. letech 20. století rozšířen po celé republice a v Třešti byly v té době aktivní a početné osady Habeš a Rudý Šíp. K trampům se také začali přidávat členové Spartských skautů a členové JPT, protože jejich organizace přestaly v roce 1933 v Třešti existovat. Počet junáků v tomto období zůstával zhruba stále stejný a činnost oddílu se vyznačovala trvale dobrou úrovní.

Významnou událostí se v roce 1932 stala stavba skautské chaty. Chata byla postavena v lesích Zadních pouští u rybníka „Ducháku“ staršími a bývalými skauty, kterým pomáhali trampové z osady Rudý šíp, z nichž někteří potom vstoupili do oddílu. Výstavbou chaty získali junáci základnu pro zálesácké a sportovní činnosti v přírodě, ale i pro slavnostní příležitosti. Chata vznikla před nadcházejícím 10. výročím vzniku Junáka v Třešti a v roce 1933 měl oddíl 18 skautů a vůdcem byl Josef Doležal. Zakladatel třešťského Junáka František Lysý již nebyl aktivním členem, protože z rodinných důvodů ukončil svou činnost. Díky svým výchovatským schopnostem, hodnotám a obětavosti byl však vůdčí osobností v prvním desetiletí fungování oddílu. Po svém odchodu z oddílu zůstal věrný junáctví a to i v době pozdějšího zákazu.¹³⁶

Se zlepšujícími se podmínkami a dlouhodobou aktivní činností třešťských junáků, dostával tento oddíl čím dál větší prostor v mimoškolní výchově mládeže. Koncem roku 1935 vznikl v Třešti první dívčí oddíl. Zasloužila se o to Jaroslava Richterová, která byla učitelkou na místní měšťanské škole. Navíc její otec byl v té době lékař a zároveň starosta Třeště, který podporoval skauting, což znamenalo podporu nejen pro dívčí oddíl. Příchodem nových členů a členek se valná hromada rozhodla v roce 1936 rozdělit dosavadní I. oddíl na dva, které pak spolu s nově vzniklým dívčím oddílem tvořili Sbor svazu junáků skautů a skautek ČSR v Třešti. Vůdcem Sboru byl zvolen Vladimír Burian, jednatelem Josef Bukovský. I. oddíl byl pojmenován družina Lvů, Vyder a Havranů, II. oddíl družina Jestřábů, Racků a Ostřížů. Při vzniku Sboru bylo v oddíle junáků v Třešti na 70 osob.

Vznikem Sboru se sjednotil celý oddíl skautů junáků a rostla i popularita této organizace. K tomu napomohla i nová klubovna, kterou oddíl pronajímal za 200 Kčs od paní

¹³⁵ Trampové obdivovali západní kulturu, vyznávali volnost a svobodomyslnost

¹³⁶ Naše město, 5/93, *Skauting v Třešti na přelomu 20. a 30. let*, s. 3.

Mayerové. Se založením Sboru vznikly také dvě ideové události a to skautský slib a zavedení nové sborové vlajky. Slavnostní slib skládali noví členové u ohně před oddílovou chatou na Pouštích. O zhotovení nové sborové vlajky se postaral dívčí oddíl a představení se uskutečnilo v roce 1936 u chaty na Pouštích za účasti skautů z Třeště, Telče, Jihlavy, Prahy a početného davu přihlížejících civilistů.

Hlavní náplní činnosti bylo sportování a spojení života s přírodou. Nejčastější činností oddílu byli vycházky do přírody, kde se junáci utábořili a na tom samém místě probíhaly různé hry, nebo trénovali atletiku. Dále junáci vykonávali různé kulturní činnosti (besídka, hudba, zpěv, tanec, ruční práce, loutkové divadlo), nebo sloužili veřejnosti (pořádali sbírky na pomoc, hlídali na filmových představeních). Začal se objevovat i nový druh zábavy, kterou tvořily v té době nepříliš tradiční obory jako třeba vodáctví nebo bezmotorové létání.¹³⁷ Jako důsledek narůstajícího ohrožení německým fašismem byla posílena branná výchova. V oddílech se tak procvičovala protiletecká a protichemická ochrana, signalizace, první pomoc, chlapecké oddíly konaly noční bojová cvičení.

Vlivem přibývajících členů byla rozšířena základna táborů. V průběhu roků 1936 - 1937 přišlo do oddílu 16 nových členek a tak se oddíl žen rozdělil do družin „Kopretin a Chrp“. Nedaleko Horní Cerekve, která je vzdálena od Třeště 15 km směrem na Pelhřimov, vzniklo trvalé tábořiště u rybníka „Hladov“, kde se konal první tábor v roce 1936.

Dne 29. 8. 1938 se v Třešti konal skautský den, kterého se zúčastnilo přes 400 skautů z celé župy, do které patřila Třešť. Zúčastnili se ho skauti z Třeště, Telče, Moravských Budějovic, Třebíče, Brtnice a Jihlavy. Dopoledne tohoto významného dne se konal cyklistický a chodecký závod městem, odpoledne účastníci vzdali hold u památníku padlých v I. světové válce a poté se průvod, který byl doprovázen třešťskou veřejností, odebral ke Kroutilově myslivně, kde byl postaven stanový tábor a oslavy zde vrcholily.¹³⁸

Rok 1938 byl jubilejním rokem pro skauting. V ČSR oslavil dvacet a v Třešti patnáct let od svého založení. Ovšem místo oslav následoval boj proti nacistům z Německa. K obraně republiky se připravovalo na 100 tisíc skautů, z nichž bylo 65 000 Junáků Svojsíkova Svazu a mezi nimi 70 až 80 skautů a skautek z třešťského sboru. Činnost třešťského oddílu probíhala od počátku roku v bojovné atmosféře, vše navíc přiosťřily požadavky Němců, kterých se poblíž Třeště v té době nacházelo několik stovek a to hlavně v Jihlavě, Salavicích a

¹³⁷ Létání propagoval skaut L. Mezera, který se na Masarykově letecké lize podílel na výstavbě kluzáků. Tento druh zábavy však nemohl být uspokojen z důvodu materiálních nedostatků.

¹³⁸ Naše město, 6/93, *Vznik dívčího oddílu a ustavení sboru svazu junáků skautů a skautek ČSR v Třešti*, s. 7-8.

Stonařově. Vyhlášením mobilizace se změnila i činnost skautu. Začali sloužit v hlídkách civilní protiletecké obrany nebo pomáhali při veřejných sbírkách.

Ve dnech 5-6. června se v Jihlavě konal „Skautský sjezd“, který měl za úkol zjistit připravenost skautů Vysočiny a celé Moravy k obraně republiky. Sjezdu se zúčastnil A. B. Svojsík, který na jihlavském náměstí promluvil ke skautům. Na vojenském cvičišti byl postaven ukázkový tábor, kde se po dva dny konaly branné závody.

Když byla v září 1938 vyhlášena všeobecná mobilizace, skauti museli ukázněně vykonávat pokyny, které jim udělovalo mobilizační zařízení. Kontrolovali třeba zatmění oken, pomáhali při transportech. Často museli také bojovat. Na hranicích tak přišli třetšští skauti o svého člena Josefa Tůmu. I v těchto těžkých chvílích pokračovali třetšští skauti ve své činnosti. Ovšem v březnu 1939 byla naše republika obsazena a oddíl v Třešti už tak nestihl podat přihlášku k registraci v nové organizaci Junák.^{139 140}

Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava němečtí okupanti Junák zatím nezakázali, ovšem došlo k omezení činnosti a někteří členové museli opustit svá místa v této organizaci, jako třeba velitel Junáka pplk. Vlček, který uprchl spolu s dalšími činovníky do zahraničí. Okupační správa se snažila získat skauty ke spolupráci s Hitlerjugend, vzhledem k brannému charakteru činnosti skautů, dále byli skautští činovníci nuceni k členství v Národním souručenství. Většina skautů však tomuto nátlaku odolávala, což vedlo k omezování jejich činnosti. To se projevilo i v Třešti, kde již v roce 1939 skauti byli nuceni opustit klubovnu a zůstala jim tak jen chata a okolní příroda. Dále následovaly zákazy činnosti, kdy nedostali povolení k uskutečnění skautského dne, nebo když nemohli uskutečnit tradiční letní tábor, který se pravidelně konal u chaty na Pouštích.

I přes nepřízeň úřadů se třetšští junáci nehodlali vzdát skautského života, ani své organizace, a tak v roce 1940 bylo v I. oddíle registrováno 26 junáků, dále pracoval i druhý a také oddíl dívek, i když tyto oddíly už nebyly tak početné. Na jaře se skauti snažili získat opuštěnou budovu na tenisovém hřišti u železniční tratě, k tomu už však nedošlo a žádost o pronájem byla zamítnuta městským úřadem. Navíc hned nato byly spolku Junák v Třešti zabaveny stany místními policisty. V období letních táborů Gestapo rušilo tyto akce pod záminkou, že na nich cvičí česká mládež proti říši, dále zkonfiskovalo všechna zařízení, kde tyto akce probíhaly, a účastníky rozehnali. 28. 10. 1940 byla podepsána dohoda o rozpuštění Junáka, během listopadu Gestapo zlikvidovalo všechny jejich složky. V Třešti Gestapo

¹³⁹ Naše město, 7-8/93, Skaut při obraně republiky, s. 3.

¹⁴⁰ 22. 1. 1939 se všechny organizace skautů sloučily a vytvořil se tak nový spolek Junák

udělalo razii u místních činovníků, ti už však předtím všechny důležité materiály stačili schovat a zachránili tak vlajku a písemné dokumenty.¹⁴¹

Přestože byl Junák zrušen, kroje, symboly a literatura zakázány, lidé se nepřestali věnovat skautingu a někteří jednotlivci působili potají v turistických, sportovních a dalších klubech, či sdruženích. Takto činní skauti se ale museli mít na pozoru, protože za to byli vězněni. I tak se ale lidé snažili žít skautským životem a posilovali si tak vlasteneckého ducha. V Třešti po zrušení Junáka v roce 1940 založil poslední vůdce B. Kessler s šesti členy bývalého oddílu Osadu vycházejícího slunce, kde platila stejná pravidla jako v Junákovi. Dokonce měli i stejnou základnu, tedy ve skautské chatě na Pouštích. Po vzniku tohoto oddílu vznikly další dvě osady a v roce 1941 se všechny tři osady spojily a vznikla tak osada Vlci samotáři. V této nově vzniklé osadě se pak lidé snažili zapomenout na válku tím, že pořádali kulturní akce, což se jim dařilo po celou dobu okupace a po osvobození se členové této osady podíleli na obnově Junáka.¹⁴²

Ovšem ne všichni zůstali doma a pokračovali ve skautské činnosti. V boji za Československo padlo přes 800 skautů a mezi nimi bylo i 15 třešťských skautů. Někteří skauti zemřeli na následky věznění, protože působili v odboji, další byli posláni do koncentračních táborů. Do historie se zapsal vůdce III. oddílu Alexander Mayer, který padl během Slovenského národního povstání v roce 1944 jako partyzánský rotmistr. Další byli nemilosrdně zastřeleni nebo popraveni během květnového povstání v Třešti. (viz textová příloha č. 11) Po osvobození ČSR bylo vyznamenáno „Junáckým křížem za vlast“ zlatého stupně in memoriam 7 skautů, bronzový stupeň obdrželi 3 skauti z Třeště.¹⁴³

4.5.3 Spartakovi skauti práce

Skauti, kteří odmítali Svaz junáků – skautů, se soustřeďovali ve Federaci čs. skautů, kterou tvořily dvě složky. Jednou byli Skauti práce a druhá byla Sdružení socialistických skautů a skautek. Tyto dvě složky spolupůsobily už na I. spartakiádě FDTJ v Praze a to je vedlo k zakládání skautských oddílů při FDTJ. Jejich program se přizpůsoboval myšlenkám dělnického hnutí a díky tomu byl jejich název Spartakovi skauti.¹⁴⁴

¹⁴¹ Naše město, 7-8/93, *Třešťský skauting ve stínu hákového kříže*, s. 4.

¹⁴² Tamtéž, s. 4.

¹⁴³ Naše město, 7-8/93, *Skauti v protifašistickém odboji*, s. 5.

¹⁴⁴ MUCHA, V. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, s. 215-216.

První oddíl Spartakových skautů na Českomoravské vrchovině vznikl 21. března 1923 v Třebíči. V Třešti se o založení oddílu zasloužili tři skauti z Třebíče, kteří v červnu 1923 navštívili Třešť. Zde se seznámili s místní mládeží a o týden později s ní uskutečnili výlet do lesa „Sovovky“, kde je seznámili se skautským programem. Učili je poznávat přírodu, stopy zvířat, stavět stany, připravovat ohniště a mnoho dalších triků, které byly potřeba, aby se o sebe skaut postaral v přírodě. Dále jim vysvětlili proletářské poslání Spartakových skautů a tak v Třešti vznikl v rámci FDTJ oddíl skautů. Oddíl založilo 9 skautů (viz obrazová příloha č. 30) a prvním vůdcem byl zvolen Josef Jelínek. Krátce po založení oddílu se zúčastnilo 7 skautů tělovýchovné slavnosti v Třebíči a poté byl založen oddíl skautek a později i včlat a další příliv členů nastal poté, co Zemská školní rada zakázala v roce 1924 cvičení dětí ve FDTJ. V té době Spartakovi skauti sdružovali 42 chlapců a 31 dívek.¹⁴⁵

Činnost oddílu se nezaměřovala pouze na pobyt v přírodě, ale scházeli se i na schůzkách a 23. prosince 1923 uspořádali pro veřejnost první skautskou besídku. V tuto dobu se také na sjezdu Spartakových skautů v Praze rozhodlo o tom, že dojde ke spojení se Skauty práce. Díky tomuto rozhodnutí se změnil název na „Spartakovi skauti práce“ a oddíl začal nosit rudý šátek namísto oranžového, aby se rudou barvou ztotožnil s revolučním hnutím. Mládež si skauting rychle oblíbila a tak se Spartakovi skauti práce stali v Třešti početnou a silnou organizací.¹⁴⁶

Silnou organizací se skauti stali i na celé Vysočině. Z těchto důvodů byla Třebíč vybrána jako místo, kde se 8 - 9. června 1924 konal I. celostátní sjezd Spartakových skautů práce. V sobotu byl v kině promítnut film o maninské spartakiádě¹⁴⁷ a v neděli dopoledne se konal průvod, kterého se zúčastnili skauti z celého Československa. Zúčastnili se ho i skauti z Německa a Rakouska a průvod čítal přes 1100 osob. Třešťští skauti se průvodu zúčastnili téměř v plném počtu. Skauti pochodovali pod rudými prapory a provolávali hesla: „...*Budujeme nový svět, Rudá mládež k rudým ohňům...*“ Odpoledne se konalo cvičení na hřišti pod zámek, kterého se zúčastnilo 1400 skautů. Po cvičeních byly na programu lehkootletické závody a večer tento sjezd vyvrcholil táborovými ohni.¹⁴⁸

Po tomto sjezdu se činnost Spartakových skautů v Třešti rozšířila o další aktivity. Skauti se učili samostatnosti, poznávali okolí Třeště, podnikali výlety např. na Roštejn, do Podyjí, k Vranovu, Bítovu a takovýchto lokalit bylo mnoho. S trebičskými skauty pořádali

¹⁴⁵ Naše město, 4/93, *Vznik skautingu v Třešti*, s. 3.

¹⁴⁶ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 38-39.

¹⁴⁷ První vystoupení FDTJ v roce 1921 na pražských Maninách

¹⁴⁸ Naše město 5/88, *Vzpomínky na činnost Spartakových skautů práce v Třešti*, s. 5-6.

závody hlídek v noční orientaci. Díky této aktivitě si skautů všímali četníci, kteří v těchto závodech spatřovali ohrožení republiky, ale skautům se vždy podařilo nějakým způsobem uprchnout. K těmto aktivitám samozřejmě patřilo táboření.

Od roku 1926 se do výchovy proletářské mládeže v Třešti vnášely nové sportovní prvky a hry, kterým se začali věnovat i Spartakovi skauti práce. Veřejné cvičení FDTJ, které se konalo v tomto roce, bylo pro Spartakovy skauty povinné, protože časopis Jiskra otiskl výzvu všem oddílům SSP, v níž stálo, že všichni skauti jsou povinni účastnit se běžeckých disciplín. V této době SSP kladně ovlivnili proletářskou tělovýchovu v Třešti. Získali zájem mladé generace v dobách, kdy zrovna systém neumožnil žactvu FDTJ pravidelné cvičení. O velikonocích roku 1927 uspořádali hvězdíkové srazy na Roštejně, kterých se zúčastnily oddíly z Třeště, Jihlavy, Brtnice, Dačic, Batelova, Žirovnice a Pelhřimova.¹⁴⁹ Ve 30. letech se činnost skautů soustředila převážně na podporování KSČ, protože tehdy probíhaly politické boje. V roce 1930 oddíl Spartakových skautů uspořádal na hřišti JPT sraz 28. kmene SSP, ze kterého se stala mohutná propaganda rudého skautingu a strany KSČ. V letech 1932 - 1933 docházelo čím dál více k utlačování SSP práce, což vedlo k tomu, že nakonec svou činnost ukončili. Konec Spartakových skautů práce v Třešti ale neznamenal konec dělnického skautingu. Členové zaniklého oddílu skautů se postupně přesouvali k trampingu.

4.5.4 Tramping

Tramping vznikl po I. světové válce ve velkých průmyslových centrech a inspiroval se literaturou a filmy s dobrodružnou tematikou. V okolí řek Sázavy a Vltavy začaly vznikat osady, ve kterých se trampové věnovali řadě sportů (odbíjená, kanoistika).¹⁵⁰ Protože byl tramping záležitostí hlavně velkých měst, neměl v Třešti takový ohlas jako např. v Jihlavě, kde existovalo na 20 trampských osad. Situace se změnila po tom, co v Třešti přestal existovat oddíl SSP.¹⁵¹ Před zrušením oddílu už v Třešti existovaly trampské osady „Habeš“ a „Rudý šíp“, které utvořily po návratu z čs. legií koncem 20. let J. Erkner a K. Venc se svými rodinami a přáteli. Skutečnost, že Spartakovi skauti práce přecházeli k trampingu, se příliš nezamlouvala KSČ. Činnost skautů byla cílevědomě vedená a měla svá pravidla, kdežto

¹⁴⁹ Jiskra (Třebíč), 24. 3. 1927, s. 2.

¹⁵⁰ ŠTUMBAUER, J. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, s. 39-40.

¹⁵¹ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 78-79.

tramping byl o volnosti a bez předem daných pravidel. Osadu Habeš¹⁵² tvořili převážně starší trampové, kteří ji pojmenovali v roce 1935 poté, co byla Etiopie přepadena italskými fašisty. Naopak v osadě Rudý šíp se scházeli hlavně mladší skauti.¹⁵³ (viz obrazová příloha č. 32) Obě osady spolupracovaly navzájem a měly přátelské styky se skauty, kterým pomáhaly postavit chatu na Pouštích. Ke konci 30. let a počátkem 40. let se obě osady rozpadly, ale v jejich činnosti pokračovaly osady „Cochcárna z Jelenice“ (1937), „Vycházející slunce“ (1940), „Luňáci“ (1940) a „Vlci samotáři“ (1941). Nově vzniklé tramské osady měly dostatečně velkou členskou základnu a sdružovaly převážně začínající členy, ale působili zde i zkušenější roveři z již zakázané skautské organizace Junák. Během války činnost tramských osad neskončila spíše naopak, byla posílena touhou po svobodě. Důsledkem toho bylo spojení všech osad do jedné, která vznikla 13. července 1941 na chatě v Pouštích a nesla společný název Vlci samotáři.¹⁵⁴

Členové nově vzniklé osady se často scházeli v tramských krčmách „U Tarzana“ nebo v „Nebíčku“. Pod vedením V. Musila a M. Novotného vznikl soubor, který hrál na kytary a zpíval nejen v tramských osadách, ale i v kavárně Republika pro všechny, kteří chtěli na chvíli zapomenout na válku. V zimě soubor hrál v budově „U Růžičků“ i divadlo a to díky nově přijatým děvčatům. Hlavní náplní činnosti trampů však zůstaly výlety okolní přírodou, které podnikali v každém ročním období. Činnost trampů neukončil ani rok 1942, kdy byla většina členů ročníku 1921 – 1924 poslána na nucené práce do Německa. Mimo Vlků samotářů ještě fungovalo během II. světové války chlapecké sdružení „Junáci lesní moudrosti“, kde se scházeli chlapci z Třeště a blízkých Hodic. V roce 1944 chlapci ukončili školní docházku a sdružení se rozešlo. Ze zbylých členů vznikla tramská osada „Tulák“, kterou založil V. Sláma spolu se svými přáteli. Svou základnu měli v chatě na Pouštích do jara 1945, kdy byla chata vypálena německým komandem. Z důsledku blížící se válečné fronty se stalo trampování nebezpečné a tak osada pobývala jen v blízkém okolí Třeště u rybníka „Korečník“ a na „Čertovce“ až do ukončení války.¹⁵⁵

¹⁵² Habeš byl africký stát, který se rozkládal na území dnešní Etiopie a Eritreje

¹⁵³ ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 78-79.

¹⁵⁴ Naše město, 4/96, *Osada Vlci samotáři oslavila pětapadesátiny*, s. 10.

¹⁵⁵ Naše město, 4/96, *Osada Vlci samotáři oslavila pětapadesátiny*, s. 10.

5. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1945 - 1989

5.1 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť

Po ukončení války byla činnost Sokola obnovena hned v roce 1945, aby se lidé mohli pomalu vracet k běžnému životu tak jako tomu bylo před válkou. Starostou byl zvolen MUDr. Oldřich Kaboněk a jednatelem Bohuslav Dobeš. Začali se vracet věznění členové z koncentračních táborů a činnost třešťského Sokola tak opět mohla pokračovat. Na podzim roku 1945 bylo obnoveno cvičení všech složek a začala také pravidelná schůzová činnost. K tomu navíc začaly vznikat sportovní oddíly (v té době odbory her) a sokolové se tak věnovali sportům jako odbíjená, košíková nebo lehká atletika. V té době měla jednota 28 členů z řad mužů, 26 dorostenců a stejný počet žen a žactva.

V roce 1946 se jednota zúčastnila několika veřejných cvičení v Třešti, Telči, Havlíčkově Brodě, které sloužily jako příprava na XI. všesokolský slet v Praze. Hlavní akcí, která sloužila jako příprava na slet, byl župní slet v Třebíči v roce 1947. Účastnilo se ho 21 mužů a 20 žen z třešťského Sokola. V tomto roce se také konal štafetový běh tak jako tomu bylo před sletem v roce 1937 a jedna z hlavních tras vedla také přes Třešť a pokračovala směrem na Prahu. Štafetového běhu se zúčastnilo na 100 běžců místního Sokola a celkově měla jednota 240 dospělých členů.¹⁵⁶

Do roku 1948 se jednota snažila fungovat samostatně i přesto, že do její činnosti se často snažila zasahovat městská rada, která byla zastoupena převážně komunisty, protože Třešť byla do té doby povětšinou průmyslovým městem. V roce 1946 se tak začalo hovořit o sjednocování tělovýchovy pod křídla Sokola a celou akci začal organizovat místní národní výbor. V tomto roce bylo také rozhodnuto, že sokolské biografy budou předány státu za menší náhradu. Jednota se samozřejmě biografu odmítla vzdát a na pokyn ČOS členové jednoty bojovali o biograf se státními úřady. Soud nakonec rozhodl ve prospěch úřadů a jednota tak v roce 1947 přišla o svůj biograf.¹⁵⁷

¹⁵⁶ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 42-44.

¹⁵⁷ SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 82-84.

XI. všesokolský slet se konal v roce 1948. Tento rok byl zahájen valnou hromadou. Do čela byl opět zvolen MUDr. Kaboněk a místopředsedou J. Liška a v tuto dobu bylo v jednotě 116 mužů, 148 žen a 220 dorostenců a žáků, což značí velký zájem o tělesná cvičení mezi místními lidmi. V únoru 1948 došlo k připojení k sovětskému mocenskému bloku, což znamenalo značně ztížené podmínky pro organizaci a činnost Sokola. První polovina roku se nesla v duchu příprav na slet v Praze, který se stal také na dlouhou dobu sletem posledním. Tento slet se stal tečkou za více jak padesátiletou činností Sokola v Třešti. Poté se na dlouhou dobu dostal k moci Československý svaz tělesné výchovy (ČSTV) a všesokolské slety tak nahradily celostátní spartakiády.¹⁵⁸

5.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť

Činnost jednoty Orel v tomto období byla velmi krátká. Po roce 1945 byla jednota obnovena, ale již v roce 1948 byla nařízením KNV Jihlava zrušena a po dobu 42 let se ve veškeré činnosti nemohlo pokračovat. Majetek jednoty byl převeden do vlastnictví Sokola, který potkal nedlouho poté stejný osud. Obě tělovýchovné jednoty zanikly a vznikla pouze jedna, která měla název TJ Slavoj Třešť. Hřiště v Tovární ulici, kde předtím členové Orla cvičili, bylo začleněno do objektu Interier 12 a dle jejich potřeby byly některé budovy jednoty zbourány. Část pozemku byl vybagrován, aby mohl vzniknout vodojem. Všechny majetek, o který jednota přišla po roce 1989 připadl městu, které ho ničím nenahradilo a Orel tak neměl žádné prostory pro svou činnost, což se samozřejmě podepsalo na zájmu sportovců o působení v jednotě, když byla po revoluci opět obnovena.¹⁵⁹

¹⁵⁸ VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, s. 44.

¹⁵⁹ Rozhovor s Bohumírem VRÁTILEM, nar. 1926, člen TJ Orel od r. 1933. Třešť 17. 6. 2013

5.3 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1945 – 1989

5.3.1 Tělovýchovná jednota Slavoj Třešť

Tělovýchovná jednota Slavoj vznikla v Třešti ještě v roce 1945, kdy byla ukončena druhá světová válka. Prvním oddílem, který převzal název této organizace, která si dala za úkol sjednotit veškeré sporty, které v té době byly vykonávány na území Třeště, byl oddíl kopané, který předtím hrál pod názvem SK Olympia Třešť. Postupem času se přidávaly další oddíly a tak pod názvem Slavoj působili v tomto období třešťští hokejisté, házenkáři, tenisté, stolní tenisté a mnoho dalších oddílů, které ale neměli takovou členskou základnu jako uvedené jednotlivé sporty. Těmto kolektivním sportům se dále budu věnovat v kapitole o historii jednotlivých sportovních oddílů.

Postupem času se z TJ Slavoj stala jedna velká organizace, která sdružovala téměř všechny sportovce z Třeště a každý rok se tak uskutečňovaly konference, kde byla vyhodnocena činnost během uplynulého roku, dále kolik měla jednota členů, jaké byly výsledky jednotlivých oddílů. Dále se členové jednotlivých oddílů podíleli na zlepšování sportovních areálů a hřišť a každý rok tak odpracovali několik stovek hodin práce. V roce 1976 měla TJ Slavoj celkem 588 členů a pod tímto názvem působilo celkem 8 oddílů. Nejvíce členů měli samozřejmě oddíly házené a národní házené, kopané a ledního hokeje, dále zde působily oddíly tenisu, stolního tenisu, košíkové a méně tradiční oddíl základní a tělesné výchovy. Nejvíce družstev v oddílu pak přihlásila házená, stolní tenis a kopaná a nejvýše hranou soutěž hrály ženy stolního tenisu, které se probojovaly do II. ligy. Hlavní činností oddílů základní a tělesné výchovy byl nácvik na spartakiádní vystoupení. Muži a ženy se účastnili okresních spartakiád v Telči, Lukách nad Jihlavou a Jihlavě a vrcholem byla účast na IV. československé spartakiádě v Praze v roce 1975.¹⁶⁰ V tomto roce se také začalo s výstavbou umělé ledové plochy a během roku na ní odpracovali sportovci TJ Slavoj celkem 2920 brigádnických hodin.¹⁶¹

V dalších letech přibýly oddíly odbíjené a šachu. Šachový klub vznikl v Třešti už v roce 1934 ve společenské místnosti v hotelu u Krebsů, která se poté stala klubovnou tohoto spolku. V roce 1939 měl klub 24 členů, což byl největší počet členů v historii klubu. Během

¹⁶⁰ Naše město, 4/76, *Z konference TJ Slavoj Třešť*, s. 7.

¹⁶¹ Naše město, 5/75, *Bilancování tělovýchovy v Třešti*, s. 4.

války počet členů klesal, ale na rozdíl od jiných spolků činnost šachistů protektorátním úřadům nevadila. Po válce byla činnost klubu ukončena, když většina členů klubu odešla z Třeště, nebo zemřela. Z katastru byl klub šachu vymazán v roce 1950 a na předchozí činnost navázal až oddíl Slavoj.¹⁶² Za zmínku také stojí činnost třešťského soustružníka dřeva Františka Doležela st., který od roku 1908 vyráběl šachové hry pod značkou Fidet a ročně bylo na objednávku rozesláno na 4000 šachových her různého typu. Šachy vyrobené v Třešti se tak dostaly do celého světa. Na jeho činnost navázal syn František Doležel ml. a šachy se v Třešti vyráběly do roku 1949, kdy byla ukončena výroba.¹⁶³

O oddílech odbíjené a košíkové jsem nenalezl příliš informací. Oddíly působily v okresním přeboru, kde se umístovaly na předních místech, ale po většinu času se potýkaly s nedostatkem hráčů a svá utkání hrály na sokolském hřišti. V roce 1983 pořádala jednota slavnostní schůzi k 90. výročí tělesné výchovy v Třešti. TJ Slavoj Třešť měla v té době 522 členů, 7 družstev jednotlivých oddílů reprezentovalo město v krajských soutěžích a 21 v okresních. Celkové výdaje na celý rok 1982 činily 338 000 Kčs a většina peněz plynula od místních podniků. Dále jednota uspořádala 11 turnajů, dálkový pochod a jako každý rok předtím se podílela na pořádání Běhu vítězství Jihlava – Třešť.¹⁶⁴ V tomto roce vznikl oddíl orientačních běžců, který se v dalších letech stal velmi oblíbený a místní sportovci v něm slavili několik úspěchů. Po prvním roce fungování měl oddíl 17 závodníků z řad mužů i žen od žáků, dále dorostenců až po dospělé. Oddíl se účastnil závodů v Jihomoravském a Jihočeském kraji. 13.5.1984 pak oddíl uspořádal v nedaleké Třeštici první závod, kterého se zúčastnilo 85 místních běžců. V dalších letech se oddíl dočkal několika úspěchů, když jednotliví závodníci vyhráli okresní přebor ve svých kategoriích. Do výběru tří nejlepších běžců v kategorii mladších žáků Jihomoravského kraje byl vybrán Radek Vobr, který se účastnil štafetových závodů všech krajů a se svými partnery skončil na 2. místě v tehdejší ČSSR.¹⁶⁵

TJ Slavoj Třešť po revoluci v roce 1989 nezanikla, ani nezměnila svůj název a tak pokračovala ve své dlouhodobé a úspěšné činnosti i v následujícím období.

¹⁶² Naše město, 7/2004, *Z dějin šachů u nás*, s. 6.

¹⁶³ Naše město, 8/2004, *Opět k šachům v Třešti*, s. 5.

¹⁶⁴ Naše město, 3/83, *Naši sportovci bilancovali*, s. 4.

¹⁶⁵ Naše město, 10/85, *Jak si vedou orientační běžci*, s. 6.

5.3.2 Fotbal

Fotbalový oddíl kopané s názvem TJ Slavoj Třešť vznikl koncem roku 1945, když se výbor Olympie rozhodl pro přijetí tohoto názvu. Kromě názvu zůstalo ale vše v třešťské kopané při starém. V roce 1946 se Bradova západomoravská župa fotbalová rozpadla a byly zřízeny krajské a okresní výbory tělesné výchovy. Okresní výbor fotbalového svazu rozhodl, že třešťské A mužstvo bylo zařazeno do III. třídy a B mužstvo do IV. třídy okresní fotbalové soutěže. Třešťské týmy měli na konci 40. let průměrné výsledky a umísťovaly se spíše ve středu mistrovské tabulky.¹⁶⁶

Aby se zlepšily výsledky a rozšířil se počet aktivních hráčů, konal se v roce 1950 jeden z prvních náborů mládeže. Vzniklo tak mužstvo žáků a dorostenců, které vedli pánové Leopold Hofbauer, Jan Tomášek a Václav Widerlechner. Ani díky jejich usilovné práci se však nepodařilo zajistit dostatečný zájem sportovců o fotbal a mužstva tak brzy zanikla kvůli příliš velké konkurenci ostatních sportů. Díky pamětem tehdejšího činovníků se můžeme dozvědět, jak vypadala fotbalová utkání a jaká byla atmosféra. „...*Hrálo se několik turnajů. Kádr mužstva se stabilizoval a úroveň hry se postupně zvyšovala. Diváci výkony hráčů oceňovali a sporé lavičky na hřišti byly vždy obsazeny...*“¹⁶⁷

První mužstvo hrálo v sezoně 1951/52 okresní přebor a dostalo se do finále o postup do vyšší soutěže, kde se setkalo s největším rivalem Telčí. Obě finálová utkání se hrála na hřišti Telče, protože hřiště v Třešti mělo nevyhovující rozměry a mužstvo Telče odmítlo hrát na místním stadionu a podalo protest. Tomu bylo vyhověno, protože minimální rozměry hřiště tehdy byly 90 x 45 metrů a třešťské bylo dlouhé pouze 88 metrů. Z toho důvodu bylo hřiště soupeři nazýváno „plivátko“. I přes tuto nevýhodu se třešťským fotbalistům podařila obě utkání vyhrát. První utkání skončilo 4:1 a druhé 3:2 ve prospěch Třeště. Nakonec však kvůli organizačním změnám postoupily do vyšší soutěže oba celky a v sezoně 1952/53 tak se hrála v Třešti I. B třída. Za soupeře měla mužstva Moravských Budějovic, Boroviny Třebíč, Jaroměřic, Velkého Meziříčí, Pacova, Nové Včelnice a Podklášteří Třebíč. V dalším ročníku přibyli Pelhřimov, Žirovnice, Počátky, Světlá nad Sázavou a Havlíčkův Brod. O postup do I. B třídy a následné setrvání v něm se zasloužili: brankáři Krušandl a Salaš, hráči Molčík,

¹⁶⁶ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 7.

¹⁶⁷ [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://www.fotbaltrest.cz/?page_id=95

Houser, Příbyl, Faus, Pittauer, Tonar, Houzar, Svoboda, Mikeš, Pavlíček, Růžička, Hronek a Prokop.¹⁶⁸

Spolu s úspěchem postupu do vyšší soutěže vznikl v sezoně 1952 v Třešti pod záštitou dřevozpracujícího podniku Interier Třešť nový fotbalový oddíl s názvem Tatran Třešť, který byl zařazen do IV. třídy okresní fotbalové soutěže a jeho soupeři byli okolní týmy jako Batelov B, Stonařov, Lovětín, Mrákotín, Nová Ves, Kaliště, Hladov, Dolní Cerekev a Dvorce. Mimo mistrovská utkání odehrálo mužstvo i řadu odborových turnajů například v Českém Šternberku, Zlonicích, Třebíči, Chotěboři, Praze, Bystřici a Liberci. Zde jsou jména hráčů, kteří nastupovali za Tatran: Nováček, Votava, Kopuleť, Prokop, Hejda, Trunda, Janovský, Boček, Doležal, Šenigl, Mířka. Mužstvo dále střídavě doplňovali: Satrapa, Hochmann, Deder, Pažitný, Teplý a Čáp. Činnost klubu Tatran Třešť trvala pouhých 8 let a v roce 1960 tento klub složený převážně ze spolupracovníků místního podniku zanikl.

V sezoně 1955/56 hrálo družstvo Slavoj soutěž krajského přeboru s názvem I. A třída, což byla doposud nejvyšší hraná soutěž v Třešti. Družstvo Slavoj v této soutěži působilo pouze rok, protože úroveň týmů byla příliš vysoká na družstvo, které bylo složeno a vedeno nadšenci a amatéry bez větších finančních prostředků. Po pouhém roce tak následoval sestup do nižší třídy. Největší pomoc pro chod oddílu tehdy klub našel u místního spotřebního družstva „Vzájemnost“, jehož znak nosili hráči na svých dresech. Na každý venkovní zápas družstvo zapůjčilo nákladní auto, které hráče dopravilo na utkání. Mnoho zaměstnanců poté podporovalo klub v ochozech a velkým fanouškem byl také sám ředitel spotřebního družstva František Kovařík. Fotbal se tak během 50. let řadil mezi oblíbené sporty v Třešti, což se na počátku 60. let změnilo. Nejvýznamnější utkání zahajoval tehdejší starosta MNV pan Liška a trenérem A mužstva Slavoj byl Richard Jabůrek, který fotbal nikdy nehrál, ale i tak Třešť dovedl do krajské soutěže. Hráči, kteří se podíleli na tomto úspěchu byli: Fajman, Hájek, Houzar, Kantor, Kopuleť, Kratochvíl, Lysý, Pospíchal, Renner, Podařil, Roháček, Tonar, Vlček, Pavlíček, Šimánek.¹⁶⁹

60. léta minulého století byla ve znamení malého zájmu o fotbal a takřka celé desetiletí se s ním třešťská kopaná potýkala. Důvodem takto malého zájmu o fotbal byl konec dřívějších funkcionářů a vedoucích, kteří se do té doby starali o chod celého oddílu. Svou sportovní kariéru ukončili také někteří důležití hráči a chyběla generace mladých hráčů, která by je následovala a pokračovala v předchozích úspěších. Dokonce hrozilo, že zanikne celý oddíl Slavoj a kopaná se přestane hrát z finančních důvodů, ale k tomu nedošlo díky

¹⁶⁸ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 7-8.

¹⁶⁹ [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://www.fotbaltrest.cz/?page_id=95

Vlastimilu Zudovi, který přesvědčil tehdejšího ředitele národního podniku Kras v Třešti Františka Urbana o prospěšnosti a sponzorování sportovního oddílu. Díky Krasu tak byly zakoupeny nové dresy, větší počet míčů, 30 párů kopaček pro hráče a především byl fotbalový oddíl přejmenován na Slavoj – Kras Třešť. O vedení oddílu se v těchto těžkých dobách staral zmíněný František Urban, dále František Mífka a Jan Hašek. Zásadou těchto pánů tak v Třešti nadále fungoval fotbalový oddíl a po krátkých jednáních se dal dohromady tým, který hrál ve složení: Fajman, Hašek, Chvátal, Kantor, Kopuleť, Kratochvíl, Lysý, Molčík J., Pavlíček, Patry, Tonar a Widerlechner. I přes veškerou snahu se družstvo nedokázalo udržet v I. B třídě, když nedokázalo konkurovat družstvům jako Dukla Náměšť, Vladislav, Měřín, Hrotovice, Rokytnice, Velká Bíteš, Únanov, BOPO Třebíč, Rapotice, Moravské Budějovice a Jaroměřice. Následoval tak sestup do okresního přeboru, což však nebylo to nejhorší.¹⁷⁰

Na podzim roku 1965 ve vedení oddílu zůstal pouze Josef Renner st. a František Kratochvíl st. Oba dva však na vše sami nestačili a tak fotbalový oddíl, přestože měl dostatek aktivních hráčů, ukončil nečekaně svou činnost. Proč tomu tak bylo už nikdo dodnes objektivně neví a ani nezjistí. Po této události zůstal opuštěný fotbalový areál, který ale zanedlouho obýval tým z Jihlavy. V sezónách 1967/68 a 1968/69 hráli na třešťském hřišti vojáci z VTJ Dukla Jihlava. Jak se dostali vojáci do Třeště vzpomíná v kronice fotbalu tehdejší hráč Vladislav Škarda: „...Z povinné tělesné výchovy u vojenských útvarů díky majoru Klečkovi už v padesátých letech vznikl fotbalový oddíl. Postupně prošel všemi třídami jihlavských soutěží, aby nakonec vyhrál okresní přebor. Hostoval na všech hřištích v Jihlavě. Díky nepochopení jihlavských oddílů hledal hrací plochu v okolních obcích. Funkcionáři VTJ využili situace v Třešti a oddíl hrající I. B třídu se na dva roky do Třeště přestěhoval. Mužstvo vedli pánové Kejdana a Polnický. Při utkáních bylo možno sledovat borce mužstev: BoPo Borovina, Dukla Náměšť, Sokol Rapotice, Sokol Kojetice, SK Veverská Bytýška, SK Velké Meziříčí, Sokol Hrotovice, SK Náměšť, Vladislav, Okříšky, Dukla Jemnice, Slavia Třebíč a Sokol Čáslavice...“¹⁷¹

Fotbal se do Třeště vrátil hned na začátku 70. let. V ročníku 1970/71 byla obnovena činnost fotbalového oddílu TJ Slavoj Třešť. Největší zásluhu na tom měl tehdejší hokejový činovník Jiří Bartušek, který dal za úkol třešťským hokejistům, aby v rámci tréninku doplnili svou činnost o kopanou. Staré nevyhovující dřevěné branky byly nahrazeny kovovými, které dodal Agrostroj Třešť a z podniku Kras, který předtím nejvíce podporoval třešťský fotbal,

¹⁷⁰ Kronika fotbalu v Třešti, s. 8-9.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 9.

byly vyzvednuty staré sítě, dresy, kopačky a zařízení pro úpravu hřiště. Po zajištění všech potřebných věcí už nic nebránilo tomu, aby bylo mužstvo přihláшено do řádných soutěží jihlavského okresu. Všechny úspěchy, kterých předtím Slavoj dosáhl, byly samozřejmě zapomenuty a družstvo muselo začít úplně od nejnižší třídy. Tehdejší soupeři byli malé týmy z okolí, a přestože hráli IV. třídu, neměli to hráči Slavojе vůbec jednoduché. I tak se ale umístili na prvním místě v tabulce a podařilo se jim postoupit. Tehdy nastupovali proti těmto týmům: Nová Ves, Vilánce, Kozlov, Rantířov, Brzkov, Smrčná, Ždírec, Strítež a Janštýn. Na hřišti nastupovali tito hráči: Bartušek St., Bartušek M., Patry J., Šaštinský, Šťastný, Nosek, Štusek, Čech, Morkus, Hos, Renner J., Widerlechner F., Hamerník, Hink, Kříž M., Sedlák.

Tím jak se mužstvo začalo zvedat ze samého dna, rostl také zájem o fotbal jak ze strany samotných hráčů a zájemců ale i diváků. V dalších ročnících se v Třešti hrála III. třída a mužstvo nastupovalo proti těmto družstvům: Hodice, Hladov, Mrákotín, Stará Říše, Růžená, Hybrálec, Puklice, Modeta Jihlava C, Spartak Jihlava B a Brtnice. Na této úrovni se hrálo až do ročníku 1975/76, kdy se mužstvo probíjovalo do okresního přeboru a v první sezoně se umístilo na 7. místě. V tomto období se také podařilo zaznamenat velký úspěch, kdy se mužstvo Slavojе probíjovalo do finále okresního Českého poháru. V něm nastoupilo proti prvnímu družstvu Spartaku Jihlava a podlehl 15:0. Nicméně už jen postup do finále znamenal obrovský posun pro třešťskou kopanou, která ještě před pár lety vůbec neexistovala. Na úspěch se ale nepodařilo navázat postupem do vyšší soutěže, spíše naopak, Slavoj hrál po většinu sezón o udržení v okresním přeboru. Úspěch v okresním poháru měl alespoň pozitivní dopad na členskou základnu. Na konci 70. let došlo k přihlášení záložního týmu, které bylo umístěno do okresní IV. třídy.¹⁷²

Postupně byly přihlášeny i ostatní kategorie. I přes problémy v Třešti působila mužstva přípravky, žáků a dorostu. S rostoucí členskou základnou se rozrůstal i areál okolo fotbalového hřiště. Postavena byla budova, kde byly šatny pro všechny mužstva, okolo areálu byly zasazeny topoly, aby fotbalová utkání neovlivňoval vítr. Díky novému areálu se v Třešti objevila i slavná Dukla Praha a to s hráči staré gardy. Dukla odehrála s místními fotbalisty dvě utkání a v prvním se v brance Dukly objevil brankář Ivo Viktor (viz obrazová příloha č. 39), který byl pět krát zvolen nejlepším československým fotbalistou roku. Utkání skončilo výsledkem 5:1 ve prospěch Dukly.¹⁷³ Druhé utkání se hrálo v roce 1980 a skončilo drtivou prohrou 15:1. Hráči Slavojе se za tento příděl chtěli omluvit místním fanouškům a divákům, a proto ještě v roce 1980 přijali nabídku dvou bývalých hráčů Slavojе, kteří se poté přestěhovali

¹⁷² *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 9-10.

¹⁷³ [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.fotbaltrest.cz/?page_id=99

do Českých Budějovic, aby zde sehráli přátelská utkání s předměstskými týmy Dobrá Voda a Čtyři Dvory. Utkání skončila 0:5 a 2:3 v neprospěch Třeště, ale všichni zúčastnění hodnotili zájezd velmi pozitivně.¹⁷⁴

Rok 1980 se nakonec ukázal jako celkově neúspěšný. První mužstvo Slavoj po nevydařené sezoně sestoupilo do III. třídy a znovu postoupit se mu podařilo až v ročníku 1983/84. Mužstvo pod vedením trenérů F. Widerlechnera a Vl. Diviše předvádělo pohledný a účelný fotbal a na tomto úspěchy se podílel svými střeleckými výkony Antonín Lačný, který své schopnosti později prokázal i ve vyšších soutěžích. Mužstvo bylo složeno z těchto hráčů: Šenigl, David, Štorek, Lovětínský Jar., Pospíchal B., Pospíchal P., Kozák, Řiháček, Hochmann, Valenta Zd., Lačný, Rajský, Šalanda P. a Nešpor.¹⁷⁵ Také další družstva Slavoj byla v okresních soutěžích úspěšná. Muži B skončili na 3. místě své skupiny IV. třídy, dorost a žáci vyhráli svou skupinu okresního přeboru. Nejmladší příprava se na turnajích pravidelně umisťovala na stupních vítězů.¹⁷⁶

Radost z postupu do vyšší soutěže však dlouho prvním mužstvu nevydržela, protože došlo k velkým změnám v hráčském kádru. Kvůli vojenské službě do jiných oddílů, nebo kvůli změně bydliště odešla téměř polovina mužstva. Zbylí hráči se s nastalou situací nedokázali vyrovnat, proto následoval okamžitý návrat do nižší soutěže. V následující sezoně 1985/86 však došlo k reorganizaci fotbalových soutěží, III. a IV. třída byly zrušeny a obě mužská družstva byla zařazena do okresní soutěže. Skupin okresní soutěže bylo samozřejmě více a tak první mužstvo bylo zařazeno do skupiny C, kde obsadilo neuspokojivé 3. místo a záložní mužstvo skončilo dokonce na posledním místě skupiny B. Díky těmto umístěním se sešlo vedení fotbalového oddílu a rozhodlo, že B mužstvo bude celé zrušeno a zbylí hráči budou přeřazeni k prvním mužstvu, které tak mělo utvořit silný celek a co nejdříve postoupit do okresní soutěže. Nové mužstvo převzal hrající trenér Václav Trnka, který přišel z Telče. S tímto rozhodnutím nesouhlasili někteří hráči, kteří okamžitě ukončili svou činnost ve Slavoji a nový ročník tak začalo obměněné mužstvo pouze s 11 hráči. Kádr tvořili hráči: Rokos, Trnka, Renner P., Pospíchal P., Pospíchal B., Rajský, Puklický, Štorek, Šalanda, Kadlec, Bartušek St.). V průběhu soutěže se postupně přidali – Krechler, M. Jelínek, Pečenka a Kozák. Po půlce soutěže bylo mužstvo na 4. místě tabulky, avšak během zimní přípravy se kvalita díky pravidelným tréninkům zvedla a na jaře mužstvo ztratilo pouze 2 body. Slavoj

¹⁷⁴ *Kronika fotbalu v Třešti, s. 10.*

¹⁷⁵ [online]. [cit. 2014-04-04]. Dostupné z: http://www.fotbaltrest.cz/?page_id=101

¹⁷⁶ Naše město, 7/83, *Třešťský fotbal na zlatých stupních*, s. 3.

Třešť se tak radoval z vítězství okresní soutěže skupiny C a o postup do okresního přeboru sehrál dva zápasy s týmem Brtnice, které oba vyhrál 3:0.

Ročník 1986/87 se ukázal nakonec jako zlomový ve fotbalové historii Slavoj, protože to byl doposud poslední rok, ve kterém první mužstvo Třeště působilo v nižší soutěži než je okresní přebor. V dalších ročnících 1987/88, 1988/89, 1989/90 se mužstvo umístilo shodně na 7. místě tabulky okresního přeboru. O tyto výsledky se zasloužili: Pátry, Šenigl, Cvach, Trnka, Pečenka, Jelínek M., Jelínek R., Widerlechner L., Maryška, Hejl, Puklický, Hochmann, Mezera, Kadlec, Štorek, Pospíchal P., Pospíchal B., Kozák, Rajský, Renner a Nechvátal.¹⁷⁷

5.3.3 Lední hokej

Po roce 1945 nepůsobil v Třešti žádný hokejový oddíl, který by hrál utkání s okolními městy. Nepočítáme-li rekreační hraní na místních rybnících a hřišti pro házenou za místní sokolovnou. Bylo to především z důvodu nedostatku hráčů, kteří se po válce odstěhovali, odešli na povinnou vojenskou službu, nebo o tuto hru ztratili zájem. To se změnilo až v roce 1955, kdy bylo zásluhou trenéra Jiřího Bartuška a místních zájemců obnoveno družstvo ledního hokeje TJ Slavoj Třešť, které bylo zařazeno do krajské soutěže I. B třídy.¹⁷⁸

V té době na Základní škole působil učitel tělesné výchovy Jan Široký, který byl znám obrovskou snahou vybudovat víceúčelové sportoviště s hřištěm pro mezinárodní házenou, malým bazénem a hlavně hřištěm pro lední hokej. Vybral tu nejvhodnější lokalitu - bývalé hřiště Olympie Třešť prakticky v samém centru města. Realizaci této myšlenky věnoval veškerý čas a úsilí. Největší kus práce vykonali žáci vyšších ročníků ZŠ, ale i brigádníci z řad občanů města. Během let tak vzniklo hřiště v přirozeném kotli, kdy jednu dlouhou stranu tvořily kamenné stupně jako ochozy včetně zděné rozhlasové kabiny, na protější straně byly postaveny kabiny s dalším příslušenstvím. Dá se říci, že tak vzniklo nadčasové zařízení, které potom sloužilo mnoho let místním sportovcům ale i veřejnosti. V zimě nadšenci z řad oddílu ledního hokeje často po nocích stříkali ledovou plochu, na které potom hráli svá utkání a v létě se tato plocha změnila např. na hlediště letního kina a dalších různých akcí.

Pro rozvoj ledního hokeje byl důležitý vznik Domu dětí a mládeže v roce 1962. V tomto zařízení prakticky hned začaly pracovat zejména sportovní zájmové útvary a lední hokej byl jedním z nich. Problém výstroje byl vyřešen tak, že v Okresním domě bylo vše,

¹⁷⁷ *Kronika fotbalu v Třešti, s. 11.*

¹⁷⁸ Rozhovor s Vlastimilem Zudou, nar. 1932, člen hokejového družstva od r. 1955. Třešť 3. 4. 2014

jenom ne děti a tak nebyl problém tuto výstroj bezplatně získat. Družstvo dospělých hrálo utkání s nejbližšími oddíly jako byla Telč, Polná, Dobronín, Horní Cerekev, Růžená, Kaliště, ale i Dynamo Jihlava C. Většina hráčů se v létě věnovala kopané a v zimě potom hrála hokej. Některá jména hráčů: Bartoš, Brožek, Kantor, Emil a Ivan Marešovi, Poukar, Prášek, Hašek, Valenta, Vobr, Zuda a další. V některých letech od roku 1965 - 1975 se spojil oddíl i se Sokolem Růžená, kde hráli např. bratři Tománkové, Dunička, Pittner, Derganz, léty přibývali další dobří hokejisté např. S. Bartušek, J. Pátrý a další. Z těchto dnes již průkopníků to hráčsky nejdále dotáhl jejich předchůdce Alois Penhaker (působil zde na konci 60. let), který odehrál jednu sezónu za VŽKG Ostrava první ligu.¹⁷⁹ (viz obrazová příloha č. 42)

Během těchto let a zejména v 70. letech se z hokeje v Třešti stal nejpoblíbenější kolektivní sport. Bylo to také tím, že se fotbalové mužstvo v letech 1965 – 1970 úplně rozpadlo a veškerá pozornost se tak soustředila na další sporty, především hokej. Hokejový oddíl se rozrostl o družstva žáků a dorostu a díky široké základně se v Třešti začalo uvažovat o výstavbě ledové umělé plochy. V roce 1975 se stále hrálo na přírodním ledě a v případě nepříznivé zimy se utkání hrála na HZS v Jihlavě. V té době bylo v Jihomoravském kraji 19 oddílů, které měly vlastní umělou ledovou plochu, a proto bylo rozhodnuto, že v roce 1976 bude započato s výstavbou, aby Třešť nezůstala pozadu oproti ostatním městům. Muži TJ Slavoj Třešť v té době hráli okresní přebor spolu s týmy: Řásná, Telč, Knínice, Mysliboř a v druhé skupině působili: Puklice, Batelov, Dlouhá Brtnice, Dobronín, Bítovčice a Polná. Dále tyto soutěže byly posíleny o týmy z krajského přeboru, které díky reorganizaci sestoupili do okresního přeboru. Trenérem místního družstva byl Vlastimil Zuda a mužstvo dorostu trénoval Jiří Bartušek. Dorostenci hráli soutěž krajského přeboru, v němž působilo ve 3. skupinách celkem 18 celků. Ve skupině třešťských dorostenců působila tato družstva: Telč, Okříšky, Náměšť nad Oslavou, Velká Bíteš a Velké Meziříčí. Družstvo mladších a starších žáků, které fungovalo pod Domem pionýrů a mládeže vedl Dalibor Kantor a hrálo okresní přebor.¹⁸⁰ V sezoně 1975/76 obsadili starší žáci 2. místo v okresním přeboru a hned za rok tento přebor vyhráli. Každoročně se pořádal turnaj „O pohár národního mužstva“ na zimním stadionu v Jihlavě, který se hrál několik dní o jarních prázdninách. Jednotlivá mužstva v utkáních vedli hráči Dukly Jihlava, což byl pro malé hokejisty obrovský zážitek. Handicapem pro venkovská družstva bylo to, že každá z jihlavských škol měla několik hráčů, kteří hráli hokej závodně za Jihlavu. Přesto se třešťskému mužstvu žáků v roce 1976 podařilo dostat až

¹⁷⁹ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, člen hokejového družstva a trenér mládeže. Třešť 13. 4. 2013

¹⁸⁰ Naše město, 11/75, *Před hokejovou sezónou v Třešti*, s. 8.

do finále. V další sezoně vzniklo v Třešti ještě družstvo dorostenců B, které bylo přihlášeno do okresní soutěže, která se ale kvůli nedostatečnému počtu mužstev neuskutečnila.¹⁸¹

Oddíl ledního hokeje se s blížícím se přechodem na kvalitativně vyšší stupeň činnosti díky zahájení provozu umělé ledové plochy rozšiřoval svou členskou základnu o nové hráče, trenéry, funkcionáře a lidi, kteří se starali o chod zimního stadionu. V roce 1981 vzniklo v Třešti družstvo přípravky a v sezoně 1982/83 měl oddíl 137 registrovaných hráčů, z toho 61 mužů, 41 dorostenců a 35 žáků. Do soutěží bylo zapojeno 5 družstev, mužům A se podařilo v předchozí sezoně postoupit do krajského přeboru II. třídy, dorost A působil v krajském přeboru I. třídy, muži B, dorost B a žáci hráli okresní přebor. Mužům a dorostencům se podařilo postoupit i přes ztížené podmínky, které vznikly při výstavbě umělé ledové plochy. Náhradní plocha na hřišti házené, která se nacházela hned vedle zimního stadionu, neměla žádné osvětlení, což podstatně ztěžovalo tréninkovou činnost. Dále se členové oddílu podíleli na výstavbě umělé ledové plochy, kdy každý rok odpracovali přes 1000 hodin.¹⁸²

Hned po postupu do krajského přeboru II. třídy v sezoně 1982/83 se mužstvu A podařilo tuto soutěž vyhrát, když v konečné tabulce za sebou nechali mužstva: Velké Bíteše, Blížkovic, Velkého Meziříčí, Okříšek, Polné a Telče. Dorostenci skočili na 3. místě v krajském přeboru I. třídy. Tento ročník ovlivnily nepříznivé přírodní podmínky, zápasy se hrály pouze na umělé ledové ploše v Telči a Jihlavě. Mezitím v Třešti finišovaly práce na zimním stadionu, aby se místní oddíl zařadil mezi ostatní týmy v krajském přeboru, které mají vlastní ledovou plochu. V dalších sezónách tak první mužstvo Slavoj nastupovalo v krajském jihomoravském přeboru a jejich soupeři byli: Náměšť nad Oslavou, Znojmo, Rosice, Modeta Jihlava, Velká Bíteš, Nedvědice, Boskovice, Domašov a Blížkovice. Ostatní třešťské týmy (mužstvo B, dorost a žáci) hrály okresní soutěž.¹⁸³

Ročník 1983/84 již měl Slavoj odehrát v prostředí nového areálu s umělou ledovou plochou, ale termín zahájení provozu opozdila montáž hrazení a tak první mužstvo sehrálo prvních šest utkání na ledě soupeře. Od ledna 1984 byla stavba hokejového areálu dokončena a do konce sezony sloužil ve zkušebním provozu, když zde zbytek svých utkání odehráli místní hokejová družstva. Na výstavbě se největší měrou podílel MěstNV Třešť a místní podniky: Jednota, Agrozet, Interier a mnoho dalších občanů a dobrovolníků, kteří pomáhali vybudovat nový hokejový areál v Třešti. Ten byl otevřen 13. ledna 1984 utkáním okresního

¹⁸¹ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, člen hokejového družstva a trenér mládeže. Třešť 13. 4. 2013

¹⁸² Naše město, 11/82, *Lední hokej v předsjezdovém období*, s. 6.

¹⁸³ Naše město, 5/83, *Třešť mezi jihomoravskou elitou*, s. 5.

přeboru mužů mezi Sokolem Dlouhá Brtnice a Slavojem Třešť.¹⁸⁴ Slavnostní otevření v pořadí 25. stadionu s umělou plochou v jihomoravském kraji se uskutečnilo 27. ledna, kdy oddíl Slavoj Třešť pozval v té době devíti násobného mistra ČSR Duklu Jihlava. Dukla do Třeště přijela posílena o legendy čs. hokeje a to Jaroslava Holíka a Josefa Augustu. (viz obrazová příloha č. 43) Před zahájením samotného utkání byla při přítomnosti místopředsedy OV ČSTV p. Zelingerem přestřižena slavnostní páska a samotné utkání mezi Duklou a Slavojem zahájil vedoucí oddílu ledního hokeje Josef Vobr. Kádr Dukly Jihlava odehrál utkání v tomto složení: Steklík – Adamík, Horáček – Ščerban, Mečiar – Augusta, Jar. Holík, Hrbatý ml. – Výborný, Kupec, Prachař – A. Micka, J. Micka, Vlach. Za Slavoj Třešť nastoupili: Skořepa, Kratochvíl – Majdič, Nosek – M. Paulík, Jos. Kadlec – Rojka, Z. Paulík, Ujčík – Jackwerth, Karásek, Chaloupka – Němeček, P. Ptáček, Kopečný – Morkus, I. Patry. Utkání skončilo 10:2 ve prospěch Dukly. Branky vstřelili: Holík 2x, Výborný 2x, J. Micka 2x, A. Micka, Vlach, Augusta, Hrbatý. Za Třešť se prosadil 2x Z. Paulík. Utkání posloužilo k dobré propagaci ledního hokeje a splnilo tak poslání vytvořit slavnostní rámec otevření nového sportoviště v Třešti.¹⁸⁵

V dalších letech byl stadion využíván především oddílem ledního hokeje k mistrovským utkáním dospělých, dorostu i žáků. Díky novému zázemí a dobrým podmínkám do Třeště přišlo několik zkušených hráčů z Modety Jihlava a Dukly Jihlava. Za Slavoj Třešť v ročníku 1984/85 nastupovali taková jména jako Jan Suchý, který získal za Duklu Jihlava 7 titulů ČSR a na přelomu 60. a 70. nastupoval v reprezentaci, kde byl díky svému ofenzivnímu stylu považován za jednoho z nejlepších obránců na světě, nebo Milan Ujčík, otec budoucího reprezentanta Viktora, s kterým naopak za Duklu Jihlava hrál 4 roky v mládežnických kategoriích odchovanec Třeště Radek Vobr, který po odchodu z Jihlavy hrál extraligu staršího dorostu a poté juniorů za HC Motor České Budějovice. Dále zde probíhaly tzv. podnikové turnaje v ledním hokeji a zimní stadion si k tréninkům a zápasům pronajímaly i okolní oddíly ledního hokeje z okolí Třeště.¹⁸⁶ Díky pravidelným tréninkům, které přinesly pro třešťský hokej další kvalitativní posun, měl místní oddíl v sezoně 1985/86 hned čtyřnásobné zastoupení v krajských soutěžích. K mužům A, kteří hráli krajský přebor I. třídy a vedl je Josef Máca, se přidala také mužstva ml. a st. žáků a také B mužstvo, které pro změnu hrálo

¹⁸⁴ Naše město, 3/84, *Zimní stadion slouží veřejnosti* s. 3.

¹⁸⁵ Naše město, 3/84, *Dukla Jihlava v Třešti*, s. 4.

¹⁸⁶ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, člen hokejového družstva a trenér mládeže. Třešť 13. 4. 2013

krajský přebor II. třídy. Zde dostávali příležitost především mladší hráči, nebo talentovaní dorostenci a získávali zde zkušenosti do vyšších soutěží.¹⁸⁷

Zimní stadion nesloužil pouze pro místní hokejisty. V létě se zde pořádala místní spartakiáda, filmový festival, který za 9 dnů zhlédlo 11 047 diváků. Největší návštěvnost na hokejovém utkání zaznamenalo místní derby mezi Třeští a Telčí, na které přišlo 1521 diváků. Vrcholem ročníku 1985/86 bylo utkání, které uspořádal místní hokejový oddíl, který odehrál přátelské utkání s Československou hokejovou reprezentací 70. let, za kterou nastoupili hráči jako František Kaberle, Jan Suchý, Jaroslav Holík, Josef Augusta a trenérem byl p. Zdeněk Kepák. Utkání skončilo výsledkem 13:5 pro Čs. reprezentaci.¹⁸⁸

V dalších letech se hokejové mužstvo mužů Slavoje Třešť umísťovalo na předních příčkách jihomoravského kraje a díky dlouholetému působení a zkušenostem v této soutěži se jim podařilo v sezoně 1988/89 vyhrát celý ročník, kdy jako jediný z 24 účastníků všech skupin v 16 utkání 11x vyhrál, 4x remizoval a pouze 1x prohrál. Ve finálové skupině se setkal s ostatními vítězi skupin jihomoravského kraje, kterými byli: Čechovice, Universita Brno a Popůvky a i zde třešťské mužstvo uspělo, když skupinu vyhrálo se 4 výhrami, jednou remízou a prohrou. O tento úspěch se zasloužili: Čermák Fr., Kratochvíl, Majdič, Veselý, Bohůnek, Nosek J., Rojka, Šťastný, Nosek I., Patry, Dvořák, Novák, Chaloupka, Karásek, Kadlec, Pokorný, Valenta, Kodys, Čermák L. Trenérem byl M. Karásek a vedoucím J. Patry.¹⁸⁹

5.3.4 Házená

Po II. světové válce činnost oddílu házené pokračovala pod názvem Olympia Třešť až do únorové revoluce 1948, kdy došlo ke sloučení tělovýchovného a sportovního hnutí na jednu dobrovolnou organizaci, která nesla jméno Sokol. O něco později byla organizace Sokol v Třešti zrušena a ve městech tak byly zřízeny Dobrovolné sportovní organizace (DSO), pod níž působil i třešťský házenkářský oddíl. V tomto období také zaznamenal místní oddíl dosud svůj největší úspěch, když se mu podařilo vyhrát krajskou soutěž a kvalifikovat se tak do moravské divizní soutěže – západ. V divizní soutěži se mužstvo po podzimní části umístilo na 7. místě z 12. účastníků, když svá utkání hrálo s týmy: Sokol Juliánov, Sokol Komín, Sokol Tišnov, Sokol Ivančice, Sokol Jihlava, Sokol GZ Královo Pole, VSJ Brno I,

¹⁸⁷ Naše město, 12/85, *Hokejisté zahájili*, s. 9.

¹⁸⁸ Naše město, 2/86, *Lední hokej v roce 1985*, s. 7.

¹⁸⁹ Naše město, 3/89, *Hokejisté šanci nepropásli*, s. 5.

Zbrojovka Židenice, Mosilana Žabovřesky, Sokol Znojmo a Sokol Veselí. Jarní část už nebyla odehrána, protože v roce 1949 byly oblastní divize zrušeny a místo nich zřízena mistrovství na úrovni jednotlivých krajů, do nichž bylo zařazeno i místní mužstvo. Divizní soutěž hráli: Mercl, Salaš J., Salaš E., Burian, Beran, Razima, Balík, Ženíšek, Pátek, Kantor, Kolář, Novotný. V sezoně 1949/1950 byla tedy hrána vyšší soutěž naposledy a od té doby bojovalo družstvo mužů v krajském přeboru, jehož úroveň byla oproti minulým létům podstatně slabší. V roce 1950 se uskutečnil I. ročník „Jubilejního turnaje o putovní křišťálový pohár města Třeště“ k příležitosti 10 let trvání házené v Třešti, dále se v sále kavárny Republika uskutečnila výstava o činnosti a počátku házené v Třešti. Dále byla svolána slavnostní schůze, na níž byla shrnuta činnost oddílů, ve kterém působilo celkem 6 oddílů. Byla to družstva mužů a žen, dorostenců a dorostenek, kteří hráli krajský přebor ve svých kategoriích a žáci a žákyně, kteří hráli okresní soutěž.

Díky zkušenostem z divizní soutěže se mužstvu mužů podařilo vyhrát krajský přebor. O postup do zemské mistrovské soutěže mužstvo sehrálo kvalifikaci s týmem ZSJ důl gen. Jeremenko, který pocházel z Ostravy. První utkání bylo odehráno v Třešti a hosté zvítězili v poměru 9:2. Odveta skončila výsledkem 2:2 a tak třešťské mužstvo nepostoupilo. V další sezoně na jaře roku 1950 zařadila Ústřední sekce mužský tým do Zemského mistrovství - Střed, kde hrála tato družstva: Sokol Náchod, Sokol Velké Meziříčí, Sokol Těchlovice, VSJ LVA Hradec Králové, Sokol Tábor, Sokol Roveň, Sokol Jihlava. V konečné tabulce mužstvo skončilo na posledním místě, když vyhrálo pouze jednou ze 14 zápasů a po celou sezonu se potýkalo s nedostatkem hráčů, kteří odešli z Třeště, nebo se z pracovních důvodů omlouvali zejména k venkovním utkáním, ke kterým mužstvo cestovalo několik hodin vlakem. S počtem hráčů a výkonností se potýkalo také ženské družstvo spolu s dorostenkami. V této nepřilíš povedené sezoně se nakonec ženské družstvo rozpadlo, dorostenky hrály svou soutěž do roku 1953.

Další léta byla třešťská házená na ústupu, když v mužském mužstvu působili převážně dorostenci, kteří nedosahovali takové výkonnosti jako hráči, kteří museli odejít na vojenskou službu. Tato generace hráčů se věnovala také ostatním sportům, převážně kopané a tak šla výkonnost celého mužstva pochopitelně dolů. V roce 1953 odešlo na vojnu jedno celé družstvo mužů a v dalším roce jej následovalo druhé, což mělo za následek, že v roce 1955 nebylo přihlášeno do soutěže žádné dospělé ani dorostenecké mužstvo. Házené se v té době věnovalo pouze družstvo žáků, což bylo na tak úspěšný oddíl samozřejmě málo. Zvrat nastal až v roce 1956, když se z vojenské služby vrátili bývalí hráči a tak oddíl znovu zahájil svou

činnost, jako tomu bývalo před pár lety. Mezitím přijal místní oddíl název, který byl společný i pro ostatní sporty v Třešti Slavoje a během této krátké přestávky byla pozornost věnována především mládeži. Ke hře většinu mládeže přivedl učitel tělesné výchovy Jaroslav Široký, který byl organizátorem mládežnických turnajů v Třešti. Na turnajích prošli žáci první průpravou a poté byli přeřazeni do oddílu házené, kde byli odborně vedeni, aby později mohli nastupovat za dospělá mužstva. V roce 1956 se tak konal první nábor, na který se dostavilo 15 chlapců, se kterými začali místní trenéři pracovat. Už v říjnu se konal v Ledči nad Sázavou turnaj žákovských družstev, na kterém se třešťští žáci měli přesvědčit, kolik se toho za půl roku naučili. Nakonec žáci Slavoje skončili na druhém místě o skóre v konkurenci 7 družstev. V dalším roce bylo družstvo účastníkem krajského přeboru a v roce 1958 se podařilo místním žákům tuto soutěž vyhrát před družstvy: Spartak Velké Meziříčí, Slovan Jihlava a Jiskra Humpolec. Další úspěch zaznamenali místní žáci v mezikrajském utkání, kde reprezentovali Jihlavu proti Českobudějovickému kraji, za který hráli žáci Třeboně a Tábora. Zápas skončil 8:1 pro Jihlavsko.

Velká pozornost byla věnována i ženským a dívčím družstvům. V roce 1957 po odehraném turnaji mužů projevilo několik bývalých hráček zájem o návrat. Družstvo začalo s tréninkem a o něco později sehrálo přátelský zápas s Havlíčkovým Brodem 13 hráček. Následovalo období proher, ale v ročníku 1958/59 se ženskému družstvu Slavoje podařilo vyhrát krajský přebor v konkurenci těchto týmů: Spartak Hlinsko, Spartak Ledec, Dynamo Jihlava II a Jiskra Havlíčkův Brod a postoupit do oblastní soutěže. V témže roce jako ženy začaly pravidelně trénovat i žákyně, které byly zařazeny do soutěže mladších dorostenek, protože v kraji dosud žádné jiné družstvo žákyň neexistovalo. I přes těžké začátky a porážky se staršími se družstvo nerozpadlo a tak už v roce 1958 se staly žákyně přebornicemi kraje Jihlava.¹⁹⁰

Počátek 60. let byl ve znamení předešlých let až na mužstvo dorostenců, kteří vyhráli v sezoně 1959/60 soutěž jihlavského kraje a kvalifikovali se mezi 5 vítězů jednotlivých krajů. Toto finále hostila Třešť, do které se sjeli týmy: Sokol Měnin, Sokol Stará Ves, OSSŠ Zlín, Spartak MŽ Olomouc. Dorostenci Slavoje skončili na druhém místě, přesto se ale kvalifikovali do finále přeboru ČSSR, které se konalo v Náchodě. Ve finále skončilo družstvo na posledním místě, i tak to ale byl obrovský úspěch pro místní oddíl. Finále se zúčastnili týmy: Sokol Ejpovice, Sokol Měnin, Spartak Smíchov, Jiskra Rubena Náchod, Spartak Čakovice a za Třešť dosáhli tohoto úspěchu: Kodým J., Pokorný V., Kovář P., Jakubec J.,

¹⁹⁰ NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 30-88.

Hájek I., Čermák L., Šiša B., Machek V. a trenéry družstva byli Mischinger J., Peřina J. a Houser B. Úspěch zaznamenalo i družstvo mužů, které vyhrálo krajský přebor a vybojovalo si účast v oblastní soutěži (divize). V družstvu hráli: Šmíd, Dvořák, Musil, Novotný Fr. a Mir., Karásek, Smejkal, Obořil K., Brožek, Roháček, Mischinger. V roce 1960 došlo k reorganizaci sportovních soutěží, bývalé kraje byly zrušeny a na Moravě vznikly dvě soutěže – jihomoravská a ostravská. První družstvo Slavoje bylo zařazeno do přeboru kraje a druhé bylo zařazeno do krajské soutěže. V krajském přeboru se družstvo Slavoje těsně udrželo, ale spokojenost s výsledky a výkony nebyla a tak nastal čas pro generační výměnu, když do prvního družstva postupně přicházeli úspěšní dorostenci. V dalších sezonách se výkony zlepšily a mužstvo se umísťovalo ve středu tabulky.

Družstvo žen v sezoně 1959/60 hrálo oblastní soutěž, kde skončilo na 5. místě. V roce 1960 bylo přeřazeno do krajského přeboru Jihomoravského kraje, kde díky zkušenostem z předchozí soutěže porazilo všechny tyto celky: Adamov A a B, Velké Meziříčí, Bosonohy a Kuřim. Vítězství znamenalo návrat do vyšší, nově vytvořené II. ligy. V první sezoně v této soutěži skončily hráčky Slavoje na 4. místě z 8 účastníků. Další rok se povedl ještě větší úspěch, když družstvo skončilo na druhém místě a postoupilo do I. ligy moravské skupiny. Rok 1963 tedy znamenal největší dosavadní úspěch házenkářského oddílu, když hrálo nejvyšší soutěž s týmy: Kunovice, Jihlava, Třebíč, Jablunka, Dobruška, Ostrava, Věmyslice. Rozdíl mezi těmito soutěžemi byl obrovský, a tak družstvo žen skončilo na posledním místě s jedinou výhrou. Za Slavoj Třešť tehdy hrály I. ligu: Hájková M., Novotná M., Kopečná M., Šedová M., Straková V., Chlupová M., Rokosová M., Vytisková J., Nováková J., Satrapová A. a trenérem byl Novotný M. Další rok tak tedy družstvo sestoupilo, ale postoupit zpět se ženám podařilo hned po roce a od roku 1966 hrály ženy moravskou skupinu I. ligy. Na tento úspěch navázali i muži, kteří v roce 1968 postoupili z oblastní soutěže do II. ligy a žákyně, které vyhrály jak oblastní soutěž tak i finále, po kterém následoval přebor ČSSR, kde skončily na 5. místě z 6 účastníků.¹⁹¹

Rok 1968 se nakonec ukázal jako vrchol české házené v Třešti, která se zde hraje už od roku 1939. Ženské družstvo (viz obrazová příloha č. 40) v sezoně 1968/69 hrálo celostátní ligu za účasti 10 družstev: VOKD Poruba, Rubena Náchod, BOPO Třebíč, Dynamo Jihlava, Spartak Praha, RH Plzeň, Baník Most, ČZ Strakonice a TJ Znojmo. Skončilo na 8. místě a ve svém družstvu mělo 4. nejlepší střelkyni ČSR Annu Satrapovou. Ta během všech prvoligových utkání Slavoje v I. lize nastřílela 143 branek, což je 50% celého družstva i

¹⁹¹ 25 let české házené v Třešti, 1964, s. 11-33.

přesto, že vynechala jeden a půl sezony. Druhou nejlepší střelkyní byla Marie Kopečná se 76 zásahy. Za 10 let se v ligových soutěžích vystřídaly: brankářky: Veselovská K., Vytisková J., Riperová M., Zahradníková M., Kalandrová E. Obrana: Nevoralová V., Rokosová M., Novotná M., Albertová M. Záloha: Merclová S., Kozová V., Chlupová M., Dvořáková O., Benešová J., Volavková Z., Hájková M., Wasserbauerová J., Faldmanová B., Kesslerová J. Útok: Kopečná M., Fajmanová M., Hronková J., Dvořáková A., Nováková J., Šedová M., Satrapová A., Wiederlechnerová A., Jelínková J., Dolská A., Novotná M., Zahradníková M., Koubková M., Marešová B. Od sezony 1969/70 hrálo ženské družstvo krajský přebor, který v 70. letech třikrát vyhrálo, ale do vyšší soutěže se už neprobojovalo.¹⁹² Rok 1970 byl poslední, kdy v Třešti působil mužský oddíl národní házené. Ten v této sezoně dokončil soutěž, ale od příštího roku přestoupil spolu s družstvem dorostenců a žáků do nově založeného oddílu mezinárodní házené. Spolu s nimi odešla řada funkcionářů a tak se oddíl národní házené ocitl v krizi. Oddíl zachraňovala pouze družstva žen, dorostenek a žákyň. Na přelomu 70. a 80. let tak pomalu skončila čtyřicetiletá historie české házené v Třešti na úkor mezinárodní házené, kterou dnes všichni známe pod názvem házená.¹⁹³ Na počátku 80. let byla ještě snaha obnovit alespoň úspěšný oddíl žen, ale ta narazila na rostoucí zájem o mezinárodní házenou.

Ta se v Třešti začala hrát během 60 let 20. století. Hlavním průkopníkem byl opět, jako tomu bylo i u české házené, učitel TV Jaroslav Široký, který hru nejprve nacvičoval na místní základní škole a později se ji snažil rozšířit do okolí. Tak jako u všech sportů začátky nebyly jednoduché, ale velký zájem mládeže v počátcích signalizoval perspektivu tohoto sportu v Třešti a navázal na dlouholetou tradici národní házené. J. Široký na začátku zastával roli funkcionáře, trenéra, rozhodčího, organizoval mezitřídní turnaje a vychovával budoucí hráče a trenéry. Oddíl házené se však potřeboval střetnout i s ostatními oddíly a tak z iniciativy J. Širokého vznikl okresní svaz házené, jehož sám byl jednatelem. Díky pomoci učitele z Dolní Cerekve Miloše Záměra se podařilo dostat hru do mnoha obcí v okrese Jihlava. Házená se tak postupně dostala do Batelova, Brtnice, Dobronína, Kaliště, Vyskytné a do Jihlavy. Díky tomu, že v Třešti se házená už pár let hrála, se Třešť pomalu stávala baštou tohoto sportu na jihlavském okrese a za pár let existence měl oddíl na 150 členů.

Brzy se dostavily první úspěchy v podobě účasti na přeborech ČSR, v roce 1971 se starší žákyně pod vedením Z. Tomana probojovaly do přeboru ČSR v Milevsku a o rok později starší žáci vedeni Vl. Smejkaem do Chrudimi na obdobnou akci, kde obsadili 10.

¹⁹² 30 let české házené v Třešti, 1969, s. 15-16.

¹⁹³ 40 let české házené v Třešti, 1979, s. 6.

místo. Mužské družstvo zaznamenalo postup a jednoroční působení v divizi v sezoně 1971/1972, jinak hráli převážně krajský přebor. Ženy několik let bojovaly v divizi a dokonce sahaly i o postup do II. ligy, ale postup jim nakonec kvůli rozhodnutí funkcionářů unikl. V roce 1970 se uskutečnil první turnaj v házené mužů a žen, který byl v dalších letech vyhledáván předními týmy. II. a III. ročníku se ho zúčastnilo reprezentační družstvo juniorů a juniorek ČSSR, jejichž účastí předcházelo týdenní soustředění v Třešti. V roce 1972 byla podepsána patronátní smlouva s místním podnikem Interier, který sponzoroval místní oddíl a díky němu byl házenkářský areál rekonstruován.¹⁹⁴

Postupem času členská základna oddílu rostla a z oddílu házené se stal největší oddíl v celém jihomoravském kraji. Muži a ženy působili v krajském přeboru a vzniklo i družstvo mužů B, které hrálo sdružený okresní přebor. Na počátku 80. let měl oddíl zastoupení v každé kategorii. Kromě dvou mužských a jednoho ženského dospělého mužstva, zde působili dorostenci a dorostenky a své zastoupení měl oddíl i v nejmladší kategorii, kde působila družstva žáků a žákyň. Kromě pravidelného působení třešťských družstev ve svých soutěžích se v létě pravidelně konal turnaj mužů a žen „O pohár města Třeště“. V roce 1987 se konal jeho 17. ročník a zúčastnilo se ho mužstvo internacionálů Dukly Praha, které se stalo vítězem. Další pořadí bylo: 2. KPS Brno, 3. TJ Zruč nad Sázavou, 4. TJ Slavoj Třešť, 5. Soběslavan, 6. Šumavan Vimperk. V sezoně 1987/88 skončilo mužstvo A na předposledním místě ve své soutěži a po dlouhých letech sestoupilo z krajského přeboru II. třídy do oblastní okresní soutěže, kde svá utkání hráli s oddíly: Přímětice, RH Třebíč, Batelov, Dolní Cerekev, Modeta Jihlava, MCV Brno, Zbýšov, Ivančice B, Bystřice nad Pernštejnem a Kohoutovice a v sezoně 1988/89 skončilo na 2. místě. Za družstvo mužů hráli: Pivoňka J., Pivoňka P., Pivoňka Jar., Hamták J., Hamták E., Tůma, Penhaker, Obořil, Bartoš, Novák, Uhlíř, Janovský. Trenérem byl Vlastimil Smejkal. Družstvo žen hrálo krajský přebor, kde působilo 8 družstev: Adamov, L. – Ing. Brno, Znojmo, Vlčnov, Kunovice, Nové Veselí, Třebíč a v ročníku 1988/89 skončilo na 6. místě.¹⁹⁵

5.3.5 Tenis

Velmi významným datem v historii třešťského tenisu byl rok 1964, kdy přibýly k sportovním areálům v Třešti nově vybudované a upravené tenisové dvorce za nádražím na

¹⁹⁴ Naše město, 9/73, 10 let mezinárodní házené v Třešti, s. 7.

¹⁹⁵ Z osobního archivu oddílu házené

okraji města směrem na Jihlavu. (viz obrazová příloha č. 45 a 46) Díky nově vybudovanému areálu se tenis v Třešti začal těšit velké. Slavnostní otevření tenisových dvorců bylo uskutečněno 25. – 27. září 1964 tenisovým turnajem pojmenovaným po hlavním průkopníkovi tenistu v Třešti „Memorial MUDr. Vrátila.“ Ještě v tomto roce se konala tenisová exhibice, kdy do Třeště dorazili hrát tenisté Kuby. (viz obrazová příloha č. 47)

Výstavba nového areálu zabrala celkem 3101 brigádnických hodin, které odpracovali především tenisový nadšenci a mládež v čele s iniciátorem akce Milanem Bílkem. V tenisovém areálu se v té době nacházely dva dvorce, cvičná stěna a čtyři dvorce na pálkový tenis, které sloužily především mládeži. Na rozdíl od ostatních tenisových klubů byla mládeži v Třešti věnována velká pozornost. V roce 1965 byl uspořádán výcvikový kurz pro žactvo a dorost, kterého se zúčastnilo 24 zájemců. Oddíl měl v tomto roce celkově 65 členů a patřil k největším tenisovým oddílům v kraji. V dalších letech byl nejčastější a nejoblíbenější akcí memoriál MUDr. Vrátila, kterého se účastnily kluby z celé republiky. Do Třeště se sjížděly kluby jako VŠ Praha, Slavoj Vyšehrad, ZKL Brno, Spartak Motorlet, Dynamo Pardubice, Spartak Pelhřimov, nebo Košice a Inter Bratislava. Od roku 1970 se dospělí tenisté a žactvo účastnilo Meziokresní soutěže Horácka. V tabulce soupeřili s oddíly Třebíče, Jihlavy, Žďáru, Znojma a Jemnice. Každý rok se také konal tradiční přebor města Třeště v tenise a to jak ve dvouhře, tak i ve čtyřhře. Turnaj se těšil velké oblibě mezi místními sportovci a v roce 1974 se ho účastnilo 20 tenistů a každým rokem přibývalo více účastníků. V roce 1979 tenisté uskutečnili memoriál Františka Vonky, který se podílel na výstavbě nových tenisových dvorců a celý život se věnoval tenisu v Třešti. Turnaj se poté konal každoročně v létě a účastnili se ho tenisté z celé republiky tak jako tomu bylo u memoriálu Františka Vrátila.

Úspěchy československého tenisu v 80. letech ve světě se promítly i v třešťském oddíle a to vzrůstem zájmu o tento sport. Po několika letech stagnace byla opět vzkříšena tenisová skupina žáků a po zimní přípravě bylo do soutěže v roce 1986 přihlášeno závodní mužstvo žáků. Jako nováček mužstvo skončilo jako poslední, ale výkony některých hráčů ukázaly příslib do budoucna. Ve stejném roce skončilo poslední také mužstvo dospělých v meziokresní soutěži, což znamenalo, že se neuskutečnil tradiční přebor města v tenisu kvůli rozpačitým výsledkům místních tenistů. Nejvýznamnější událostí se tak stal již tradiční Memoriál Františka Vonky, kterého se zúčastnilo 54 hráčů a 12 hráček z 11 oddílů. Vyšší účast Třešť pamatuje jen v 60. letech, kdy na místních dvorcích startovali hráči jako Pála, Korda, Palmeová a další.¹⁹⁶

¹⁹⁶ *Pamětní kniha tenisu v Třešti.*

5.3.6 Stolní tenis

Po II. světové válce se rozšířila hra stolního tenisu díky učiteli TV Jaroslavu Širokému do třešťských škol, kde se pořádali žákovské turnaje, nebo turnaje učňovského dorostu. Oddíl s organizovanou činností vznikl na počátku 50. let 20. století, když byl založen oddíl stolního tenisu, který fungoval tak jako ostatní sporty pod názvem TJ Slavoj Třešť. V letech 1953 – 1960 hrál oddíl okresní soutěž a první družstvo stolního tenisu tehdy tvořili: M. Prášková, Z. Kodymová, Jar. Kodym, M. Kantor, Jos. Hink, F. Štefan, V. Kopuleť. V dalších letech se přidali: Josef Satrapa, Jan Šmíd, a Jiří Matějka. Podmínky pro hru tehdy nebyly ideální. Pro tréninky a mistrovská utkání sloužila tělocvična v sokolovně, kde se pokaždé musely rozkládat a sklízet stoly.¹⁹⁷

Změna k lepšímu nastala až v roce 1962, kdy byl dán do provozu Dům pionýrů a mládeže v rekonstruované budově v zámeckém parku. Kromě kluboven a dalších prostor zde byl i sál, do kterého se vešly 3 stoly na stolní tenis. V případě tréninku byl stavěn i čtvrtý stůl. V těchto podmínkách zde začaly pracovat kroužky stolního tenisu dětí pod vedením p. Kopuleťeho a Šína. Brzy zde dvakrát týdně začali trénovat i hráči vzniklého oddílu TJ Slavoj Třešť a o víkendech zde hráli svá mistrovská utkání. Byli to např. hráči Kopuleť, Šín, Štefan, Obořil, Satrapa, Šmíd, Dvořák, bratři Sklenářové, Beran, Prokop, Zuda, Doubek a další. V polovině šedesátých let došlo i k několika mezinárodním utkáním, kdy do Třeště přijeli hrát stolní tenisté z Vídně a je třeba dodat, že naši hráči jim byli víc než zdatným soupeřem. Výsledky 0:10 a 2:8 jsou tomu důkazem. Tyto návštěvy byly vždy dvoudenní a někdy přijeli hráči Vídně do Třeště i dvakrát za sezónu. Problém byl naopak s možností reciproční návštěvy a utkání ve Vídni, ke které byl třešťský oddíl zván. Situace se začala měnit těsně před rokem 1968, a tak 31. 5. 1968 odjela patnáctičlenná výprava na čtyřdenní pobyt do Vídně. Pro některé účastníky to byla vůbec první návštěva zahraničí. Kromě dvou utkání hostitelé zajistili prohlídku Vídně, návštěvu Prátru, přátelská posezení atd.¹⁹⁸

V 70. letech zaznamenal třešťský stolní tenis velký výkonnostní vzestup. Vzniklo B mužstvo mužů, které hrálo okresní přebor IV. třídy a také ženská družstva, která byla později velmi úspěšná. První mužstvo mužů hrálo krajský přebor II. třídy. Mimořádná péče, která byla věnována mládeži, přinesla velmi dobré výsledky a výkony. Díky spolupráci DPM, Slavoj a učňovské školy byl vytvořen dostatek příležitostí pro aktivní sportovní činnost a

¹⁹⁷ Rozhovor s Viktorem Kopuleťem, nar. 1929, člen oddílu stolního tenisu od r. 1953. Třešť 4. 4. 2014

¹⁹⁸ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, bývalý ředitel Domu pionýrů a mládeže. Třešť 13. 4. 2013

mládež si tak vytvořila trvalý zájem o tento sport.¹⁹⁹ Markantní vzestup výkonnosti nastal v kategorii mladších žákyň. Do Třeště přišel jako učitel TV p. Josef Smola, který začal tato děvčata trénovat. Nejvíce se věnoval jedné hráčce - Miladě Konečné, která později získala řadu úspěchů jako jednotlivce. Ostatní děvčata trénovala především s muži, byly to N.Vobrová, J.Šmídová, D.Vobrová, za muže Angelis, Hošek, Janák, Beran ml. Třešťská mládež začala jezdit po všech turnajích v kraji, kterým jednoznačně dominovala. Dívčí družstvo se začalo prosazovat i v soutěžích v ČR a tak nastal čas začít hrát dlouhodobou soutěž, a protože žactvo takovou soutěž nemělo, tak v roce 1973 začalo hrát družstvo děvčat ve složení D. Vobrová, N. Vobrová, M. Konečná a J. Šmídová divizi žen a mělo zde historicky nejnižší věkový průměr 12 let. Po třech sezónách dokonce tuto divizní soutěž vyhrály, kdy v posledním zápase deklasovaly do té doby vedoucí mužstvo v Ostrožské Nové Vsi 10:0 a to znamenalo postup do Národní ligy. Soupeřky z Mor. Slavie B, Zlína B, Břeclavi, Otrokovic, Prostějova B, Zbrojovky B a další vystřídala A mužstva výše uvedených oddílů a přibyla silná družstva ze severu Moravy jako Přerov, Havířov, NHKG Ostrava, Bohumín, Kateřinky a další. I v této druhé nejvyšší soutěži dosahovalo družstvo hned od počátku vynikající výsledky a v sezóně 1976/77 mu o vlásek unikl postup do extraligy.²⁰⁰

Během 70. let působilo v Třešti 9 družstev v kategoriích od žáků až po dospělé. Družstva žen a mužů se pravidelně umísťovala na předních místech svých soutěží. O ženském prvním družstvu jsem již psal výše. V okresním přeboru působila další tři ženská družstva, která v ročníku 1973 obsadila všechna první tři místa.²⁰¹ Dobře si v té době vedli i muži v KP II. třídy, kde měli za soupeře Tišnov, Žďár nad Sázavou, Popůvky, Velké Meziříčí, Suchohrdly, Jihlavu, Jimramov, Náměšť a Jemnici. V konečné tabulce v roce 1974 se umístili na 3. místě. B mužstvo mužů vyhrálo v roce 1976 okresní přebor a postoupilo do vyšší soutěže. Jeho základem byli mladí hráči - Hošek, Janák, Beran, doplnění zkušenými Kopuletým a Obořilem.

Třešť se tak postupně stávala prostřednictvím stolního tenisu známým centrem, kam přijížděla družstva z celé Moravy a mladí hráči Třeště expandovali prostřednictvím různých turnajů do celé ČR. Vyústěním všech úspěchů třešťského stolního tenisu bylo, když v letech 1974 a 1975 pověřila komise mládeže ÚV ČSTV p. Josefa Vobra uspořádáním čtrnáctidenních prázdninových soustředění nejlepších juniorů ČR v Třešti. Pro tyto účely byla vybudována herna s 10 stoly ve velké tělocvičně ZŠ a kromě trénování byl pro účastníky

¹⁹⁹ Naše město, 4/ 73, *Třešť dobývá pozice v čs. Stolním tenise*, s. 5.

²⁰⁰ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, bývalý ředitel Domu pionýrů a mládeže. Třešť 13. 4. 2013

²⁰¹ Naše město, 4/ 73, *Třešť dobývá pozice v čs. Stolním tenise*, s. 5.

zajištěn i doprovodný program, výlety do okolí atd. Pro místní zejména mladé stolní tenisty bylo velikou výhodou, že mohli s těmito juniory a juniorkami trénovat. Na závěr těchto soustředění byl vždy uspořádán veřejný turnaj. V roce 1974 se ho zúčastnilo 105 soutěžících z Ostravy, Českých Budějovic, Brna, Blanska, Kunovic, Zlína a dalších měst.

Ani všechny tyto úspěchy nepřinutily místní TJ Slavoj Třešť, kde oddíl působil, aby více podporoval takto úspěšný oddíl. Velice často museli sami hráči a jejich rodiče nést náklady na cestovné z vlastní kapsy a původní dohoda TJ Slavoj byla, že TJ bude platit jenom cestovné a vše ostatní zajistí Dům pionýrů a mládeže, příliš nefungovala. Vše navíc platilo jen pro mistrovské soutěže a účast na turnajích jednotlivců, kterých byly každým rokem desítky, placeny nebyly. Tento neudržitelný stav trval a ještě se prohloubil v roce 1976, kdy byl Slavojem odmítnut i minimální příspěvek na benzin. Celou situaci popsal sportovní redaktor Pavel Řehák v článku „*Třešťská svatba, aneb rozum pro dobrou věc.*“²⁰² V článku zdůraznil, že kdyby existovala v republice nebo Evropě soutěž zákyň čtyřčlenných oddílových družstev, Třešť by ji vyhrála. V tomto roce také odešla N. Vobrová do vznikajícího Střediska vrcholového sportu ve Vlašimi, které vedl trenér národního mužstva žen p. Šváb. Nejprve ještě odehrála pár utkání za Třešť, poté už ale hrála extraligu za Vlašim. I přesto ale družstvo pár sezon pokračovalo úspěšně v soutěži, když družstvo v sestavě D. Vobrová, M. Konečná a J. Šmídová doplnily Máša Konečná a Alena Šmídová mladší sestry stávajících dvou hráček, dále H. Vychytová a další.

V roce 1977 se vyřešil i problém s financováním oddílu, jak o tom píše ve výše zmiňovaném článku p. Řehák. Již dva roky v Třešti působil jako trenér a hráč bývalý člen Startu Jihlava Milan Doubek a byl to zřejmě on, kdo domluvil přechod celého oddílu TJ Slavoj Třešť do oddílu Start Jihlava. Třešť tak byla prakticky vymazána z mapy stolního tenisu, i když nadále oddíl trénoval a hrál v DPM Třešť a byli to stejní hráči a hráčky, kteří ale formálně reprezentovali Jihlavu. Postupně se také vytrácely dobré výsledky v soutěžích žen, protože hráčky odešly studovat vysokou školu. Muži hráli na stejné úrovni KP II. třídy, ženy hrály národní ligu, ze které v roce 1978 vypadly, do které se později v roce 1983 vrátily a skončily na 7. místě. Pod názvem TJ Start Jihlava působili třešťští stolní tenisté až do roku 1995 a poté skoro po 20 letech se konečně vrátil stolní tenis do Třeště.²⁰³

²⁰² Z osobního archivu Josefa Vobra

²⁰³ Rozhovor s Josefem Vobrem, nar. 1935, bývalý ředitel Domu pionýrů a mládeže. Třešť 13. 4. 2013

5.4 Turistika

Klub českých turistů byl na našem území založen už v roce 1888 a předsedou byl zvolen Vojtěch Náprstek. Hlavní náplní tohoto klubu bylo značení turistických cest, péče o turisty, výstavba chat, vydávání map a průvodců. V Třešti pravděpodobně takto fungující klub či organizace existoval už dříve, než sahá první zmínka v místní kronice, která je z roku 1957. V ní se uvádí, že při Tělovýchovné jednotě Slavoj existoval turistický odbor, který měl 13 členů a v roce 1959 už 25. Činnost odboru byla různorodá. V roce 1960 díky odboru turistiky vznikla propagační tabule, která znázorňovala památky v okolí Třeště. Tabule byla umístěna na rohu Malého náměstí, kde vedla cesta z Jihlavy do Telče. V tomto roce vznikla také turistická budova s 35 lůžky na místě bývalé věznice a později byla přestěhována do sokolovny, kde byla nakonec zrušena. Další zmínky o odboru pokračují až za 20 let, kdy byl z iniciativy a na základě zájmu 90 lidí TJ Slavoj oficiálně založen a pojmenován odbor turistiky, který vznikl v roce 1982. Po založení měl odbor 65 členů ve věku od 6 do 80 let a nejčastější činností odboru byly výlety. Od založení odboru se pravidelně organizuje dálkový pochod „Krajem pramenů Dyje“, kterého se mohli zúčastnit všichni zájemci o turistiku. Dále byly pořádány akce pro rodiče s dětmi s názvem „Cesta pohádkovým lesem“, která byla místními obyvateli velmi oblíbená. Každý víkend od jara do podzimu pak odbor pořádal i dvoudenní akce pěší nebo cykloturistiky, v létě pobytový týden v turistických oblastech a v zimě chodili na kratší vycházky okolní přírodou jednou za dva týdny. Takto probíhala činnost odboru do roku 1989. Později v dalším časovém období se odbor turistiky odtrhl od TJ Slavoj a utvořil vlastní turistickou organizaci s názvem Klub českých turistů.²⁰⁴

5.5. Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí

5.5.1 Skautský oddíl Junák

Jakmile skončila válka, konala se valná hromada činovníků všech stupňů, na které byl dne 9. 9. 1945 Junák zařazen do Svazu české mládeže. Členství ve svazu znamenalo, že Junák

²⁰⁴ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 131.

se v budoucnu bude podílet na výstavbě a obraně nového demokratického státu, dále že bude pomáhat ke sjednocení slovanské mládeže. V Třešti byl oficiálně Junák obnoven 31. 5. 1945 na slavnostní schůzi předválečného I. oddílu. Protože skauting žil v různých formách během války, stal se Junák po válce jednou z nejpočetnějších organizací mládeže. I v Třešti byl po obnově Junáka zaznamenán velký příliv nováčků a z toho důvodu vzniklo v červnu středisko, v němž bylo více než 200 členů sdruženo ve 3 chlapeckých a 2 dívčích oddílech. Vedoucím všech oddílů se stal bývalý vedoucí B. Kessler a Junák se tak stal nejpočetnější organizací mládeže v Třešti. Díky plné podpoře MNV získala místní organizace do pronájmu Münichovu vilu, která za války sloužila Hitlerjugend. Součástí vily byly také bývalé válečné stany a další potřeby, které byly používány pro táboření. Prvními poválečnými akcemi skautů byla pomoc v zemědělství na Moravskokrumlovsku, dále vystupovali na poválečných slavnostech v okolí nebo se účastnili skautských dnů, které se v Třešti konaly 21. – 23. 9. 1945 a v jeho průvodu šlo několik set skautů a skautek z Třeště a okolí.

Rok 1946, který byl nazván jako Svojsíkův díky 35. výročí od vzniku Junáka, potvrdil program přijatý v roce 1945. Dále byla obnovena tradice pořádání nočních cvičení, která se pravidelně uskutečňovala před válkou a také prázdninový tábor, který se konal na Svaté Kateřině u Počátek. Na podzim byla zvolena nová středisková rada, která začala věnovat větší pozornost kvalitě skautské práce a dřívější organizační způsob řízení se změnil v metodický. Na činnosti se to podepsalo tak, že byl zaveden družinový systém práce s měsíčním bodováním a soutěžemi mezi družinami i jednotlivci a oddíl také navazoval spolupráci s okolními oddíly, aby zkvalitnil svou činnost.²⁰⁵

Během roku 1947 se Junák zapojil do celostátního plánu poválečné obnovy Československa. Třešťský oddíl za tímto účelem uspořádal na konci března výstavu na místním zámku, která byla svým obsahem i rozsahem největší ve své historii a zhlédlo ji na 500 návštěvníků. Díky tomuto úspěchu si oddíl mohl dovolit uspořádat v létě prázdninový tábor na soutoku Vltavy a Otavy pod hradem Zvíkov v jižních Čechách. Po prázdninách došlo znovu k personálním změnám a redukci počtu oddílů, což znamenalo větší samostatnost družin. Díky tomu se opět zkvalitnila činnost oddílu, která probíhala nově v přízemí místního zámku, které bylo vyzdobeno klasickými skautskými motivy. Na konci roku došlo k teritoriálnímu rozšíření střediska, když byla založena družina v Jezdovicích, Nové Vsi a Kostelci. V prosinci 1947 tak došlo k vytvoření Okrsku Třešť, jehož velitelem byl zvolen

²⁰⁵ Naše město, 9/93, *Junák ve službách osvobozené vlasti*, s. 3.

vedoucí třešťského oddílu Václav Sláma. V tomto období dosáhl Junák v Třešti a i celé republiky svého vrcholu, ale k zúročení veškeré práce nedošlo.

Únor 1948 odstartoval zostřující se boj o další vývoj republiky, což zasáhlo i skauting. Jako v celé republice tak i u Junáků došlo k diferenciaci politické orientace činovníků. V Třešti prozatím oddíl fungoval bez problémů, když místní činovníci byli pro zachování jednotné organizace mládeže, což vyjádřili uspořádáním společného majálesu. V květnu došlo k reorganizaci dosavadních oblastní na kraje. Tajemníkem místního kraje se stal V. Sláma a vedení třešťského oddílu po něm převzal B. Kessler se svými zástupci. Po tradičním prázdninovém táboře se konala v místní škole výstava, která měla za úkol přivést nové členy do Junáka. Zájemců o členství v oddílu však bylo málo, což svědčilo o poklesu prestiže Junáka, který měl však v roce 1948 stále přes sto tisíc členů. Oblíbenost Junáka ukázaly oslavy 25. výročí od vzniku konané v Třebíči, kterých se účastnily i oddíly Třeště ve velkém počtu. Z těchto důvodů se zdálo, že Junák zůstane zachován, alespoň jako organizace sdružující mládež do 15 let.

O osudu však bylo rozhodnuto již předem na konferenci mládeže v Budapešti, která se konala v srpnu 1948. Zde byl označen Baden – Powellův skautský systém spolu s Junákem za reakční a jako jedinou odpovídající dětskou organizaci byl přijat Pionýr. K okamžitému zániku oddílů Junáka u nás však nedošlo. Docházelo k postupnému omezování dosavadní ideové a organizační činnosti Junáka v podobě Pionýrských oddílů Junáka (POJ). První oddíly vznikly již v říjnu 1948 v Praze, v ostatních krajích a v Jihlavě v únoru 1949. V Třešti vznikl POJ 5. 3. 1949 pod vedením B. Pátka. Činnost oddílu byla zaměřena především na výpravy a táboření v přírodě. Zbytky místních oddílů svou činnost ukončily a v Třešti existovaly pouze tři oddíly pionýrů, které sdružovaly pouze 122 dětí a 6 vedoucích. Čím více se pionýrské oddíly rozrůstaly, tím více sílil tlak na Junáka. Místní oddíly měly zákaz přijímat nové členy a zbytky skautů junáků postupně přecházely do školních oddílů, či jiných organizací, nebo svou činnost raději ukončily. Oficiálně Junák existoval do 1. 1. 1951, kdy byl rozhodnutím ÚV ČSM rozpuštěn.²⁰⁶

Činnost Junáka byla sice oficiálně ukončena, ale díky působení bývalých skautů mezi mládeží zapříčinilo to, že žil dál v různých poloilegálních formách. První pokus o obnovu v roce 1965 byl zamítnut a výsledkem toho bylo zakládání tábornických a zálesáckých oddílů Pionýru a Svazarmu. To však bývalým Junákům nestačilo a díky jejich naléhání došlo alespoň k částečnému obnovení Junáka a to po Pražském jaru v roce 1968, kdy ÚV ČSM odvolal

²⁰⁶ Naše město, 10/93, *Vyvrcholení poválečného vzestupu junácké organizace a její pád*, s. 4.

usnesení o jeho zrušení v roce 1950. Následovala schůze činovníků, kde Rudolf Plajner charakterizoval obnovu Junáka. Do té doby poloilegální oddíly mládežnických organizací začaly pracovat plným junáckým programem a začaly vznikat oddíly nové. Svou činnost obnovila zaniklá střediska a okrsky a do léta měl Junák 35 000 členů.²⁰⁷

V Třešti byl Junák obnoven v dubnu 1968 početnou skupinou bývalých skautů a skautek. Hned na počátku vzniklo několik oddílů, které opět vedl B. Kessler se svými spolupracovníky a bývalými skauty. Oddíly sdružovaly celkem na 30 dětí a spolupracovaly s pionýry, jejichž počet sice klesl o 400 členů, ale stále byl v Třešti nejpočetnějším oddílem, protože v něm bylo na 200 dětí. Díky této spolupráci měli místní skauti klubovnu, která byla v Domě pionýrů vedle zámku, a zásluhou vedoucího pionýrů Karla Brázdy byly skautům vráceny historické vlajky, které u sebe uschoval po nuceném konci Junáka.

Podle nových stanov se na počátku roku 1969 konaly volby do střediskových a nově vzniklých okresních a krajských řad. Vedení v Třešti převzal J. Novotný a místní středisko získalo vlastní klubovnu v areálu sportovního stadionu, kterou splácelo veřejnými pracemi pro město. Vrcholem obnovené činnosti byl letní tábor, který se konal v létě 1969. To už měl třešťský oddíl 95 registrovaných členů v 5 oddílech. Další měsíce už ale tolik radosti nepřinesly. Novému Čs. vedení se činnost obnoveného Junáka příliš nezamlouvala a tak byl označen jako politicky nežádoucí a budoucnost patřila pouze organizaci důsledně pionýrského typu. Poté následoval postupný přechod jednotlivých oddílů do Pionýra. 29. 5. 1970 rozhodla místní středisková rada pokračovat v činnosti a vstoupit tak do jednotné Pionýrské organizace. Poslední velkou akcí Junáka byl tábor pořádaný během prázdnin u „Malého Pařezáku“, kterého se zúčastnilo 27 chlapců a 19 děvčat. V září 1970 obdrželo středisko pokyny k ukončení činnosti a 15. 9. bylo přerazeno 40 dětí do Pionýra. Z původních 4 oddílů zůstaly dva s názvy „Junáci – táborníci“ s vedoucími J. Novotným a B. Kesslerem a „Vlčata“ vedená M. Lhotkou. Sloučením Junáka s třešťskými pionýry se zvýšil počet členů na 270, kteří působili ve 12 oddílech. To už byl opravdový konec Junáka, který byl tak v tomto období dvakrát obnoven a následně dvakrát zrušen. Jeho činnost tak byla na podzim roku 1970 ukončena, avšak neorganizovaně jeho tradice a program uplatňovali skauti nadále.²⁰⁸

²⁰⁷ Naše město, 11/93, *Junácké intermezzo 1968 - 1970*, s. 3.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 3.

5.5.2 Pionýr

Po únorové revoluci v roce 1948 přistoupil Svaz české a slovenské mládeže (ČSM) na návrh KSČ k zakládání prvních pionýrských oddílů v Praze a některých jiných městech. Do měst se pionýr dostával pozvolna, přesto na slučovací konferenci ČSM, která se konala v dubnu 1949, působilo v pionýrských organizacích 7500 členů. V Třešti byla Pionýrská organizace (PO) založena 5. 3. 1949 pod vedením Karla Brázdy a byla tak první organizací v okrese ale i tehdejším kraji. Vznikla dokonce o dva měsíce dříve, než bylo na slučovací konferenci zakládání pionýrských organizací vyhlášeno. Ihned po vzniku bylo o mládežnickou organizaci zájem, když se do ní přihlásilo 35 dětí a koncem školního roku 1948/49 čítala skupina PO 120 členů. Zpočátku se Pionýr v Třešti nepotkával s velkou oblíbeností. Tu se snažil získat pořádáním besídek, pionýrských slibů, které se odehrávaly v kavárně Republika a tak se postupně místní obyvatelé seznamovali s touto organizací.²⁰⁹

V dalších letech oblíbenost Pionýru v Třešti prudce stoupala, v areálu místního zámku vznikl Dům pionýrů a mládeže (DPM), jehož ředitelem se stal místní učitel TV Josef Vobr. DPM fungoval jako klubovna pro všechny členy Pionýra, jejichž počet se pohyboval vždy mezi čtyřmi až pěti stovkami a působili až ve 42 oddílech.²¹⁰ Nejčastějšími činnostmi DPM bylo pořádání sportovních a turistických akcí. V létě pak byly pořádány prázdninové tábory, které se konaly v táborech u Zlatomlýna, Karhova, na Pouštích a u malého Pařezitého rybníka.²¹¹ V zimě byly pořádány lyžařské kurzy, když první se uskutečnil v roce 1969 na šumavské Kvildě. Do roku 1989 pak měla třešťská mládež možnost jezdit za sněhem do Krkonoš, Janských lázní, Krušných hor, nebo na Dobrou Vodu u Mrákotína, kde se pořádaly i letní kurzy.²¹² Takto vypadala činnost Pionýru a Domu pionýrů a mládeže, jediné organizace, ve které v tomto období mohla nepřetržitě působit většina mládeže z Třeště.

²⁰⁹ Naše město, 5/74, *25 let pionýrské organizace v Třešti*, s. 1.

²¹⁰ Naše město, 4/89, *40 výročí pionýrské organizace v Třešti* s. 1.

²¹¹ Naše město, 4/84, *35 výročí pionýrské organizace SSM*, s. 5.

²¹² Naše město, 3/13, *Bílé vzpomínání*, s. 19.

5.5.3 Tramping

Členové osady „Vlků samotářů“, do níž se sjednotily ostatní tramské osady z Třeště, se podíleli během květnové revoluce na osvobození naší země od fašismu. Jeden z nich V. Bukovský dokonce položil za obranu své vlasti život. Do Třeště se po válce vrátilo mnoho vězněných členů, kteří se okamžitě zapojili do činnosti, aby na tyto nepříjemné události na chvíli zapomněli. Dále byli přijímáni noví členové a tak se činnost v tramských osadách vrátila do normálu, jako tomu bylo před válkou. Nejčastěji se pořádaly výlety do dalekých spřátelených osad, jako např. v létě 1946 do Spojených brněnských osad na Chojnici, nebo na řece Želivce. Koncem 40. let se činnost trampů zaměřila na výstavbu srubu v oblasti „Fuspana“, kde byly pořádány různé rekreační sportovní turnaje.

Další roky znamenaly útlum činnosti v tramských osadách, protože většina jejich členů zakládala rodiny, byli posláni na povinnou vojenskou službu, nebo se prostě odstěhovali. Tento útlum postihl i ostatní tramské osady, které vznikly po druhé světové válce. Byly to osady „Grenada“ (1946), „Hurikán“, „Úsvit“ a „Zelená sedma“. Tyto osady se snažily sjednotit, aby jejich činnost mohla dále pokračovat jako „Spojené osady Granada Třešť“, ale v roce 1952 jejich činnost skončila, protože na vojenskou službu odešlo příliš členů. Do tramských osad se život vrátil až v roce 1969, kdy se u „Duchovského rybníku“ sešli nejstarší členové osady Vlků samotářů a započali tak novou éru. Činnost trampů spočívala ve sportovních a zálesáckých hrách, promítaly se filmy, četli kroniky, hrálo se na kytary, nebo divadlo. Činnost této osady ovlivnila i ostatní bývalé tramy z osady Granada, která po dvaceti letech obnovila opět svou činnost. Tyto dvě osady pak navzájem spolupracovaly a pokračovaly ve své činnosti až do konce roku 1989. V těchto letech se řídili a zároveň zůstali Vlci samotáři věrni svému heslu: „*Někdo chce nebe na zemi, nám stačí nebe nad hlavou.*“²¹³

²¹³ Naše město, 4/96, *Osada Vlci samotáři oslavila pětapadesátiny*, s. 10.

6. Historie organizované tělesné výchovy a sportu v Třešti v období 1990 - 2014

6.1 Tělovýchovná jednota Sokol Třešť

Tělovýchovná jednota Sokol je nejstarší tělovýchovnou organizací v Třešti, která ve své dlouholeté historii byla několikrát zakázána. Pokaždé ale činnost Sokola byla obnovena a nejinak tomu bylo i po revoluci v roce 1989. Dne 23. února 1990 proběhla ustavující schůze, kde bylo rozhodnuto o obnovení činnosti a od 30. 3. 1990 byl Sokol Třešť opět registrovanou tělovýchovnou organizací. Tentokrát byl ale začátek mnohem těžší než při předešlých pokusech o obnovení a tak Sokol z počátku nemohl prokázat takovou činnost, která by odpovídala jeho bohaté minulosti a zásadám. TJ Sokol dále neměla vlastní prostory, kde by mohla pokračovat ve své sportovní a tělovýchovné činnosti.²¹⁴

Změna k lepšímu nastala v roce 1993, kdy byla navrácena budova kavárny Republika za symbolickou 1 Kč, která ale byla v troskách a před zřícením, tudíž ji nebylo možné používat a uvažovalo se o její demolici. V minulosti tato budova sloužila ke kulturním akcím Sokola a nyní byla z organizačních důvodů přejmenována na Sokolský dům (viz obrazová příloha č. 55), protože původní sokolovnu s hřištěm v Nádražní ulici se již získat zpět nepodařilo. Členové Sokola tak stále neměli vlastní prostory, a tak museli pro svou činnost používat místní tělocvičny jak na základní škole, SOU Třešť, tak i v mateřské škole. Po dlouhých jednáních a po posouzení stavu budovy statikem, byla rekonstrukce Sokolského domu vyčíslena na 10 milionů Kč. Díky finanční a materiální pomoci sponzorů se pomalu začalo s rekonstrukcí. Největší finanční pomoc získala místní jednota od ČOS, která podpořila výstavbu Sokolského domu částkou 5 milionů Kč. Tuto částku získala jednota především díky tehdejší starostce Jitce Zudové a jejímu manželvi Vlastimilu Zudovi, který v té době působil v ÚV ČOS, kde působil ve sportovní komisi. Zde se seznámil s Ing. Hanou Moučkovou, která je dnes starostkou celé ČOS a především díky nim se podařilo získat takto velká finanční pomoc pro rekonstrukci Sokolského domu. Místní jednotě pomohla i župa Jihlavská, dále město Třešť a pak to byli především sami členové jednoty, kteří se podíleli na rekonstrukci.²¹⁵

²¹⁴ Historie TJ Sokol Třešť [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://sokoltrest.cz/index.php/historie>

²¹⁵ Rozhovor s Vlastimilem Zudou, nar. 1932, člen Sokola Třešť od 1955. Třešť 24. 4. 2014

Ta trvala přes deset let, kdy byla celá budova opravena a upravena tak, aby se v jejích prostorách dalo cvičit. Slavnostní otevření se konalo 22. května 2004 za přítomnosti široké veřejnosti a postupně se většina oddílů začala soustřeďovat pod novou střechu Sokolského domu. V dalších letech postupně přibývalo cvičenců, před dokončením rekonstrukce v roce 2004 jich bylo celkem 228, kteří působili v oddílech aerobiku, juda, aikida. Dále zde byli méně tradiční oddíly: kalanetika, cvičení rodičů s dětmi a cvičení „Stará garda“.²¹⁶ Dnes Sokol Třešť zastřešuje tyto oddíly: aikido, cvičení s dětmi, cvičení seniorů, fotoklub, judo, kalanetika, kickbox, shiatsu, volejbal, působí v něm na 250 členů a starostou je Martin Hamták.²¹⁷ Minulý rok TJ jednota Sokol Třešť oslavila 120. výročí od vzniku a uspořádala veřejné představení, na němž byla představena historie, dále nejvýznamnější členové a současná činnost, díky které patří Sokol v Třešti opět mezi nejpopulárnější tělovýchovné organizace.

6.2 Tělovýchovná jednota Orel Třešť

Tak jako TJ Sokol byl Orel v Třešti obnoven v roce 1990. Jeho činnost však byla velmi omezená, protože ke svému fungování neměl žádné prostředky a hlavně prostory, kde by mohla činnost a tradice této organizace pokračovat. TJ Orel se snažila získat zpět svůj majetek, nebo alespoň nějaké náhradní prostory, kde by ve své činnosti mohla pokračovat, to však nebylo ze strany města vyslyšeno, což se samozřejmě podepsalo na členské základně a především činnosti Orla. Dnes má TJ Orel na 70 členů a jejich počet se pomalu rozrůstá. Členové Orla dnes působí hlavně ve futsalovém týmu pod názvem TJ Orel, který hraje II. třešťskou futsalovou ligu a dále ve florbalovém družstvu, které hraje proti okolním týmům. Každoročně se pak pořádá Silvestrovský turnaj pátera Štrajta ve florbalu, aby vzdali hold zakladateli Orla v Třešti. Dále se část členů podílí na natáčení amatérských filmů a tvoří většinu členů divadelního souboru vystupujícího pod názvem „Třešťský průměr“.²¹⁸

²¹⁶ Naše město, 4/04, *Tělocvičná jednota Sokol informuje*, s. 11.

²¹⁷ Historie TJ Sokol Třešť [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://sokoltrest.cz/index.php/historie>

²¹⁸ Historie TJ Orel Třešť [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.triesteeagles.blogspot.cz/>

6.3 Historie sportovních oddílů v Třešti v období 1990 – 2014

6.3.1 Tělovýchovná jednota Slavoj Třešť

Po roce 1989 v činnosti TJ Slavoj Třešť příliš změn nenastalo. Organizace dál pokračovala ve své činnosti a to především tím, že pod ní působila většina sportovních oddílů. V tomto období se postupně stával nejpočetnějším a nejpodporovanějším oddílem fotbalový, který oproti minulým letům neměl takovou členskou základnu a výsledky, jako hokejové či házenkářské oddíly. Ty oproti tomu o svou pozici v třešťském sportu v tomto období postupně přicházeli, když se hokejový oddíl v polovině 90. let z finančních důvodů rozpadl a oddíl házené přišel o většinu svých družstev kromě mužského. Dále pod TJ Slavoj působí tenisový oddíl, jehož členská základna a činnost se příliš nemění a je na dobré úrovni, dále oddíl odbíjené, jenž hraje okresní soutěž a v roce 2000 to byl ještě oddíl košíkové a orientačního běhu, jejichž činnost nebyla už tak pravidelná.²¹⁹ TJ Slavoj Třešť se v tomto období také podílela na několika rekonstrukcích či stavbách sportovišť, které dnes slouží třešťským obyvatelům za účelem podpory zdravého životního stylu. Nejprve se na přelomu tisíciletí podílela na rekonstrukci fotbalového hřiště, dále v roce 2004 přispěla 500 000 Kč na výstavbu Městské sportovní haly a v roce 2014 se podílela na rekonstrukci fotbalového areálu částkou 200 000 Kč.²²⁰ Především díky práci a podpoře této organizace jsou tělovýchova a sportovní oddíly v Třešti na takové úrovni, že se o svou existenci příliš bát nemusí tak jako tomu je v některých jiných menších městech podobných Třešti.

6.3.2 Fotbal

Toto období začalo velkým úspěchem pro třešťský fotbal, protože hned v ročníku 1990/91 se mužům A podařilo po čtyřiceti letech postoupit do nadokresní soutěže. V minulém ročníku totiž mužstvo obsadilo 3. místo v tabulce okresního přeboru a díky reorganizaci soutěží mělo možnost hrát I. B třídu jihomoravské fotbalové župy, kde se udrželo po další dva

²¹⁹ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 164.

²²⁰ [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.fotbaltrest.cz/?p=1749>

soutěžní roky, když skončilo na 6. respektive 7. místě. Mužstvo tehdy nastupovalo v tomto složení: Cvach, Patry, Puklický, Krechler, Štorek, Bartušek R., Bartušek St., Kadlec, Widerlechner L., Mezera, Hochamnn, Jelínek M., Jelínek R., Hejl, Pečenka, Šplinar, Vencálek, Maryška. Mužstvo v té době bylo složeno z místních hráčů a doplňovali jej pouze dorostenci Šíroký a Kubala. V sezoně 1993/94 už se předchozí umístění nepodařilo zopakovat a tak se mužstvo Slavoj vrátilo opět do okresní soutěže, ale ta se jim hned v následující sezoně podařila vyhrát a tak následoval návrat do I. B třídy. Další sezony v této soutěži přinesly výrazné zlepšení, kdy družstvo Slavoj skončilo nejprve na 5. místě, v sezoně 1996/97 na 2. místě a další dva ročníky skončilo shodně na 3. místě. Tyto ročníky odehrálo mužstvo v pozměněné sestavě, když jej postupně doplňovali hráči z dorostu: Kubů, Derganz, Lovětínský M., Lovětínský D., Mikeš, Svoboda P., Svoboda F., Gregor a dále hráči z okolních týmů Veselý, Jaroš a brankář Jindřich.

V sezoně 1999/2000 po dlouhých 13 letech a několika úspěších odešel z funkce hlavního trenéra V. Trnka a nahradil ho F. Cvach, pod jehož vedením navázalo mužstvo na předchozí úspěchy. Změna nastala nejen na pozici trenéra ale i v místním fotbalovém areálu. V roce 1997 nejprve město Třešť odkoupilo od původních majitelů pozemky, na kterých se nacházelo písčité hřiště v hodnotě 899 000 Kč. Následně bylo projednáno vyklizení prostoru sousedního hřiště, kde měla sklad továrna Agrozet. Ihned po vyklizení sousedního hřiště započaly práce na jeho výstavbě, která nakonec stála 950 000 Kč. Na tuto částku přispělo město Třešť 500 000 Kč a fotbalový oddíl zaplatil 450 000 Kč. To však nebyla jediná investice, protože hlavní písčité hřiště mělo projít rekonstrukcí, na jejímž konci mělo v Třešti vzniknout fotbalové hřiště s travnatým povrchem. Od jara 1999 tak fotbalový oddíl přišel o své hřiště, domluvilo se ale se sousedními Hodicemi, kde mohl oddíl Slavoj v následujících dvou letech pravidelně nastupovat proti svým soupeřům. Rekonstrukce hlavního fotbalového hřiště trvala do června 2001 a podílela se na ní řada institucí, protože byla velmi nákladná. Díky žádosti TJ Slavoj a místní Střední integrované školy, která s hřištěm sousedí, byla získána dotace ve výši 1,5 mil. Kč od Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Dalších 300 000 Kč dostal oddíl od ČMFS v rámci akce „Zelený trávník“, 480 000 Kč věnovali jako sponzorský dar Plynárenské a energetické závody v Brně a 100 000 Kč uvolnil Slavoj Třešť.²²¹

Ještě než se na novém travnatém hřišti začalo hrát, musely být vyřešeny problémy se zatravněním a nerovností terénu, ale i přes určité komplikace se hřiště podařilo dát do pořádku

²²¹ *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 12-14.

a tak 23. června 2001 proběhlo jeho slavnostní otevření. Toho se zúčastnili všichni, kdo se na jeho výstavbě nejvíce podíleli a hřiště bylo otevřeno několika zápasy. Nejprve se spolu utkala mládežnická družstva, poté zápas sponzorů a podnikatelů a vrcholem byl zápas internacionálů ČR se starými pány TJ Slavoj Třešť.²²² V tu dobu už patřil třešťský oddíl mezi největší na okrese, když měl 7 družstev, což bylo nejvíce hned po Jihlavě. Oddíl měl celkem 135 členů, z toho 80 jich bylo ve věku do 18 let.²²³ Díky této členské základně se z fotbalového oddílu stala nejpočetnější sportovní organizace v Třešti a v dalších letech díky rekonstrukci fotbalového areálu počty členů nadále stoupaly. Mezitím se mužům podařilo probojovat do I. A třídy, kde kromě sezony 2004/05, kdy mužstvo sestoupilo do nižší soutěže, působí nadále. V této sezoně zaznamenal třešťský fotbal největší individuální úspěch ve své historii, když místní hráč Michal Lovětínský přestoupil do týmu FC Vysočina Jihlava, kde předtím již hostoval a kde odehrál pět sezon v druhé nejvyšší soutěži. V sezoně 2005/06 měl možnost si zahrát v dresu Jihlavy nejvyšší fotbalovou soutěž. (viz obrazová příloha č. 49) V sezoně 2005/06 se A mužstvu jako nováčkovi podařilo po povedených výkonech umístit na 4. místě. V této sezoně zaznamenalo největší úspěch družstvo dorostu, kterému se podařilo vyhrát soutěž I. A třídy KFS Vysočina a postoupit tak do krajského přeboru, který v Třešti dosud žádný jiný tým nehrál. Družstvo dorostu soutěž vyhrálo se 71 body a celkovým skóre 105:19 a bylo jen jedenkrát poraženo. V krajském přeboru se dorostenecké družstvo umístilo v první sezoně na 5. místě, pak následovala umístění okolo 10. místa. Družstvo doplňovali ještě mladší dorostenci, bez nichž nebylo možno tuto soutěž hrát a měli podobné výsledky jako jejich starší spoluhráči.

Mezitím se u mužského družstva vystřídala řada trenérů, nejprve M. Vonderka, jehož nahradil St. Bartušek s M. Hochmanem, dále L. Widerlechner s P. Jelínkem. Naposledy mužstvo A vedl P. Jelínek s L. Veselým. Pod vedením všech zmíněných trenérů se mužstvo pravidelně umísťovalo okolo 10. místa, kdy po nepříliš povedeném podzimu pak na jaře zlepšenými výkony zachraňovali své setrvání v I. A třídě. Za A mužstvo tehdy nastupovali: Jindřich, Bachman, Gregor, Rod, Krejčí J., Steklý, Mikeš, Trnka, Svoboda F., Svoboda P., Bláha, Kadlec. Dále bylo mužstvo postupně doplňováno těmito dorostenci: Kříž, Kodys, Svěrák, Skurčák, Krejčí, Pěnička, Mareš a hráči z rezervního družstva, kterému se v sezoně 2006/07 podařilo postoupit do okresního přeboru, kde odehrálo 3 sezony.

Do mužů postupně začali přecházet dorostenci, kteří zaznamenali úspěch v podobě postupu do krajského přeboru. To bylo samozřejmě znát na výsledcích i výkonech mužstva.

²²² [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: http://www.fotbaltrest.cz/?page_id=1842

²²³ BUKVAJ, F. a kol. *Třešť 1349 – 2001*. 1. vyd. Přerov: Katos, 2001, s. 164.

Příkladem může být sezona 2009/10, kdy na podzim se A týmu podařilo zvítězit až po 9. kole a získat celkově 9 bodů. Na jaře ale mužstvo sezonu zachránilo, když získalo 26 bodů a skončilo na 9. místě. To byla poslední sezona, kdy se mužstvo strachovalo o sestup do nižší soutěže. Mladé mužstvo, jehož průměrný věk nepřesahoval 25 roků, získávalo zkušenosti a v dalších letech se umísťovalo již na předních příčkách tabulky. Nejprve skončilo na 5. místě, poté v sezoně 2011/2012 skončilo na 10. místě, kdy se mužstvo nedokázalo vyrovnat se ztrátou dlouholeté opory a kapitána J. Trnky, který nemohl odehrát jarní část. Od další sezony převzal mužstvo Z. Pešťál s J. Gregorem, který nedávno v A mužstvu působil jako hráč. Během své první sezony s mužstvem, kde hrají pouze místní odchovanci, což je v krajských soutěžích rarita, zaznamenali dosud nejlepší umístění v mužských kategoriích, když skončili na 2. místě. Do další sezony mužstvo vstupovalo s podobnými ne-li většími ambicemi, což se nakonec potvrdilo, když podzimní část vyhrálo s 28 body. Na jaře 2014 tak bude mužstvo bojovat o historický úspěch v podobě postupu do krajského přeboru. Tým momentálně hraje v této sestavě: brankáři: Bachman, Šebesta, Kousal. Obrana: Tausch, Kříž, Procházka, Pěnička, Soutor, Veselý, Kodys. Záloha. Krejčí, Trnka, Lacina, Guttwald, Mareš. Útok: Chalupský, Petráš, Císař, Kubala a v některých zápasech je doplňováno dorostenci. (viz obrazová příloha č. 48)

V současné době má fotbalový oddíl 9 družstev. Tři mužská, dorost, tři žákovská a dvě přípravky. Počty družstev se oddíl řadí mezi největší v kraji Vysočina a přispívá tomu i rostoucí areál. V září 2013 začala rekonstrukce kabin, která byla na jaře 2014 dokončena. (viz obrazová příloha č. 54) Spolu s kabinami vzniklo i víceúčelové hřiště s tartanovým povrchem a celková cena projektu byla 5,2 mil. Kč, na kterou přispělo z 80% Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Dále přispělo 1 mil. Kč Město Třešť a TJ Slavoj 200 000 Kč.²²⁴ Dále se navíc uvažuje o výstavbě hřiště s umělou trávou, které by vzniklo namísto náhradního pískového hřiště, které se nachází hned vedle nově vzniklého víceúčelového hřiště. Pro takto nákladnou stavbu, která je odhadována až na 20 mil. Kč se musí nejprve získat dotace, o kterou město Třešť zažádalo. Pokud by plán vyšel a hřiště s umělou trávou by v Třešti vzniklo, stal by se třešťský fotbalový stadion jedním z nejlépe vybavených sportovních areálů v celém kraji a pro třešťský fotbal by to přineslo zkvalitnění činnosti a vylepšení už tak povedených výsledků.

²²⁴ [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.fotbaltrest.cz/?p=1749>

6.3.3 Lední hokej

V předchozím období patřil hokej spolu s házenou k nejoblíbenějším a nejpodporovanějším sportům v Třešti. Důsledkem toho vzniklo v Třešti v 80. letech hřiště s umělou ledovou plochou, která bylo využíváno místními ale i okolními hokejovými družstvy. Po roce 1989 se svaz ČSTV rozhodl pro maximální snížení dotací pro sportovní oddíly ze státních prostředků. Dále náhlé zvýšení cen energie a daňová politika pro tělovýchovné jednoty udělaly své a tyto faktory zapříčinily, že v květnu roku 1991 proběhla v Novém Městě na Moravě porada vedoucích zimních stadionů v ČR. Závěr této porady zněl, že ze 140 zimních stadionů v ČR bude jeden co nejdříve uzavřen a u 60% z nich se o uzavření uvažovalo. O uzavření zimního stadionu se uvažovalo i v Třešti, protože náklady na sezonu v roce 1990/91 činily 561 000 Kč a celková ztráta byla 256 000 Kč. V té době byl každý stadion budován s plánovanou finanční ztrátou, která však byla ČSTV dotována a hokejový oddíl v Třešti tak od převratu v roce 1989 o tuto dotaci přišel. Provoz umělé ledové plochy tak zajišťovala TJ Slavoj Třešť spolu s Městem Třešť.²²⁵

I přes finanční problémy stále v Třešti působily 4 družstva ledního hokeje. Mladší a starší žáci působili v meziokresním přeboru, kde v sezoně 1992/93 skončili na prvním, respektive druhém místě. V žácích tehdy působilo 45 hráčů. Dorost působil v soutěži krajského přeboru I. za účasti Uherského Brodu, Žďáru nad Sázavou, Břeclavi, Vyškova, Kroměříže a Velké Bíteše a skončil na 5. místě. Mužské družstvo mělo 17 hráčů a hrálo krajský přebor II. třídy s týmy: Řečice, Čechovice, Dlouhá Brtnice, Růžená, Nová Říše. Mužům se podařilo ze skupiny postoupit do finále, kde skončilo na 2. místě. Veškeré finance na takto náročnou činnost, která spočívala od zajištění hokejové výstroje po dopravu a hlavně provoz ledové plochy zajišťovala převážně TJ Slavoj Třešť a finanční výbor ledního hokeje v čele s D. Kantorem. Na část těchto výdajů vydělal provoz restaurace, nebo pronájem ledové plochy, stále zde ale po sezoně zůstávala ztráta okolo 200 000 Kč, na jejíž likvidaci se částí podílelo Město Třešť, TJ Slavoj a místní sponzoři.²²⁶ Především díky starostovi J. Patrymu, který dříve v hokejovém oddílu působil, se podařilo takto pokrýt i následné dva ročníky. Ročník 1995/96 už se ale dotace pro TJ Slavoj a provoz zimního stadionu získat nepodařila a tak Třešť byla od roku 1995 bez umělé ledové plochy a hokeje.²²⁷

²²⁵ Naše město, 6/91, *Bude zimní stadion uložen do klidu?*, s. 5.

²²⁶ Naše město, 3/93, *Konec ledního hokeje v Třešti*, s. 8.

²²⁷ Naše město, 11/95, *Třešť bez ledu* s. 3.

Provoz v hokejovém areálu tak byl ukončen a příznivci ledního hokeje sledovali, jak toto místo pomalu chátrá bez nějakého většího využití, kromě let 1999 – 2002, kdy se na bývalé hokejové ploše hrál hokejbal. O obnově zimního stadionu se začalo uvažovat až na jaře v roce 2014. Možná tomu napomohl i fakt, že již 13 let existuje hokejové mužstvo HC Třešť, které každým rokem hraje soutěž „O pohár města Telče“, kde se vždy umísťuje na předních příčkách a letos v sezóně 2013/14 dokonce pohár vyhrálo. (viz obrazová příloha č. 50) Třešťská radnice zatím o projektu nového hokejového areálu pouze uvažuje a zjišťuje, jaké jsou možnosti a jaký by byl o tuto službu zájem veřejnosti. V minulém roce byla zbourána stará strojovna a dnes areál slouží pouze jako skate park, zbytek areálu je bez využití. Jedna z variant je, že na umělou plochu by byly položeny desky s trubičkami, které se napustí kapalinou, která zmrzne a mohlo by se tak na deskách bruslit. Jedná se o novou technologii, které je méně náročná na energie, než klasický způsob tvorby ledu, navíc funguje i za nepříznivých podmínek až do 15 stupňů.²²⁸ Podíváme-li se na kompletní historii ledního hokeje a bývalé hráče, kteří v Třešti působili, byl by alespoň tento způsob úpravy hokejového areálu důstojný vzhledem k historii tohoto sportu v Třešti.

6.3.4 Házená

Období 90. let bylo pro házenou v Třešti tím historicky nejúspěšnějším v celé její historii, ale zároveň se začala potýkat s nedostatkem zájmu především ze strany mladých. Nejprve na začátku 90. let pokračovali muži v oblastní soutěži, kde se pohybovali v horních patrech tabulky. Dále se zúčastňovali několika turnajů po celé ČR, když hráli např.: v Ivančicích, Havlíčkově Brodě, Soběslavi, nebo Telči. Ženy hrály stále krajský přebor, ve kterém působila i ostatní třešťská družstva dorostenců a dorostenek. Mládežnickým oddílům byla v této době věnována velká péče i přes to, že každým rokem zájemců o házenou ubývalo. Dorostenecké družstvo přestalo existovat úplně, naopak dorostenky se v tomto období s těmito problémy nepotýkaly, a tak se jejich výkony každým rokem zlepšovaly.

Mezitím došlo k reorganizaci krajských soutěží, kdy krajské přebory nahradily divizní soutěže. Do té bylo přearženo ženské a dívčí dorostenecké družstvo, protože v krajských přeborech již působila, kromě mužů a žákovských družstev, která působila v sdruženém okresním přeboru. Muži se do divizní soutěže probojovali v sezóně 1992/93 pod vedením

²²⁸ [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://jihlavsky.denik.cz/zpravy_region/v-tresti-chteji-ozivit-zimni-stadion-fungoval-by-cely-rok-20140324.html

trenéra Tůmy, kdy vyhráli skupinu sdruženého okresního přeboru. Během první sezony mužstvo skončilo ve skupině Divize - jih na 8. místě z 12. účastníků, když svá utkání hráli s týmy: Zbýšov, Dolní Cerekev, Bystřice, Zetor Brno, Hostěrádky, Husovice, Maloměřice B, Tišnov, Juliánov, Adamov, Újezd. V další sezoně skončili muži na 10. místě a ženy na 2. místě. V jejich divizní skupině působila pouze další 3 ženská družstva a to: Hustopeče, Tišnov a Vlčnov. Počet ženských družstev v této soutěži byl důkazem upadajícího zájmu o házenou a s tímto problémem se začala potýkat většina oddílů. Soutěž divize žen byla nakonec v sezoně 1995/96 zrušena po podzimní části úplně pro nedostatek celků v soutěži. Velmi dobře obsazená byla naopak soutěž dorostenek, které v sezoně 1994/95 skončily ve své divizní skupině na 5. místě z 9 účastníků a každým rokem se umísťovaly na lepších pozicích.

Další sezony dopadly pro hráče Slavoje podobně jako ty předchozí, kdy muži skončili v následujících dvou sezonách shodně na 10. místě. Mužstvo doplácelo především na nezájem mladších ročníků o tento sport a muselo se tak spoléhat pouze na 8 hráčů, kteří pravidelně hráli v tomto složení: Novák M., Novák J., Pivoňka P., Pivoňka J., Smejkal T., Smejkal M., Machek R., Král M. Dále se oddíl házené potýkal s finančními problémy, kdy na svou činnost nedostával žádné peníze od svazu a mohl fungovat pouze díky sponzorům. I přes tyto problémy oddíl házené pokračoval v tradici pořádání turnajů O pohár Města Třešť, nebo se pravidelně účastnil turnaje ve Vimperku, kde ženy Slavoje Třešť v letech 1994 – 1996 třikrát za sebou zvítězily.

Největší úspěch však přišel od družstva dorostenek, kterým se v sezoně 1996/97 podařilo vyhrát svou divizní soutěž bez ztráty bodu a postoupit do II. ligy. Trenérem družstva byl Ladislav Holub a dorostenky hrály ve složení: K. Brožková, L. Severová, P. Gregorová, A. Musilová, A. Veletová, L. Houzarová, R. Kodysová, V. Kodýsová, P. Mikešová, B. Koutná, V. Dvořáková. O přihlášení do vyšší soutěže dorostenek oddíl dlouho uvažoval, nakonec však k tomuto kroku svolil a v další sezoně se tak v Třešti hrála II. liga. Na úkor tohoto rozhodnutí nemohlo být přihlášeno družstvo žen, ve kterém většina dorostenek působila a pozornost se tak soustředila pouze na jejich soutěž. A hned během první sezony obsadily dorostenky 3. místo ze 7 účastníků, když před nimi skončilo pouze družstvo Nového Jičína a Veselí na Moravě.

V sezoně 1998/99 bylo po dlouhé době přihlášeno družstvo dorostenců, které bylo složeno především z hráčů, kteří skončili, nebo stále působili ve starších žácích. V předchozích letech hráli sdružený okresní přebor, kde působili pouze 3 další soupeři a starším žákům se tento přebor podařilo několikrát vyhrát. V první sezoně dorostenci obsadili

4. místo ze 7 účastníků po podzimní části a jejich věkový průměr činil pouhých 15 let, což byl jistý příslib do budoucna. Dále bylo po roční odmlce přihlášeno i ženské družstvo, kam postupně přecházely úspěšné dorostenky. Ženská družstva v oddíle doplňovaly ještě starší žákyně, které hrály oblastní přebor podobně jako žáci a přípravka žákyň, které se prozatím věnovaly pouze tréninkům a žádnou soutěž nehrály i z toho důvodu, že v okolních městech žádné přípravy neexistovaly. Na zájmu mladších dívčích ročníků je jasné patrné, že se na něm nejvíce podepsal úspěch dorostenek v podobě postupu do II. ligy. V roce 1999 měl tak oddíl 65 aktivních členů. Mužstvo mužů se mezitím potýkalo s problémy a jako v předchozích sezonách zachraňovali setrvání v divizní soutěži. To se jim nakonec v tomto roce nepodařilo a tak od sezony 1999/2000 působilo družstvo mužů v oblastním sdruženém přeboru. V tomto roce působila v Třešti ještě družstva dorostenek, které obsadily 3. místo ze 4., dorostenci, kteří skončili na 8. místě z 8. Obě družstva hrála divizní soutěže, ženské družstvo opět nemohlo hrát, z důvodu malého počtu přihlášených celků v soutěži. S malými počty hráčů se potýkala i třešťská družstva, která bojovala s nedostatečnou členskou základnou, ale i s obsazením trenérských postů. Posílením členské základny nepomohl ani nábor, který se konal na třešťské základní škole a každým rokem počet aktivních členů klesal.

Přesto se v roce 2000 uskutečnil první ročník generačního turnaje bývalých hráčů a hráček házené, který tak doplnil pravidelně se konající turnaj O pohár města Třeště. I přes finanční problémy došlo v roce 2001 k rekonstrukci hrací plochy v areálu házenkářského hřiště a to především díky Městu Třešť, TJ Slavoj a několika sponzorům. Celá rekonstrukce stála 450 000 Kč a během ní byl původní nekvalitní povrch nahrazen novým asfaltovým, za brankami vznikly nové kovové lapače, lavičky pro diváky a na zbylém nevyužitém kousku hrací plochy vzniklo basketbalové hřiště.

Díky předchozímu zájmu a práci v dorostenecké kategorii působila v Třešti během sezony 2001/02 dvě mužská družstva, která hrála oblastní přebor a snažila se o návrat do divize. Dále družstvo dorostenek, kterému se v předchozí sezoně povedlo vrátit zpět do II. ligy. Dorostenky se ale po celou dobu potýkaly s chybějícími hráčkami a obsadily tak poslední 5. místo a starší žákyně, které svou soutěž oblastního přeboru vyhrály, ale přeboru republiky se z finančních důvodů nezúčastnily. V další sezoně došlo ke sloučení tohoto družstva s dorostenkami a vzhledem k předchozímu neúspěchu a nedostatečné členské základně byl přihlášen oblastní přebor mladších dorostenek. Sloučeno bylo i družstvo mužů a to především ke zkvalitnění výkonů a činnosti, což v sezoně 2002/03 přineslo vytoužený postup do divize mužů, která se v následující sezoně podařila udržet, když mužstvo skončilo

na předposledním 11. místě. To už své působení v soutěžních utkáních ukončily i dorostenky a tak v sezoně 2003/04 poprvé od založení oddílu v 70. letech hrálo v Třešti házenou pouze jedno mužstvo. Ženské družstvo se sice k tréninkům scházelo, ale do žádného soutěžního ročníku nezasáhlo od sezony 1999/2000, účastnilo se pouze letních turnajů v Třešti a ve Vimperku.

V roce 2004 byla dokončena stavba Městské sportovní haly do níž se přesunula veškerá činnost třešťského házenkářského oddílu. Oddíl tak získal mnohem lepší podmínky pro svou činnost, než tomu bylo v předchozích letech, kdy musel hrát a trénovat na tvrdém asfaltovém povrchu na nekrytém stadionu. Této skutečnosti se snažil také využít, když od roku 2004 začalo v Třešti působit družstvo žáků, které hrálo oblastní soutěž a uvažovalo se dokonce i o spojení žákovských a dorosteneckých družstev s oddílem Dolní Cerekve, vzhledem k omezenému kádru v obou kategoriích, k němuž nakonec nedošlo. Díky zlepšeným podmínkám v podobě třešťské haly se zlepšila činnost a výsledky mužského družstva. To skončilo v divizní soutěži v sezoně 2005/06 na druhém místě ze šesti účastníků a vzhledem k tomu, že družstvu Ivančic B se na další ročník nepodařilo postavit mužstvo, postoupil třešťský oddíl do Jihomoravské ligy. O postup se zasloužili tyto hráči: Svěrák J., Penhaker H., Novák M., Machek R., Pivoňka Jar., Pivoňka Jan, Pivoňka Jiří, Pivoňka P., Ficenec D., Volf J., Brtník T., Pražský R., Vonderka M., Černoch M.

Jihomoravská liga se hrála v Třešti po dobu 4 sezon. Zde skončilo dvakrát na 10. místě, poté na 4. a v sezoně 2009/2010 na 3. místě. Během těchto sezon družstvo mužů doplňovalo pouze družstvo dorostenců, které hrálo divizi a postupně v sezoně 2008/09 se z něj stalo B mužstvo, které bylo složeno z mladých hráčů přerázených z dorostu a doplněno staršími a zkušenými hráči. Rezervní družstvo působilo v divizní soutěži, kde skončilo na 6. místě z 6 účastníků a po pouhém roce bylo zrušeno a nahradili jej opět dorostenci. Ti odehráli pouze jedinou sezonu v divizní soutěži a po sezoně 2009/2010 se po problémech s kádrem rozpadlo úplně. Od tohoto roku nepůsobí v Třešti žádné jiné družstvo kromě mužského. Po skončení dorostenců bylo 5 členů této kategorie přerazeno do dospělého družstva, které mělo sice široký kádr v podobě 16 hráčů, oddílu ale chyběla mládežnická družstva, která by v budoucnosti mohla pokračovat v činnosti v dospělých kategoriích.

Dále tak v Třešti působilo pouze jediné družstvo, které v sezoně 2010/11 skončilo na předposledním 9. místě v Jihomoravské lize házené a následoval tak sestup do divizní soutěže. V další sezoně se sice podařilo tuto soutěž vyhrát, když mužstvo skončilo na 1. místě ze šesti účastníků, ale na podzim v roce 2012 došlo k reorganizaci soutěže a oddíl Slavoje

Třešť nyní spadal pod Svaz házené Vysočina se sídlem v Havlíčkově Brodě. Tento nově vzniklý svaz nechal založit soutěž s názvem „Liga Vysočiny“, v níž od sezony 2012/13 působí i Slavoj Třešť. Svaz týmům z této ligy přislíbil, že v ní má působit alespoň 8 týmů, skutečnost je ale taková, že zde hraje pouze 5 mužstev a soutěž se hraje dvoukolově.

Nad skutečností, že v jedné soutěži působí pouze 5 oddílů spolu s postupně ubývajícím členskou základnou, je třeba se zamyslet a tuto situaci co nejrychleji řešit. Je totiž možné, že v následujících několika letech zanikne i poslední házenkářské družstvo, které v Třešti působí a které se snaží zachránit tento oddíl od celkového zániku. Pokud se nepodaří v blízké budoucnosti vytvořit mládežnické družstvo, je možné, že nebude mít kdo nahradit stávající generaci. Zanikl by tak oddíl, který byl v 80. letech největším v Jihomoravském kraji a ve své historii dosáhl několika zajímavých výsledků.²²⁹

6.3.5 Tenis

Po revoluci byl o tenis stále stejný zájem, tak jako tomu bylo po úspěšných 80. letech československého tenisu. Tenisový klub měl na počátku 90. let 65 členů, kteří se sami postarali o to, že byl tenisový areál rozšířen o jeden kurt a okolo celého areálu vyrostl plot se sítěmi. (viz obrazová příloha č. 52) Předsedou a zároveň trenérem se stal Ing. Vladimír Lysý, který tuto funkci vykonával do roku 2003. K tomu byl navíc v letech 1998 - 2006 starostou města Třešť. Třešť měla v tuto dobu dvě tenisová družstva, muže A a B. Díky tomu byl třešťský tenis jedním z největších oddílů v jihomoravském kraji, protože dvě družstva měli pouze mužstva Brna a Znojma.

Dnes se na třešťských dvorcích odehrají během roku čtyři velké turnaje. Tím největším je turnaj „O pohár města Třešť“ a v roce 2014 se odehraje jeho 35. ročník. Tento turnaj se poprvé odehrál v roce 1979 pod názvem Memoriál Františka Vonky a každým rokem je o turnaj větší zájem. Turnaje se mohou zúčastnit všichni hráči působící v České republice a některých dřívějších ročníků se zúčastnili tenisté nejlepší stovky. Cílem tohoto turnaje je, aby se mohli třešťští diváci a nejlepší hráči místního oddílu podívat a porovnat, jak se hraje tenis na nejvyšší úrovni. V minulých letech byl o turnaj takový zájem, že tenisový oddíl si musel pronajmout Jihlavské kurty a některé zápasy turnaje zde byly odehrány. Dalším turnajem je „Amatér Cup“, kterého se pro změnu mohou zúčastnit všichni neregistrovaní

²²⁹ Z osobního archivu oddílu házené

hráči a pro veterány tohoto sportu je pořádán „Stoletý turnaj“, kterého se může zúčastnit dvojice, která musí mít celkový věk přes 100 let. Posledním turnajem, který se během tenisové sezony koná na kurtech v Třešti je „Prázdninový turnaj mládeže.“

Mládež v Třešti naposledy působila na konci 80. let, později své působení musela ukončit, protože nejbližšími oddíly, se kterými mohla hrát, byly v Brně a dále. V roce 2012 tenisový oddíl uspořádal nábor a dnes zde působí 20 dětí od 7 do 17 let. Turnajů a zápasů se stále nezúčastňují z finančních důvodů, ale pravidelně trénují na kurtech a v zimě v Městské sportovní hale. V blízké budoucnosti má klub v plánu zapojit nejlepší juniory v B mužstvu, které dnes hraje 4. třídu Jihomoravské tenisové soutěže (JTS). A mužstvo hraje o dvě třídy výše, tedy 2. třídu JTS.

Dnes má tenisový oddíl v Třešti 35 dospělých členů a 20 členů z mládeže. O chod klubu se stará především předseda Jiří Reiterman a tajemník Josef Mikeš. Finance pro veškerý chod oddílu jsou získávány díky sponzorům, dále z příspěvků jednotlivých členů a také peněz za pronájem kurtů, které jsou plně vytiženy během celého týdne. O víkendu se zde od dubna konají turnaje a zápasy. O tenis je momentálně v Třešti velký zájem jak ze strany sportovců, tak i veřejnosti a patří k jednomu z nejoblíbenějších sportů v třešťské historii.²³⁰

6.3.6 Stolní tenis

Od roku 1977 působil třešťský oddíl z finančních důvodů pod názvem TJ Start Jihlava. To se změnilo až v roce 1995, kdy se oddíl vrací zpět do Třeště a to díky místnímu podniku Intea, který vyráběl nábytek. S novým sponzorem přišel i nový název SK Intea Třešť. V době vzniku hrála za Třešť stolní tenis dvě družstva, v roce 1997 byli mužstva tři a v sezoně 1999/2000 dokonce pět. Od roku 1996 byla věnována péče mládeži, která se věnovala hře v místní základní škole a od roku 1997 se připojila mládež k ostatním mužstvům do DDM. V květnu 2003 byl na valné hromadě schválen návrh na změnu názvu oddílu na Sportovní klub stolního tenisu Třešť a došlo tak k vypuštění jména sponzora, který měl finanční problémy a následně zanikl. Po obnovení činnosti hráli stolní tenisté své zápasy v budově DDM, která se nachází vedle třešťského zámku. V roce 2001 se DDM přesunul do Barvířské ulice, přesto klub zůstal po dohodě s majitelem ve starých prostorách, které si podle svých potřeb upravil a místo čtyřech stolů pro hru, zde bylo nyní pět.

²³⁰ Rozhovor s Josefem MIKEŠEM, nar. 1960, tajemník tenisového oddílu TJ Slavoj Třešť. Třešť 29. 3. 2014

Dnes v klubu působí pět družstev: první ve složení (P. Kozák, J. Bazala, V. Křivánek, D. Páral) hraje divizi kraje Vysočina s týmy: SK Jihlava, Spartak Pelhřimov A a B, TJ Jiskra Havlíčkův Brod, SK Telč, TJ Žďár nad Sázavou, TJ Sokol Rovečné, TJ Sklo Bohemia Světlá nad Sázavou, TJ CHS Chotěboř, TJ Sokol Moravské Budějovice a TJ Slavoj Polná a nachází se na posledním místě 12 členné skupiny. B družstvo hraje krajský přebor II. třídy ve složení (V. Jeřábek ml., J. Páral, J. Peštál, P. Růžicková a S. Sklenář) a je na 8. místě z 12 účastníků. Další tři družstva hrají regionální soutěž I., II. a III. třídy s družstvy z blízkého okolí. V současné době má klub stolních tenistů 50 aktivních členů, kteří nemají registraci, ale pravidelně se účastní, alespoň jedenkrát týdně tréninku. Dále klub každý rok pořádá několik turnajů, které se hrají v Městské sportovní hale, a účastní se ho několik desítek hráčů. V listopadu a březnu se koná turnaj družstev neregistrovaných hráčů, o který je zde velký zájem, v prosinci se koná turnaj veteránů neregistrovaných hráčů a také klubový turnaj ve čtyřhrách.²³¹

6.3.7 Basketbal

V předchozích obdobích a během celé sportovní historie sportu v Třešti se hrál basketbal pouze na rekreační úrovni. Nejprve se hrálo na bývalém sokolském hřišti, později např. v tělocvičně místní základní školy. Po celou dobu se tento sport potýkal s nízkým zájmem sportovců, a pokud byla jeho činnost pravidelně organizovaná na soutěžní úrovni, byla to pouze okresní soutěž s okolními týmy. Až v roce 2011 začal v Třešti existovat basketbalový oddíl, který byl registrovaný v soutěži, kterou organizuje Jindřichohradecký svaz basketbalu. V tomto roce vznikl basketbalový klub BK Slavoj Třešť, který byl založen v červnu Tomášem Šimkem, Davidem Hochmannem a Radkem Dvořákem. Po celou dobu fungování oddílu v něm působí na 20 aktivních členů a 12 z nich jich působí v týmu, který hraje svá utkání v soutěži oblastního přeboru v Městské sportovní hale. Tu v ročníku 2011/12 hrálo celkem 8 týmů, z toho 2 byly z Rakouska. Třešťský oddíl skončil v první sezoně na předposledním místě, další rok na posledním a v nedávno skončeném ročníku 2013/14 Waldviertler Sparkasse Cup, což byl název soutěže, opět na poslední příčce. Na těchto výsledcích se nejvíce podepsalo to, že byl v celé soutěži nejmladším účastníkem a hráči zkušenosti během mistrovských utkání teprve získávali. Soupeři BK Slavoj Třešť v ročníku

²³¹ [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.skst-trest.cz/o_nas.php

2013/14 byly tyto týmy: TJ Jiskra Nová Bystřice, TJ Sokol Slavonice, BK Jindřichův Hradec C, TJ Studená, BVV Waidhofen, Žabaři Telč, UBBC Gmünd.²³²

6.3.8 Hokejbal

Hokejbalový oddíl SK Vlci Třešť vznikl v Třešti ke konci 90. let 20. století. Nadšenci tohoto klubu chtěli navázat na tradici a historii ledního hokeje, která byla v Třešti velmi bohatá. Nejprve se hokejbalisté scházeli na ploše házenkářského hřiště a později díky svolení představitelů TJ Slavoj v areálu bývalého zimního stadionu v Třešti, kde se hokej přestal hrát v roce 1995. Následně byla městem Třešť vypovězena smlouva TJ Slavoj a vznikla nová smlouva se zástupci oddílu SK Vlci Třešť, díky níž byl areál koncem roku 1998 fakticky předán k užívání klubu SK Vlci. Poté díky silnému sponzorovi byla renovována hrací plocha, kdy stávající betonová byla nahrazena modernější asfaltovou, která mohla být využita pro hokejbalové, ale i jiné sportovní aktivity. Dále bylo vybudováno hrazení, a tím bylo v Třešti vybudováno hřiště, které splňovalo kritéria pro pořádání mezinárodních utkání v hokejbalu.

S rekonstrukcí areálu probíhala souběžně jednání s představiteli Českomoravského hokejbalového svazu (ČMHbS), při nichž došlo k registraci klubu a hráčů, díky nimž vyplynulo, že od sezony 1999/2000 se mohla v Třešti hrát druhá nejvyšší hokejbalová soutěž. Na dalším jednání Okresního výboru ČMHbS v Jihlavě byl odsouhlasen vznik oblastní ligy, která se hrála na třešťském hřišti a působilo v ní družstvo mládeže a B mužstvo SK Vlci Třešť. Dále už nic nebránilo tomu, aby se v Třešti mohl hrát hokejbal a tak dne 26. 6. 1999 proběhlo slavnostní otevření stadionu s názvem „Street hockey Třešť 99“, která byla součástí oslav 650 let od vzniku města Třešť. Během této akce, kterou navštívilo 1200 diváků, bylo odehráno utkání mezi SK Vlky Třešť a týmem osobností, za něž nastoupili např. hokejisté Viktor Ujčík nebo Marek Posmyk.²³³

Jako příprava na novou sezonu se v Třešti uskutečnil turnaj s názvem „O pohár města Třeště“. Ten se uskutečnil 28. – 29. 8. 1999 a byl obsazen nejlepšími týmy z ČR. Zúčastnili se ho 4 extraligová mužstva (Chrudim, Jindřichův Hradec, Sport Park Praha a Mladá Boleslav). Dále zde hrála mužstva: SK Vlci Třešť, HBC Třebíč a LG Guerera Bratislava hrající slovenskou extraligu. Od září už pak mužstvo, které bylo složeno z většiny hráčů jihlavského oddílu HBC Flyers Jihlava čekala mistrovská utkání. V mužstvu A působili: trenér - Oldřich

²³² Rozhovor s Tomášem Šimkem, nar. 1984, předseda oddílu BK Slavoj Třešť. Třešť 26. 4. 2014

²³³ Naše město, 6/99, *Sportovní oddíl SK Vlci v Třešti*, s. 8.

Benáček, asistent Vladimír Bednář st. a hráčský kádr bývalého Flyers: L. Benáček, Ventluka, Bednář, Křepel, V. Jirků, D. Jirků, Vosláš, Suk, Vrážel, Číhal, R. Falta, P. Falta, Kourek.²³⁴

Možná právě ta skutečnost, že v A mužstvu nenastupoval žádný třešťský hráč a B mužstvo hrálo oblastní ligu, ve které působilo pouze pár mužstev zapříčinila to, že po třech sezonách činnost hokejbalového oddílu SK Vlci Třešť skončila. Během těchto sezon skončilo A mužstvo v Moravské národní hokejbalové lize nejprve na 8. místě, dále na 11. a v poslední sezoně 2001/02 na 9. místě.²³⁵ V této soutěži mužstvo odehrálo své zápasy s těmito týmy: Líšeň, UH Brno, Poruba, F. Olomouc, Vsetín, Slavičín, Kroměříž, BS Brno, B. Olomouc, HBC Třinec, S. Třinec, Třebíč, Fryšták.²³⁶ Především náklady a finanční náročnost na provoz celého oddílu spolu s nově vybudovaným areálem byly důsledkem toho, že po 3 letech se v Třešti hokejbal přestal hrát. Poslední sezona byla dohrána pouze díky úsilí několika jedinců v čele s Pavlem Chromým, který se po celou tu dobu staral o hokejbalový oddíl v Třešti a další ročník 2002/03 se mužstvo vrátilo zpět do Jihlavy, kde působilo jako B mužstvo klubu SK Jihlava.²³⁷

Oddíl SK Vlci Třešť ukončil svou činnost 31. ledna 2003 a k tomuto dni byla ukončena smlouva mezi Městem Třešť a tímto klubem. Od té doby stadion, který dříve sloužil ledním hokejistům a poté hokejbalistům chátrá. Během uplynulých 10 let vzniklo několik zajímavých nápadů, jako třeba vybudovat sportovní plochu pro různé volnočasové aktivity, nebo vybudovat hernu stolního tenisu v budově strojovny, nic z toho však nebylo uskutečněno.²³⁸ Dnes se uvažuje o tom, že na místě, kde je asfaltová plocha vyroste herní plocha, která se díky moderním technologiím bude moci využívat jak v létě, tak i v zimě pro bruslení.

6.4 Turistika

V předchozím časovém období působil turistický klub pod TJ Slavoj Třešť. V roce 1991 se odbor turistiky od této organizace oddělil a vznikl samostatný Sportovní klub českých turistů Třešť (KČT). Od prvního roku svého fungování klub každoročně připravuje pochod „Krajem pramenů Dyje.“ Původně byla k dispozici pouze pěší trasa, později přibýly i

²³⁴ [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.hbcflyersjihlava.wz.cz/historie-skvlci.html>

²³⁵ Tamtéž

²³⁶ Naše město, 10/99, *SK Vlci Třešť*, s. 6.

²³⁷ [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://www.hbcflyersjihlava.wz.cz/historie-skvlci.html>

²³⁸ Naše město, 7/03, *Kam se ztratil SK Vlci*, s. 9.

cyklotrasy. Pro cyklisty dále klub pořádá od roku 1999 závod „Z Třeště do Třeště“ a od roku 2010 jsou tyto dvě akce sloučeny do jednoho termínu. Během uplynulých několika let uspořádal KČT v Třešti několik letních soustředění pěší turistiky např. v Jizerských horách, Beskydech, na Šumavě, v Českém ráji, Krkonoších, Orlických horách, Českém Švýcarsku, v Českém i Moravském krasu a na mnoho dalších pro turistiku zajímavých místech. Od roku 1998 přibyla soustředění i pro cyklisty, která byla v jižních Čechách, na Znojemsku, Hané, v Novohradských horách, Českém ráji a dalších místech vhodných pro cykloturistiku. V současné době má KČT v Třešti 90 členů, z toho 10 cvičitelů a 2 členy, kteří se starají o turistické označení v okolí. Dále klub připravuje od března do listopadu s výjimkou prázdnin každou sobotu vycházku a každé pondělí vycházku pro seniory. V zimním období jsou vycházky do okolí Třeště pořádány každých čtrnáct dní.²³⁹

6.5. Dětské a mládežnické organizace v Třešti a okolí

6.5.1 Skautský oddíl Junák

Po revoluci v roce 1989 vznikla řada samostatných mládežnických organizací, tou nejpočetnější se však stal Český junák – svaz skautů a skautek. V Třešti byla činnost tohoto oddílu obnovena díky iniciativě V. Slámy a J. Bukvaje, kteří během 80. let začali soustřeďovat rozptýlené písemné materiály o skautingu v Třešti a začali kompletovat jeho archiv. V. Sláma dále působil ve vznikající skupině skautského sběratelství při ústředí Junáka a získané materiály pak posílal do Třeště, kde vznikl přípravný výbor, ve kterém byli J. Bukvaj, V. Dvořáková – Suková a E. Salaš. Poté výbor zorganizoval 23. 3. 1990 ustavující shromáždění, na kterém se sešlo 42 bývalých skautů a skautek a dalších nových zájemců. Následně byl zformován chlapecký oddíl a dívčí družina, které vedli St. Hůry, Z. Chalupa, J. Lexová, J. Čápová. Tyto oddíly byly aktivní pouze několik měsíců především pro malé zkušenosti s vedením skautského oddílu, dále kvůli časovým důvodům a neúčinné podpoře starších. Činnost oddílu začala stagnovat a počátkem roku 1991 zanikl a nebyl registrován.

²³⁹ [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.webhouse.cz/kctvysocina/vismo/o_utvar.asp?d=1&u=200030&id_org=200030&id_u=2110&p1=&p2=&p3=

Díky bohaté historii skautského oddílu Junák se 11. 9. 1993 uskutečnilo v Třešti v sále DDM setkání bývalých členů tohoto oddílu, kde se sešlo na 120 skautů. Zde byla představena sedmdesátiletá historie skautingu v Třešti, na kterou od té doby žádný oddíl zatím nenavázal.²⁴⁰

6.6 Městská sportovní hala

O sportovní hale se v Třešti mluvilo už velmi dlouho, ještě než v roce 2004 vznikla a to z důvodu nedostatku prostoru pro výuku tělesné výchovy a kvůli velkému počtu oddílů, které využívaly malé tělocvičny na Základní a Střední odborné škole v Třešti. První konkrétní studie vznikla v roce 1997, kdy bylo uvažováno o výstavbě zděného objektu, ale kvůli finanční náročnosti z této varianty sešlo. Nejekonomičtějším řešením se nakonec ukázalo řešení postavit halu kompletně montovanou, která bude umístěna hned vedle základní školy. V roce 2001 bylo poprvé požádáno Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy o dotaci ve výši 4 mil. Kč, která byla schválena a přislíbena Třešti až na rok 2004. Mezitím v březnu 2003 bylo zažádáno o další dotaci na Ministerstvu financí, které Třešti přislíbilo částku ve výši 13,8 mil. Kč. Díky získaným prostředkům se v Třešti konečně začalo s plány na výstavbu, v prosinci 2003 bylo zahájeno výběrové řízení, jehož vítězem se stala místní firma Podzimek a synové, která cenu stavby vyčíslila na 23 524 488 Kč bez DPH. Na dokončení stavby dále přispělo Město Třešť, které uvolnilo ze svého rozpočtu 7,2 mil. Kč a TJ Slavoj Třešť 500 000 Kč. Dále už nic nebránilo k samotné výstavbě nového sportovního areálu, který celkovými náklady nemá v Třešti prozatím konkurenci.

Základní kámen byl položen 16. března 2004 za přítomnosti starosty Vladislava Nechvátala, ředitele ZŠ a předsedy TJ Slavoj Třešť Václava Trnky a majitele firmy Podzimek a synové Jana Podzimka. Hala byla naplánována tak, aby v ní bylo možné provozovat většinu míčových sportů a další halové sporty. Uvnitř ní se nachází hřiště s rozměry 40 x 20 metrů, tribuna pro 100 diváků a 4 šatny se samotnými umývárny.²⁴¹ Slavnostní otevření se konalo 16. listopadu 2004, kdy byla Městská sportovní hala otevřena programem, který si připravila většina sportovních oddílů TJ Slavoj a Sokol, které tuto halu budou nadále nejvíce využívat. Dále zde sehráli basketbalové utkání hráči BK Jihlava proti bývalým českým

²⁴⁰ Naše město, 12/93, *Třetí obnova Junáka a 70. výročí skautingu v Třešti*, s. 7.

²⁴¹ Naše město, 4/04, *Stavba sportovní haly zahájena*, s. 3.

reprezentantům.²⁴² Hned od otevření byla hala využívána místními, ale i okolními oddíly a sportovci. V Třešti tak prostor dostaly méně obvyklé sporty, které lze provozovat jen díky moderním sportovním halám.

Futsal

Od roku 2004 se v Městské sportovní hale pravidelně koná zimní futsalová liga o Pohár Města Třeště, která slouží jako výplň zimního období pro místní a okolní fotbalisty a fotbalové oddíly. V této lize spolu soupeří týmy z Třeště, nebo okolní města, např. z Jihlavy, Telče, nebo Polné. Dalšími ročníky zájem o tuto ligu postupně rostl a dnes už má liga dvě skupiny. Je rozdělena na nižší s názvem okresní futsalová soutěž a vyšší, která se jmenuje okresní futsalový přebor a letos v roce 2014 se bude konat již 10. ročník. Své zápasy v třešťské sportovní hale hraje futsalové mužstvo FK Sistema Volfířov, které zde hostí týmy z II. futsalové ligy – Východ a po skončení fotbalového podzimu zde pravidelně trénují všechny oddíly TJ Slavoj Třešť.

Florbal

Florbal se v Třešti hrál už před vznikem sportovní haly. V třešťských tělocvičnách se této hře věnovali žáci základní školy a ostatní třešťští sportovci, které tato hra zaujala. Od roku 2007 v Třešti působil florbalový tým Fbc Sokol Třešť, ve kterém působily pouze mládežnické týmy. Ty prvním rokem v hale pouze trénovaly a sehrály několik přátelských utkání a až o rok později se přihlášily do oficiální florbalové soutěže. Ročník 2008/09 byl Fbc Sokol Třešť první florbalový tým a působil v kategorii elévů. V roce následujícím se Sokol rozrostl o tým mladších žáků, ale hned další rok se florbalu moc nedařilo a ze soutěží se všechna družstva odhlásila. V roce 2011 došlo ke změně názvů na TJ Slavoj Třešť a byla přihlášena soutěž starších žáků a dorostenců. Dorostenci byli zařazeni rovnou do I. ligy, což byla v jejich případě soutěž nad jejich možnosti, a tak se umístili na posledním místě v tabulce. Poté následovala baráž o udržení, kterou dorostenci vyhráli, když porazili jak tým Písku, tak tým Českých Budějovic a v dalším ročníku tak mohli opět nastupovat v I. lize.

²⁴² Naše město, 12/04, *Otevření sportovní haly*, s. 2.

Problém byl ale v počtu hráčů a tak v následující sezoně bylo přihlášeno pouze družstvo ml. a st. žáků. Dnes se v Třešti hraje florbal pouze v zastoupení mladších žáků, kteří působí v Lize Vysočiny mladších žáků. Florbalový oddíl má 85 členů, kteří jsou většinou z řad žáků Základní školy Třešť. Oddíl florbalu v Třešti od počátku funguje především díky Radku Zudovi a učiteli TV Josefu Smetanovi, kteří se společně snaží zařadit tento mladý sport mezi ostatní tradiční sporty.²⁴³

²⁴³ Rozhovor s Radkem Zudou, nar. 1987, prezident florbalové oddílu TJ Slavoj Třešť. Třešť 26. 4. 2014

7. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vytvořit ucelený přehled tělesné výchovy a sportu v Třešti od jejího počátku, tj. od roku 1893 do současné podoby, respektive do roku 2014. Vzhledem k tomu, že Třešť se spíše řadí mezi menší města a historie organizované tělesné výchovy a sportu má zde více než stodvacetiletou tradici, myslím, že se mi podařilo vyhledat dostatek informací k tomu, abych shrnul nejdůležitější okamžiky jejího vývoje.

Počátky organizované tělovýchovné činnosti v Třešti jsou spojeny s místní Tělovýchovnou jednotou Sokol, která vznikla v roce 1893. Jednalo se tělovýchovnou organizaci, ve které se objevovalo silné vlastenectví, které bylo v dobách rakouské monarchie lákadlem pro české obyvatelstvo. V Třešti bylo v této době mnoho továren, které zaměstnávaly dělníky z okolí. Kvůli politickým neshodám s buržoasií založili levicově orientovaní dělníci v roce 1908 tělocvičnou jednotu Lassalle Třešť. Tato dělnická tělovýchovná jednota sdružovala většinu dělnictva z Třeště a historie tohoto hnutí je tak v Třešti obsáhlejší, než v okolních nebo stejně rozlehlých městech na našem území.

Se vznikem Komunistické strany v Třešti v roce 1921 Dělnická tělocvičná jednota zaniká a vznikla místo ní Federace dělnických tělocvičných jednot. Z té postupem času vznikla Federace proletářské tělovýchovy, při ní začínají od roku 1927 vznikat první sportovní oddíly v Třešti. Proletářské tělovýchovné organizace v Třešti nejvíce trpěly tím, že v nich nemohla kvůli zákazu z roku 1924 cvičit mládež. Z tohoto důvodu v této době začínají vznikat skautské oddíly, které sdružovaly mládež v Třešti. Působily zde oddíly skautů Junáků, kteří byli početnější a oblíbenější než Spartakovi skauti práce, kteří spadali pod proletářské organizace, a jejich činnost byla spjatá především s politickou stranou KSČ.

Další organizace, která také sdružovala mládež z okolí, byla Tělovýchovná jednota Orel Třešť. Byla založena v roce 1920 a nejčastějšími členy byli sportovci z Třeště, kteří z finančních důvodů neměli možnost vstoupit do Sokola, nebo nechtěli vstoupit do dělnické jednoty, protože v ní silně vystupovali proti klerikalismu a nábožensky založeným členům.

Jednotlivé sportovní oddíly a sportovní činnost jako taková, začala v Třešti na přelomu 20. a 30. let minulého století, když se v Třešti začaly hrát kolektivní sporty jako házená, fotbal a hokej. Do roku 1945 se stal fotbal v Třešti nejoblíbenějším sportem, a tak zde vzniklo mnoho oddílů. Házená se v Třešti začala rozvíjet převážně v době II. světové války, ale během krátké doby se z třešťské házené stává jedno z největších center v okrese. Když v roce 1942 vzniká Horácká župa házené, jeden ze tří nově vzniklých okrsků na Českomoravské

vrchovině se jmenoval třešťský se sídlem v Třešti. Dalšími oddíly, které v tomto období vznikly, byl oddíl tenisu a stolního tenisu, ty však v té době nevykazovaly takovou činnost jako ostatní sporty.

Po druhé světové válce došlo ke změnám v československé tělovýchově, které vedly ke sjednocení veškeré činnosti pod ČSTV. V Třešti se většina sportovních oddílů sdružila v Tělovýchovnou jednotu Slavoj, která v Třešti působí od roku 1945 až do současnosti a postupně pod svá křídla získala všechny oddíly a sportovce. V tomto období bylo dosaženo některých významných výsledků, především díky ženskému družstvu stolního tenisu, které se probojovalo do II. ligy žen. O svou pozici naopak přišel fotbalový oddíl na úkor hokeje a také házené. Oddíl české házené působil v Třešti do konce 70. let, když tento sport, ve kterém místní družstvo žen hrálo několikrát I. ligu, postupně začala nahrazovat mezinárodní házená, kterou dnes známe jako klasickou házenou. Školní mládež pak působila v Pionýrském oddíle, který fungoval ve spolupráci se Základní školou v Třešti a krátkou chvíli také ve skautském oddíle Junák, který byl ale v roce 1951 zakázán.

V období po roce 1989 pomalu skončila éra ledního hokeje, když byl z finančních důvodů v roce 1995 uzavřen hokejový stadion, který byl později zrekonstruován tak, aby zde mohl působit hokejbalový oddíl, který v Třešti odehrál pouze tři sezony. Veškerá sportovní činnost se tak přesunula do fotbalového oddílu, který je dnes v Třešti suverénně nejpočetnějším, co se týče členské základny. V roce 2004 došlo k výstavbě Městské sportovní haly, díky které dostaly v Třešti prostor novější sporty, jako je futsal nebo florbal, které se každým rokem stávají čím dál populárnější.

Tvorba bakalářské práce na téma historie tělesné výchovy a sportu pro mě byla velmi zajímavá a zároveň přínosná. Jelikož v Třešti neexistuje žádná literatura, která by mapovala toto téma, rozhodl jsem se právě pro něj. Díky tomu tak budou mít možnost třešťští obyvatelé zjistit, jak to bylo se začátky třešťských sportovních klubů a organizací, které se rozvinuly a poté třeba zanikly, kdo se zasloužil o jejich vznik a chod. Dále se díky této práci mohou dozvědět, jakých výsledků, výkonů a úspěchů dosahovaly některé sportovní oddíly, či jednotlivci, nebo jak do třešťského sportu zasáhly světové války a kolik si vyžádaly obětí z řad místních sportovců.

8. Seznam zkratek

BZMŽF	Bradova západomoravská župa fotbalová
ČMHbS	Českomoravský hokejbalový svaz
ČOS	Česká obec sokolská
ČSM	Český a Slovenský svaz mládeže
ČSR	Československá republika
ČSTV	Československý svaz tělesné výchovy
DPM	Dům pionýrů a mládeže
DSO	Dobrovolná sportovní organizace
DTJ	Dělnická tělocvičná jednota
DVJ	Dělnická všesportovní jednota
FDTJ	Federace dělnických tělocvičných jednot
FPT	Federace proletářské tělovýchovy
HZS	Horácký zimní stadion
HŽH	Horácká župa házené
JTS	Jihomoravská tenisová soutěž
JPT	Jednota proletářské tělovýchovy
KČT	Klub českých turistů
KSČ	Komunistická strana Československa
MNV	Městský národní výbor
OV	Olympijský výbor
PO	Pionýrská organizace
POJ	Pionýrský oddíl Junáka
RČS	Republika československá
RH	Rudá hvězda
RSI	Rudá sportovní internacionála
SDTJ	Svaz dělnických tělocvičných jednot
SK	Sportovní klub
SSP	Spartakovi skauti práce
TJ	Tělovýchovná jednota
TV	Tělesná výchova, Tělovýchova
ÚV	Ústřední výbor

9. Referenční seznam pramenů literatury

Archivní prameny

25 let české házené v Třešti

30 let české házené v Třešti

40 let české házené v Třešti

Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti

Kronika fotbalu v Třešti

Osobní archiv oddílu házené

Pamětní kniha tenisu v Třešti

SOkA Jihlava, fond Sokol Třešť

SOkA Jihlava, Okresní úřad – spolky – Sokol Třešť, inventární číslo 2019

Sokolské album vydané k 10. výročí čs. státu

Periodika

Jihlavské listy - rok 1928

Jiskra (Třebíč) - ročník 1920 - 1928

Naše město - ročníky 1975 - 1979, 1980 - 1990, 1990 - 2000, 2000 – 2014

Narativní prameny

Hamták Martin, bydlištěm v Třešti, starosta Tělocvičné jednoty Sokol Třešť

Kopuleť Viktor, bydlištěm v Třešti, člen oddílu stolního tenisu

Mikeš Josef, bydlištěm v Třešti, tajemník tenisového oddílu TJ Slavoj Třešť

Niederhafner Tomáš, bydlištěm v Třešti, současný člen TJ Orel Třešť

Penhaker Hynek, bydlištěm v Třešti, vedoucí házenkářského oddílu TJ Slavoj Třešť

Trnka Václav, bydlištěm v Třešti, vedoucí fotbalového oddílu TJ Slavoj Třešť

Šimek Tomáš, bydlištěm v Telči, vedoucí basketbalového oddílu BK Slavoj Třešť

Vobr Josef, bydlištěm v Třešti, bývalý učitel TV a ředitel Domu pionýrů a mládeže v Třešti

Vrátil Bohumír, bydlištěm v Třešti, starosta TJ Orel Třešť

Zuda Radek, bydlištěm v Třešti, prezident florbalového klubu TJ Slavoj Třešť

Zuda Vlastimil, bydlištěm v Třešti, bývalý hráč hokejového a házenkářského družstva

Literatura

BUKVAJ, František a kolektiv. *Třešť 1349 - 2001*. 1.vyd. Přerov: Katos, 2001, 214 s. ISBN neuvedeno

CÍLEK, Roman. *Třešť včera, dnes a zítra*. 1.vyd. Praha: Merkur, 1980, 124 s. ISBN neuvedeno

Fakulta pedagogická, 1990. 53 s. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Matoušek

KÖSSL, Jiří, Jan ŠTUMBAUER a Marek WAIC. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury od roku 1774 po současnost, 3. díl*. Praha: L print, 1994, 179 s. ISBN neuvedeno.

MUCHA, Vilém. *Dějiny dělnické tělovýchovy v Československu*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1975, 232 s. ISBN neuvedeno

NOVOTNÝ, Miroslav. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, 91 s. ISBN neuvedeno

SCHEINER, Josef: *Dějiny Sokolstva: v prvním jeho pětadvacetiletí*. Praha: Grégr, 1887, 135 s. ISBN neuvedeno

SPURNÁ, Marie. *Sokol v Třešti: diplomová práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta filozofická, 2007. 101 s. Vedoucí diplomové práce Marie Macková

ŠIMKA, Alois. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, 101 s. ISBN neuvedeno

ŠTUMBAUER, Jan. *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. Vyd. 1. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, 89 s. Metodický dopis. ISBN 80-704-0046-3.

ŠTUMBAUER, Jan. *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. 1.vyd. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1990, 85 s. ISBN 80-704-0018-8.

VOBR, Josef: *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích: diplomová práce*. Brno: Masarykova Univerzita, Fakulta pedagogická, 1990. 53 s. Vedoucí diplomové práce Jaroslav Matoušek

Internetové odkazy

Župa plk. Švece: [online]. [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: http://www.zupaplksvece.estranky.cz/clanky/zivotopis-plk_-j_j_-svece.html

Basketbalový oddíl BK Třešť: Dostupné z: <http://basket-trest.4fan.cz/news.php>

TJ Orel Třešť: Dostupné z: <http://www.triesteeagles.blogspot.cz/>

TJ Slavoj Třešť fotbal: Dostupné z: <http://www.fotbaltrest.cz/>

TJ Slavoj Třešť házená: Dostupné z: <http://www.hazenatrest.cz/>

TJ Slavoj Třešť tenis: Dostupné z: <http://www.tenistrest.wz.cz/>

TJ Sokol Třešť: Dostupné z: <http://sokoltrest.cz/index.php/historie>

SKST Třešť: Dostupné z: http://www.skst-trest.cz/o_nas.php

Klub českých turistů Třešť: Dostupné z: http://www.webhouse.cz/kct-vysocina/vismo/o_utvar.asp?d=1&u=200030&id_org=200030&id_u=2110&p1=&p2=&p3=

Město Třešť: Dostupné z: <http://www.trest.cz/>

Květnové povstání v Třešti: Dostupné z: <http://www.velkaepocha.sk/200805055062/Kvetnove-povstani-v-Tresti-tragicky-pribeh-odvahy-a-zbabelosti.html>

10. Přílohy

Textové přílohy

Příloha č. 1

Demografický vývoj obyvatelstva v Třešti.

In: SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 17.

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	4 489	-
1869	3 856	463
1880	4 374	485
1890	4 738	492
1900	4 773	485
1910	5 113	499
1921	4 923	596
1930	5 012	750
1950	4 605	964
1961	5 030	977
1970	5 053	1 011
1980	5 357	1 157
1991	5 567	1 188
2000	5 558	1 220
2014	5 890	-

Příloha č. 2

Rody, které vládly v Třešti.

In: <http://www.trest.cz/o%2Dmeste/d-1141/pl=2252?pl=2248>

1358 – 1493 Šternberkové

1493 – 1626 Vencelíkové

1626 – 1657 Herbersteinové z Korutan

1657 – 1669 Gayerové z Edelbachu

1669 – 1831 Herbersteinové z rakouské linie

1831 – 1844 panství pod úřední správou

1844 – 1945 Sternbachové

Příloha č. 3

Starostové Tělovýchovné jednoty Sokol Třešť v období 1893 – 1945.

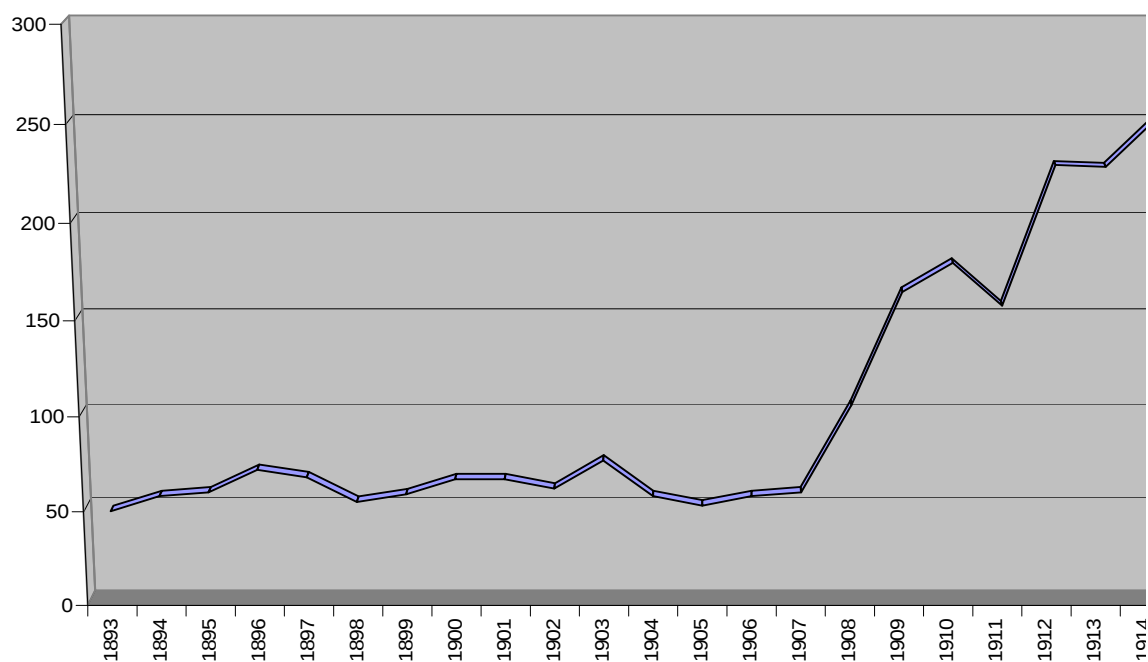
Rok	Starosta
1893-1894	MUDr. Josef Konarovský
1894-1899	Josef Němec
1899-1900	MUDr. Josef Konarovský
1900-1902	Josef Němec
1902-1910	MUDr. František Richtr
1910-1913	Josef Veselý
1918-1922	MUDr. Vladimír Dadák
1922-1926	Filip Dušejovský
1926-1927	Rudolf Sajda
1927-1928	František Šplinar
1928-1935	Arnošt Dvořák

1935-1939	Jan Liška
1939-1941	MUDr. Miroslav Štědrý
1941	MUDr. Oldřich Kaboněk
1945-1948	MUDr. Oldřich Kaboněk
1990-1994	Milan Bílek
1994-2011	Jitka Zudová
2011-2014	Martin Hamták

Příloha č. 4

Graf, znázorňující počet členů v Sokolu Třešť v letech 1893 - 1914.

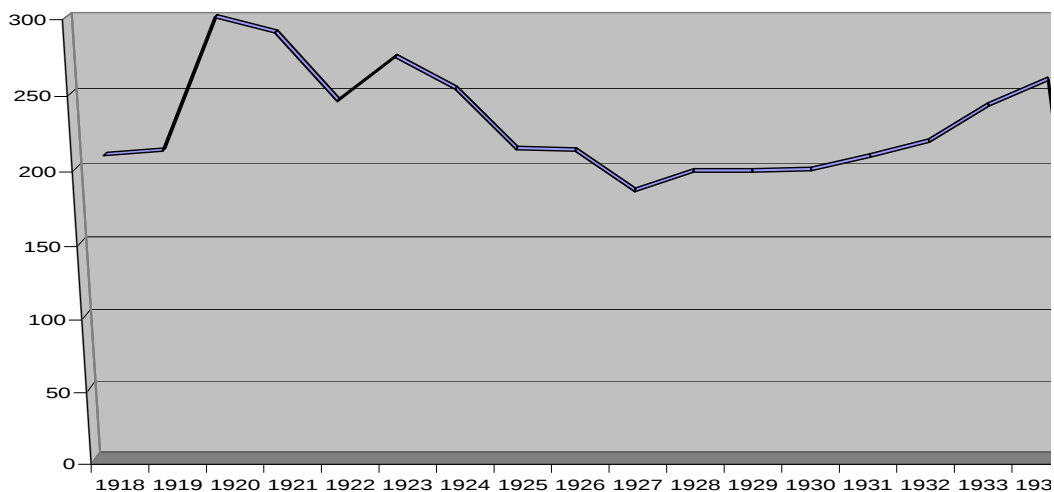
In: SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 70.



Příloha č. 5

Graf, znázorňující počet členů v Sokolu Třešť v letech 1918 - 1934 (v dalších letech nebyly počty členů věrohodně zpracovány).

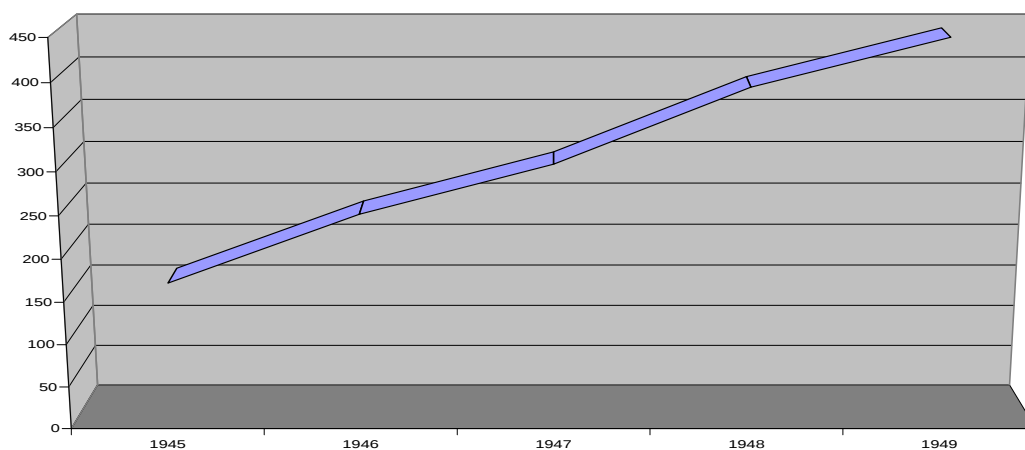
In: SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 71.



Příloha č. 6

Graf, znázorňující počet členů v Sokolu Třešť v letech 1945 – 1949

In: SPURNÁ, M. *Sokol v Třešti*. Diplomová práce. Filozofická fakulta UP, Olomouc, 2007, s. 72.



Od roku 1990, kdy byla TJ Sokol v Třešti obnovena a funguje do současnosti, pohybuje se počet členů od 200 do 250.

Příloha č. 7

Zpráva o účasti a ztrátách Sokola Třešť v I. světové válce.

In: Archiv TJ Sokol Třešť

Sokolská župa *pluk. Tuce* Jednota *Třešť*
Pobočka

Zpráva

o účasti a ztrátách jednoty ve válce světové a v zahraničním odboji.

I. Účast a ztráty jednoty ve světové válce 1914—1918:

Před vypuknutím světové války, t. j. v první polovině r. 1914, čítala jednotka mužů (nikoliv všeho členstva i se ženami)	Za světové války konala službu vojenskou z jednoty celkem bratří	Z nich :			Celkem ztratila jednotka za války bratří (st. 3+4+5)	Zpět z vojny (ať již do jednoty či do jiné obce) vrátilo se bratří
		padlo	útrapami válečnými zemřelo	nezvěstných jest		
1	2	3	4	5	6	7
<i>95</i>	<i>43</i>	<i>7</i>	<i>2</i>	<i>.</i>	<i>9</i>	<i>34</i>

II. Jména bratří (bez ohledu, zda-li byli legionáři či-li nie) za světové války padlých, útrapami válečnými zemřelých a zmizelých (nezvěstných):

(Napište jasně jméno i příjmení a v záorce u každého bratra poznamenejte, zda padl, zemřel, či jest nezvěstný):

- 1. Kabelka František (padl)*
- 2. Hořích Dominik (")*
- 3. Hořích Jan (")*
- 4. Křišťálek Ladislav (")*
- 5. Pokrček František (")*
- 6. Tomáš Vojtěch (")*
- 7. Vrbas Josef (")*
- 8. Povolný Karel (zemřel útrapami válečnými)*
- 9. Rohošík Filip (" " ")*

Příloha č. 8

Seznam zemřelých třeštských Sokolů během II. světové války.



Sokol	Důvod úmrtí	Den úmrtí
Rudolf Krebs	Umučen ve věznici	13. 6. 1942
Josef Veselý	Zastřelen	3. 2. 1945
Bohuslav Dobeš	Umučen v koncentračním táboře	20. 3. 1942
Bedřich Bohuňovský	Umučen v koncentračním táboře	1942
Rudolf Münch	Umučen v koncentračním táboře	-
Antonín Tyrner	Umučen v koncentračním táboře	-
Rudolf Bártů	Zastřelen při květnové revoluci	6. 5. 1945
Miroslav Kubašta	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Petr Lebeckij	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Vladimír Píza	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Bořivoj Valníček	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945

Příloha č. 9

Seznam zemřelých členů FDTJ, FPT během II. světové války.

Jan Telčar, rodina Jana Kopřivy, Josef Svoboda, Arnošt Výtek, Jan Dvořák, Josef Jelínek

Během II. světové války bylo dále vězněno několik členů jednoty, např. bývalý předseda JPT **Jaroslav Kolář**

Příloha č. 10

Seznam zemřelých členů TJ Orel během II. světové války.

Orel	Důvod úmrtí	Den úmrtí
František Antonů	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Antonín Barák	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Jaroslav Barák	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Karel Barák	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Bohumír Bílek	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Josef Bílek	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Stanislav Bílek	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Vítězslav Bukovský	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Josef Kantor	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
František Krátký	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Stanislav Novák	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945
Karel Šenkýř	<i>Zastřelen při květnové revoluci</i>	7. 5. 1945

Příloha č. 11

Seznam zemřelých třesťských skautů během II. světové války.

Skaut	Důvod úmrtí	Den úmrtí
Josef Tůma	Zastřelen při obraně hranic	1938
Josef Jelínek	Následky věznění	1939
Jaroslav Kolář	Následky věznění	1939
Soňa Picková	Umučena v koncentračním táboře	1942
František Singer	Umučen v koncentračním táboře	1942
Josef Dbalý	Umučen v koncentračním táboře	1943
Alexander Mayer	Zemřel během Slovan.povstání	4. 9. 1944
Miroslav Lysý	Během nucených pracích, Vídeň	1944
František Lichka	Umučen v koncentračním táboře	1945
Vítězslav Bukovský	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
František Hamerník	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Vladimír Paznocht	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Vladimír Píza	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Karel Štampera	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Miloš Vozáb	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945

Příloha č. 12

Seznam zemřelých členů třeštského oddílu házené během II. světové války.

Jméno	Důvod úmrtí	Den úmrtí
Jaroslav Straka	Zastřelen v lesíku Sovovka	19. 4. 1945
Vladimír Kukrecht	Zastřelen v lesíku Sovovka	19. 4. 1945
Vladimír Píza	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
Karel Šenkýř	Zastřelen při květnové revoluci	7. 5. 1945
František Hartman	Padl v boji na Pouštích	7. 5. 1945
František Liška	Zastřelen v Německu	1945
Miloslav Toman	Následky nucených prací	4. 9. 1944

Příloha č. 13

Výsledky zápasů dorostenců házené v roce 1943, když získali titul HŽH.

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 20.

Družstvo	Družstvo	Výsledek
SK Jihlava	Olympia Třešť	0:8
Olympia Třešť	SK Jemnice	11:1
SK Telč	Olympia Třešť	3:11
SK Podklášteří Třebíč	Olympia Třešť	1:1
Olympia Třešť	DSK Třebíč	5:2
AFK Moravské Budějovice	Olympia Třešť	5:6
Olympia Třešť	SK Borovina	3:3

Příloha č. 14

Úspěšné házenkářské týmy a jejich členové v letech 1939 - 1959.

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 60.

1939 - 1943, muži

Brankáři: Kodym, Faus, Dvořák. *Obránce:* Mifka. *Záložníci:* Jabůrek, Salaš, Šenk. *Útočníci:* Houser, Rešl, Nahůnek, Pešta, Novotný

1943 - dorost, vítěz Horácké župy házené (HŽH)

Brankář: Balík. *Obránce:* Straka. *Záložníci:* Suk, Brychta. *Útočníci:* Cakl, Vondal, Ženíšek

1944 - muži, vítěz HŽH a účastník kvalifikace o postup do divize

Brankář: Jabůrek B. *Obránci:* Salaš J., Salaš E. *Záložníci:* Jabůrek R., Straka, Suk, Šenigl, Šenk. *Útočníci:* Ženíšek, Cakl, Vondal, Chromek

1948 - muži, moravská divizní soutěž

Brankář: Mercl. *Obránci:* Salaš J., Salaš E. *Záložníci:* John, Dvořák, Balík. *Útočníci:* Cakl, Kolář, Mischinger, Liškař, Novotný

1954 - 1958 - muži, krajský přebor

Brankář: Guttwald, Vytiska, Šmíd. *Obránci:* Novotný F., Dvořák, Peřina. *Záložníci:* Obořil K., Karásek, Musil, Dušejovský, Prokš, Kodym. *Útočníci:* Rokos, Smejkal, Neubauer, Obořil Z., Novotný M., Mischinger J., Mischinger V., Rokos.

1960 – 1970 - ženy, I. Moravská a celostátní liga žen

Brankářky: Veselovská K., Vytisková J, Riparová M., Zahradníková M., Kalandrová E.
Obrana: Nevoralová V., Rokosová M., Novotná M., Albertová M. *Záloha:* Merclová S., Kozová V., Chlupová M., Dvořáková O., Benešová J., Volavková Z., Hájková M., Wasserbauerová J, Faldmanová B., Kesslerová J. *Útok:* Kopečná M., Fajmanová M., Hronková J., Dvořáková A., Nováková J., Šedová M., Satrapová A., Wiederlechnerová A., Jelínková J., Dolská A., Novotná M., Zahradníková M., Koubková M., Marešová B.

Příloha č. 15

Tabulka o počtu družstev v jednotlivých kategoriích 1939 - 1959

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 86.

Tabulka o počtu družstev v jednotlivých kategoriích

Rok	Muži	Ženy	Dorostenci	Dorostenky	Žáci	Žákyně	Celkem
1939	—	—	1	—	—	1	2
1940	1	—	—	1	—	—	2
1941	1	—	—	1	1	—	3
1942	1	1	—	—	1	—	3
1943	1	1	1	—	—	—	3
1944	1	1	1	—	1	—	4
1945	1	1	1	1	1	—	5
1946	1	1	1	1	1	—	5
1947	1	1	1	1	1	—	5
1948	1	1	1	1	1	1	6
1949	1	1	1	1	1	1	6
Souhrn za I.							
10 roků	10	8	8	7	8	3	44
1950	2	1	1	1	1	—	6
1951	1	—	1	1	1	—	4
1952	1	—	2	1	1	—	5
1953	1	—	1	—	—	—	2
1954	1	—	—	—	—	—	1
1955	—	—	—	—	1	—	1
1956	1	—	1	—	1	—	3
1957	1	1	—	—	1	1	4
1958	1	1	—	1	1	1	5
1959	1	1	1	1	1	1	6
Souhrn za II.							
10 roků	10	4	7	5	8	3	37

Příloha č. 16

Přehledná tabulka o sehraných zápasech třeštské házené za prvních 10 let fungování

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 87.

Přehledná tabulka o sehraných zápasech celkem

Rok	Mistrovské					Turnajové					Přátelské					Celkem				
	Celkem	Vyhrané	Neroz- hodné	Prohrané	Branky	Celkem	Vyhrané	Neroz- hodné	Prohrané	Branky	Celkem	Vyhrané	Neroz- hodné	Prohrané	Branky	Celkem	Vyhrané	Neroz- hodné	Prohrané	Branky
1940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	12	2	14	142:142	28	12	2	14	142:142
1941	11	6	—	5	56:75	—	—	—	—	—	11	6	—	5	59:63	22	12	—	10	115:138
1942	13	7	—	6	79:51	—	—	—	—	—	19	15	2	2	116:59	32	22	2	8	195:110
1943	39	18	4	17	147:122	—	—	—	—	—	23	14	2	7	125:90	62	32	6	24	272:212
1944	34	17	7	10	165:127	2	2	—	—	2:17	19	13	1	5	138:78	55	32	8	15	305:222
1945	28	17	3	8	162:100	—	—	—	—	—	24	14	—	10	133:98	52	31	3	18	294:198
1946	30	19	—	11	171:117	—	—	—	—	—	16	12	1	3	134:69	46	31	1	14	305:186
1947	19	12	3	4	125:102	—	—	—	—	—	9	7	—	2	75:53	28	19	3	6	200:155
1948	31	15	1	15	152:171	3	1	—	2	6:11	22	14	1	7	154:109	56	30	2	24	312:291
1949	20	12	2	6	133:113	3	—	—	3	1:13	8	4	—	4	40:31	31	16	2	13	174:157
I. 10 let	225	123	20	82	1190:978	8	3	—	5	9:41	179	111	9	59	1115:792	412	237	29	146	2314:1811

Příloha č. 17

Fotbalové týmy v Třešti a jejich sestavy do roku 1945.

In: *Kronika fotbalu v Třešti*, s. 2-5.

Mužstvo SK Meteor, které byla u počátků fotbalu v Třešti v r. 1922.

Jaroslav Kovář, Krčmář, Faus, Krušandl, Pachta, Jindřich Kovář, Vonka, Uhlíř, Veselý, Mareš, Mifka a Knes. O něco později mužstvo doplnili Vítek, Dvořák, Buben, Pokorný, Fábera, Horáček a Pilař.

Mužstvo SK Třešť, které vzniklo na místo týmu SK Meteor: Bukovan, Dvořák, Faus, Horáček, Kovář Jar., Kovář Jindř., Mifka, Nosek, Pilař, Vonka a Vrátil.

Členové FDTJ, kteří odehráli přátelská utkání proti týmům z Rohozné, Dolní a Horní Cerekve v r. 1924: Hadrava, Kukrecht, Obrdlík, Pavlík, Sachr, Svěrák, Šenkapoul, Trávník, Horáček, Bartoš a Janák.

Tým **Rudé hvězdy Třešť** při vzniku v r. 1927: F. Bartoš, Jaroslav Klika, Metoděj a Ferdinand Molčík, Leopold Hofbauer, I. Hrdina, F. Fajman, Alois Sachr, Procházka.

Družstvo dorostenců: František Hadrava, Jaroslav a Stanislav Jelínek, Alois Obdrlík, Milan Šenkapoul, Jan Kukrecht a další

Tým „**Burdovci**“, který se v r. 1928 připojil k SK Třešť. Hráči: Burda Fr., Burda Al., Kratochvíl, Krechler, Kubů, Moudrý Julius, Moudrý Josef, Moudrý Lad., Mifka, Fiala Al., Fiala K., Procházka, Svoboda, Bukovský, Kašpar, Nosek, Hanus, Rokos, Patočka a Klika. Trenérem byl František Štětina.

Hráči, kteří nastupovali za **SK Olympia Třešť**, při vzniku v r. 1940: Krušandl, Rešl, Houser, Růžička, Nosek, Pittauer, Tomášek, Svoboda, Hronek, Prokop, Mikeš, Hoffbauer, Tyrner, V. Widerlechner a Molčík.

Od roku 1945 existoval v Třešti pouze jeden fotbalový oddíl a tím byl **TJ Slavoj Třešť**

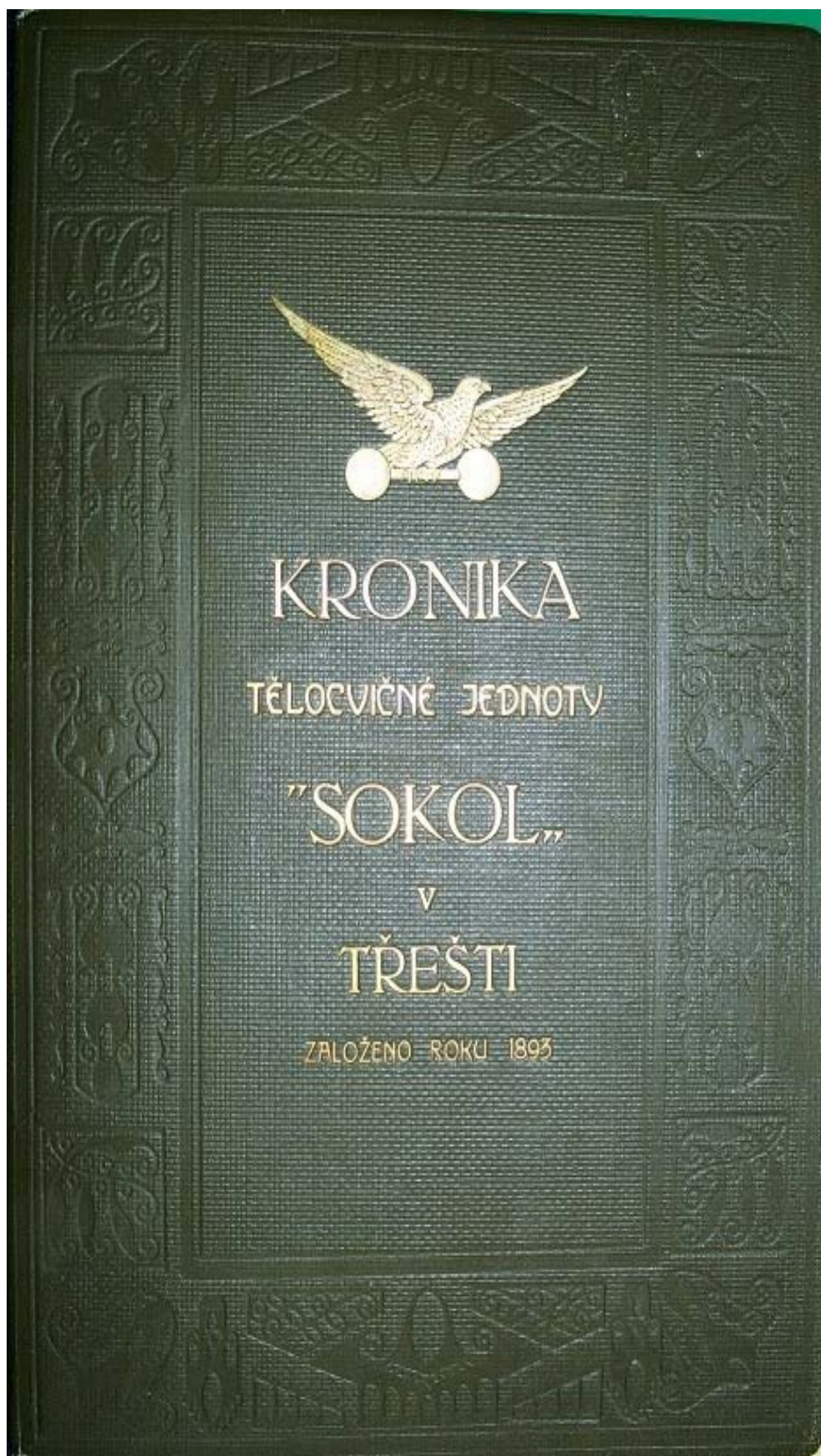
Obrazové přílohy

Příloha č. 1



Příloha č. 2

Obal kroniky Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti.



Příloha č. 3

Úvodní list Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti.



Příloha č. 4

Rodný dům plk. Švece, na kterém byla v roce 1921 odhalena jeho socha.

In: VOBR, J. *Historie tělesné kultury v regionu města Třešť v návaznosti na vznik a vývoj tělovýchovného hnutí v českých zemích*. Diplomová práce. Pedagogická fakulta MU, Brno, 1990, obrazová příloha č. 2.



ŠVECŮV RODNÝ DŮM V ČENKOVĚ U TŘEŠTĚ.



JOSEF JIŘÍ ŠVEC,
HRDIN. PLUKOVNÍK RUSKÝCH LEGIÍ

* 19. 7. 1883 † 25. 10. 1913
u Aksakova v Rusku.

Příloha č. 5

In: Tamtéž, obrazová příloha č. 3.



Příloha č. 6

Budova č. 360 (tzv. Rámštum) zakoupena Sokolem v roce 1921 za 120 000 Kč.

In: *Sokolské album* vydané k 10. výročí čs. státu. 1928, s. 2.



Příloha č. 7

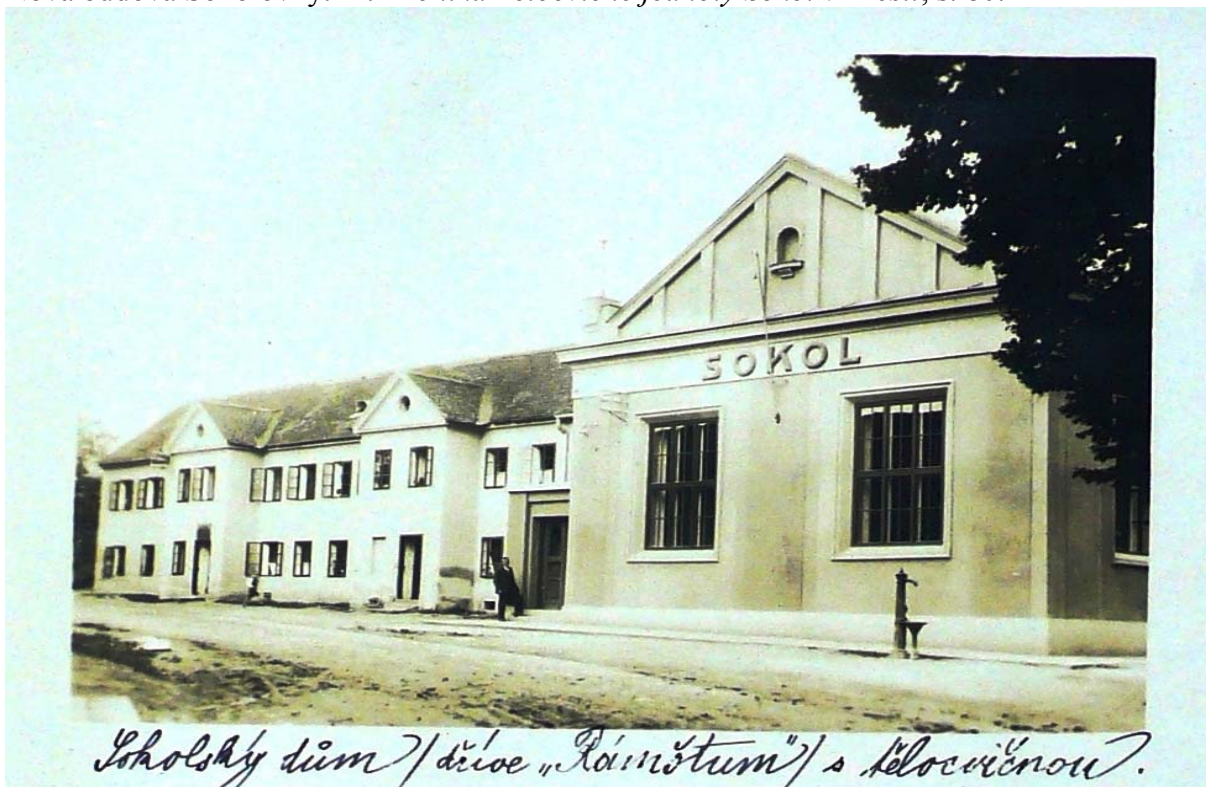
Kavárna Republika, kterou v roce 1927 zakoupil Sokol za 350 000 Kč.

In: *Sokolské album* vydané k 10. výročí čs. státu. 1928, s. 2.



Příloha č. 8

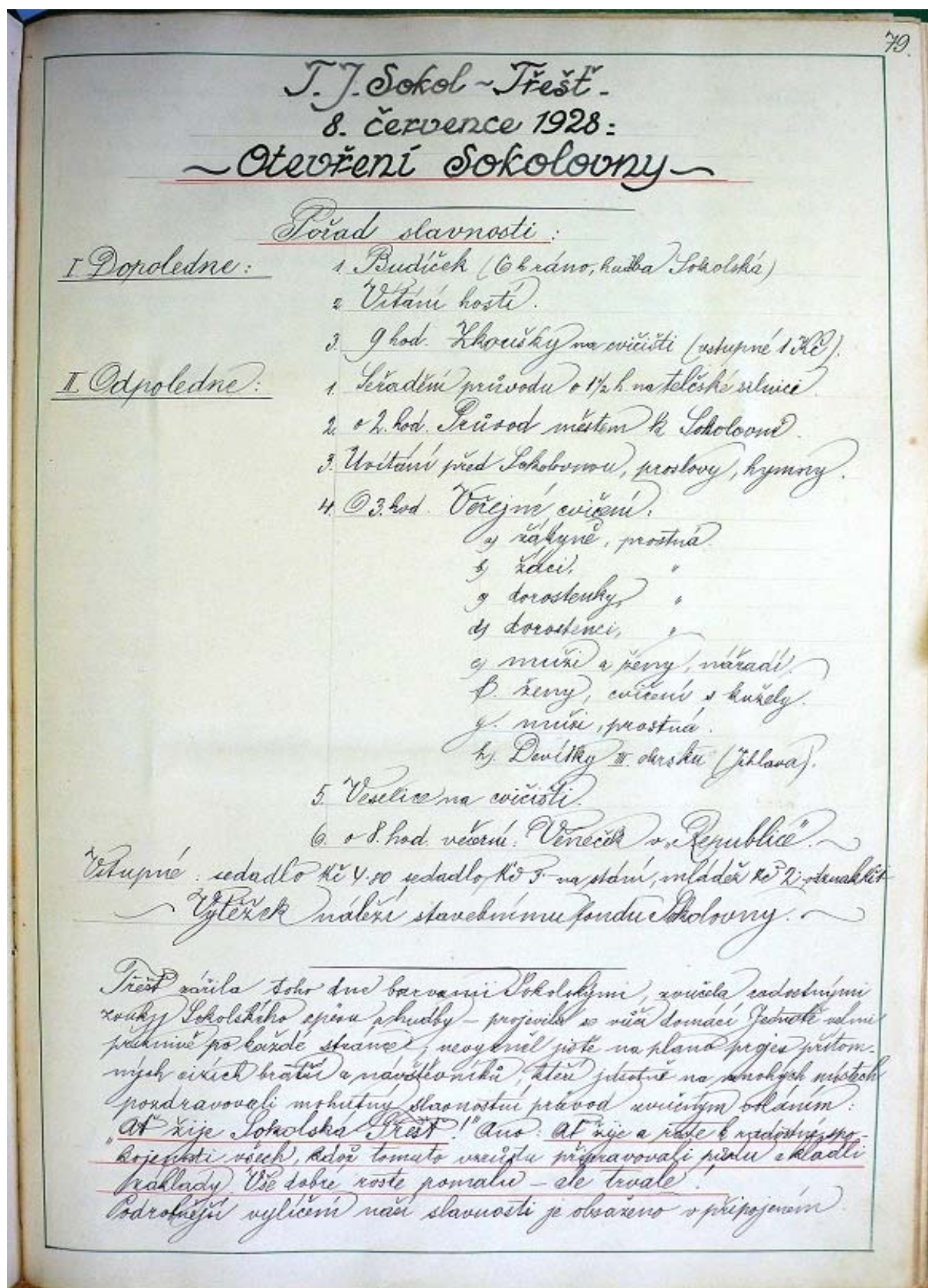
Nová budova Sokolovny. In: *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti*, s. 80.



Příloha č. 9

Tímto způsobem probíhali slavnosti v den otevření Sokolovny.

In: Kronika Tělocvičné jednoty Sokol v Třešti, s. 79.



Příloha č. 10

Slavnostní průvod k příležitosti otevření Sokolského domu v Třešti dne 8. července 1928.

In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 11

Cvičení, která probíhala v den otevření Sokolského domu v Třešti dne 8. července 1928.



Příloha č. 12

Takový byl počet účastníků na srazu v jednotách V. okrsku v roce 1937.

In: Archiv TJ Sokol Třešť

Počet účastníků na srazu v jednotách V. okrsku:	
Třešť:	123 muži, 63 ženy, 17 dorostenců, 19 dorostenek, 37 žáků a 80 žákyň.
Hodice:	19 m., 0 ž., 5 d., 10 d., 12 ž. a 19 ž.
Telč:	113 m., 67 ž., 26 d., 23 d., 56 ž. a 69 ž.
Studená:	63 m., 37 ž., 19 d., 21 d., 31 ž. a 46 ž.
Mrákotín	17 m., 13 ž., 0 d., 6 d., 8 ž. a 16 ž.
Nová Říše	38 m., 26 ž., 16 d., 10 d., 30 ž. a 25 ž.
Stará Říše:	38 m., 7 ž., 14 d., 7 d., 14 ž. a 12 ž.
Celkem:	429 mužů, 213 žen, 97 dorostenců, 96 dorostenek, 188 žáků a 267 žákyň.

Příloha č. 13

Rudolf Krebs. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 14

Josef Veselý. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 15

Bohuslav Dobeš. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 16

Sokolové v Třešti před cvičením na bradlech v roce 1930. Vlevo náčelník František Šplinar.

In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 17

Veřejné cvičení jednoty Sokol v Třešti. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 18

Takto vypadaly kroje členů jednoty Sokol. In: Archiv TJ Sokol Třešť

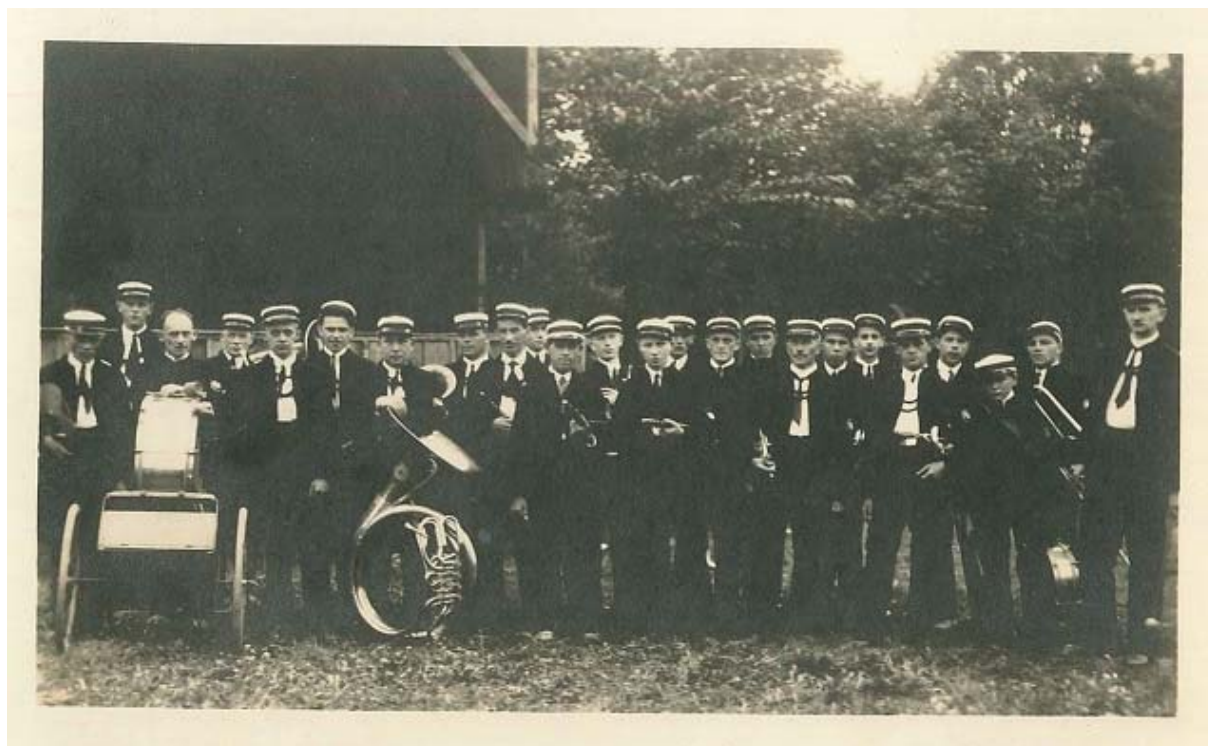


Příloha č. 19



Příloha č. 20

Hudební spolek jednoty Sokol v Třešti. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 21

Účastníci 8. všesokolského sletu jednoty Sokola Třešť, který se konal v roce 1926.



Příloha č. 22

Členky jednoty Sokol v Třešti. Zleva shora: Kolářová Tamara, Nechvátalová Božena, Obořilová Anna, Šplinarová Gusta, Göthova Marie, Dvořáková Marie, Polívková Milada, Šimová Antonie, Hromádková Božena. In: Archiv TJ Sokol Třešť



Příloha č. 23



Příloha č. 24

Dělnická tělovýchovná jednota Lassalle Třešť při založení roce 1908.

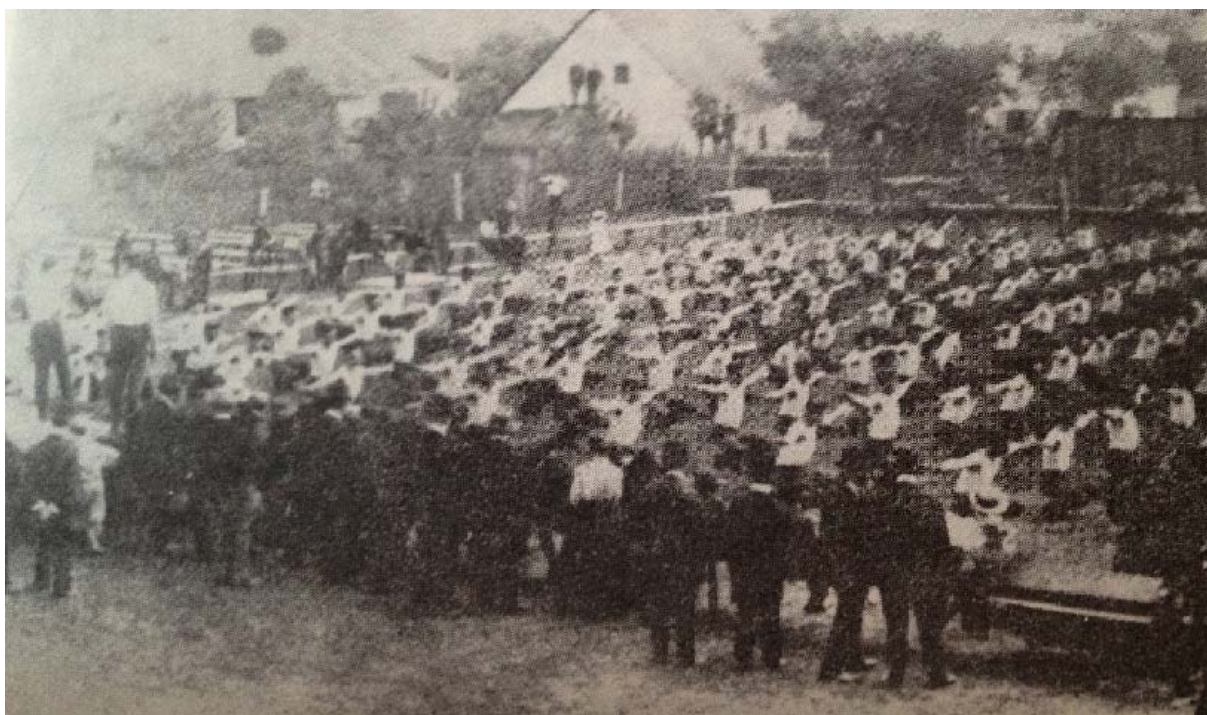
In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 11.



Příloha č. 25

Veřejné cvičení DTJ 26. 6. 1914.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 12.



Příloha č. 26

Štafeta cyklistů JPT rok 1927 při veřejném cvičení v Hrušovanech u Znojma.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třebšti*. MěstNV Třebšť, 1982, s. 54.



Příloha č. 27

Nástup při veřejném cvičení JPT u příležitosti X. výročí trvání v roce 1931.

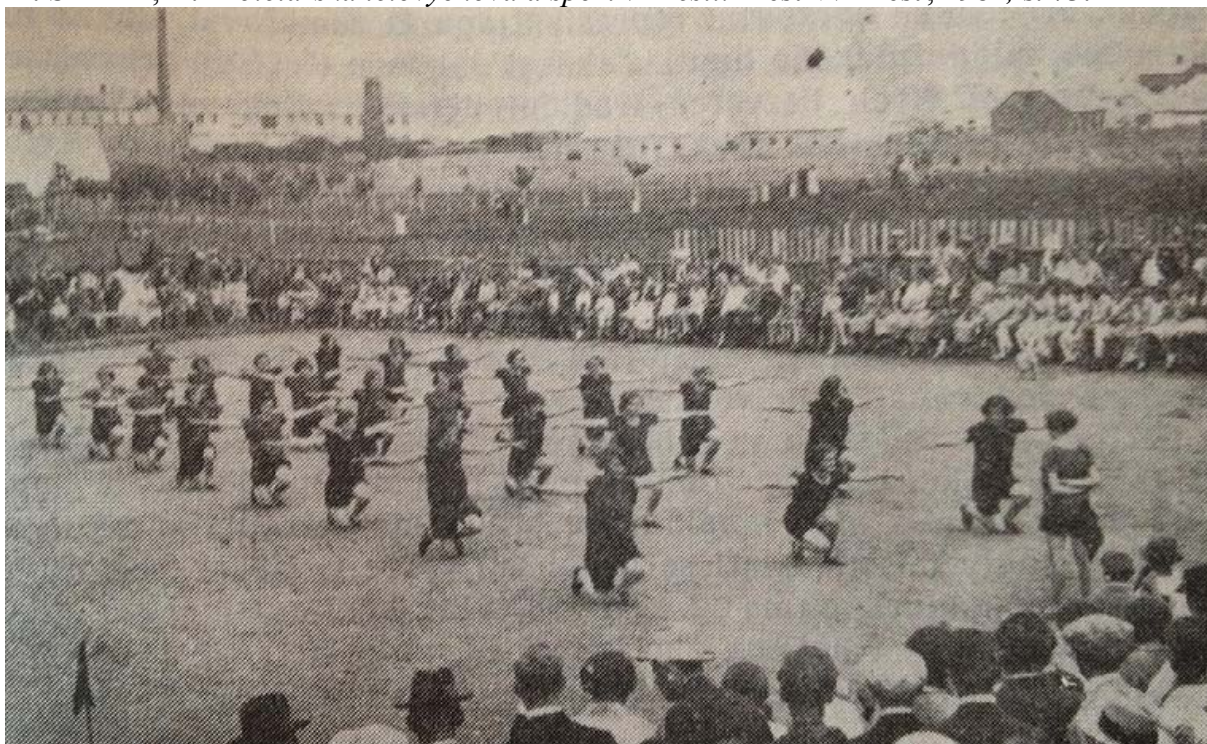
In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třebšti*. MěstNV Třebšť, 1982, s. 72.



Příloha č. 28.

Cvičení dorostenek - veřejné cvičení v roce 1931.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 73.



Příloha č. 29

Družstvo české házené žen JPT, oddíl Rudá hvězda v roce 1931.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 82.



Příloha č. 30

Skauti, kteří stáli u zrodu Spartakových skautů práce v Třešti roce 1923.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 38.



Příloha č. 31

Skupina trampů Rudý šíp v roce 1934.

In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 79.



Příloha č. 32

Oddíl házené Sokola Třešť rok 1941, který odehrál utkání se Sokolem Horní Heršpice Brno.

Zleva: Mífka Slávek, Kodým Jaroslav, Houser Slávek, Jabůrek Richard, Novotný Mírek, Rešl Mírek, Nahůnek Ladislav

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 15.



Příloha č. 33

Házenkářské hřiště během zápasu Sokol Třešť - Sokol Horní Heršpice Brno.

In: NOVOTNÝ, M. *Dvacet let české házené v Třešti*. Havlíčkův Brod: Jiskra, 1959, s. 17.



Příloha č. 34

Družstvo házené po začlenění do Olympie Třešť při založení v roce 1941. In: Tamtéž, s. 17.

Stojící zleva: Tomášek Jan (náčelník), Senk Vladimír, Novotný Mirek, Rešl Mirek, Houser Slávek, Liška František (vedoucí), Klečící: Jabůrek Richard, Kodým Jaroslav, Salaš Eduard



Příloha č. 35

Družstvo dorostenců SK Olympia Třešť, kterým se v roce 1943 podařilo vyhrát titul HŽH.

Zleva: Cakl Adolf, Ženíšek Josef, Straka Jaroslav, Vondal Josef, Balík Vladimír, Brychta Jaroslav, Suk Miloš. In: Tamtéž, s. 21.



Příloha č. 36

První fotbalový oddíl Rudé hvězdy Třešť v ročníku 1928 - 29. Stojící zleva: Jaroslav Klika, Ferdinand Molčík, Karel Horáček, Bedřich Uhlíř, František Bartoš, Josef Švarc. Uprostřed zleva: František Fajman, Leopold Hofbauer, Arnošt Hrdina. Vpřed zleva: Jaroslav Jelínek, Karel Dedera, Metoděj Molčík. In: Naše město, 10/97, s. 5.



Příloha č. 37

Rudá hvězda Třešť v roce 1933. Zleva: Leopold Hofbauer, Julius Říha, František Antoň, Jaroslav Klika, Karel Růžička, Karel Horáček, Ferdinand Molčík, Karel Dedera, Arnošt Hrdina, Julius Mífka, Metoděj Molčík

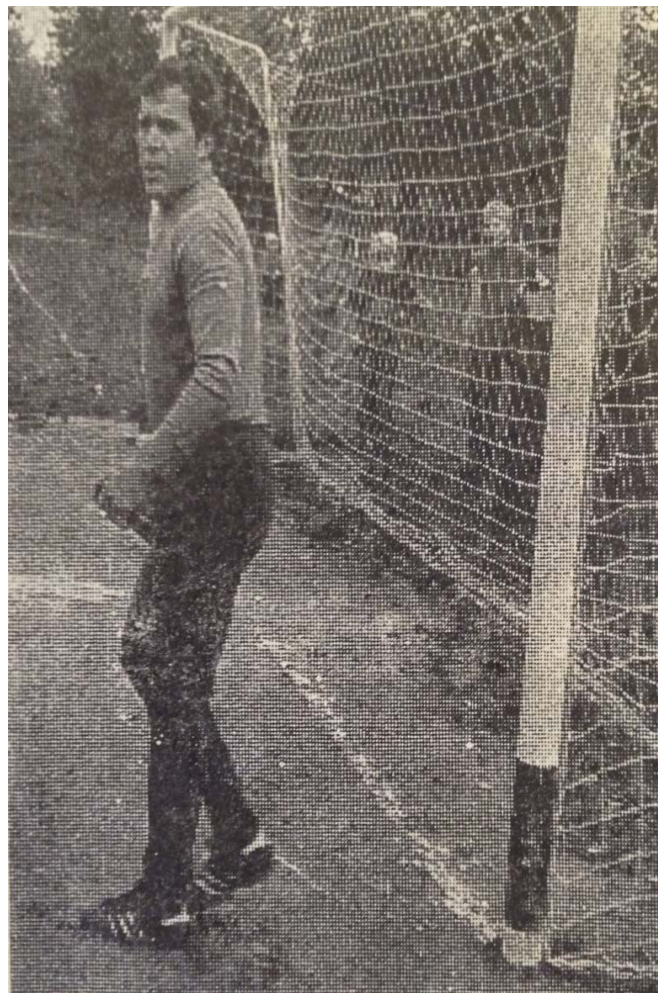
In: ŠIMKA, A. *Proletářská tělovýchova a sport v Třešti*. MěstNV Třešť, 1982, s. 81.



Příloha č. 38

Vítězné družstvo dorostenců Olympia Třešť, které získalo roku 1942 titul mistra Moravy ve fotbalovém pětiboji. Stojící zleva: Jan Tomášek, Jaromír Faus, Metoděj Burian. Klečící zleva: Věroslav Šenigl, Miloslav Toman, Jaroslav Tůma

In: Naše město, 11/97, s. 6.



Zasloužilý mistr sportu Ivo Viktor při utkání Slavoj Třešť–Dukla Praha foto: Richard Jab

Příloha č. 39

Pětinásobný nejlepší československý fotbalista roku Ivo Viktor při utkání Slavoj Třešť – Dukla Praha v Třešti na konci 70. let.

Příloha č. 40

Družstvo házené žen z roku 1970, které hrálo několik let předtím celostátní ligu.

Zleva nahoře: Šedová, Kesslerová, Feldmanová, Alrbetová, Kopečná M., trenér Novotný M.

Zleva dole: Novotná M., Příbylová, Štěpánová, Kopečná M. ml., Novotná Z.



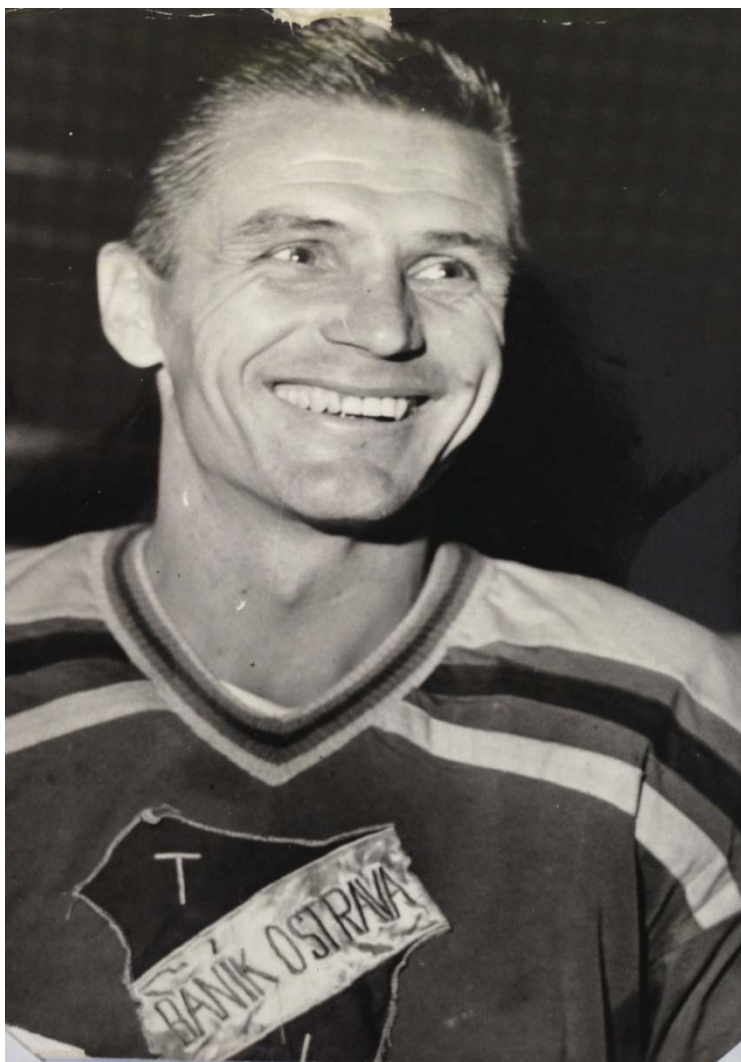
Příloha č. 41

Družstvo házené mužů Slavoj Třešť – sezona 1981/82, In: Osobní archiv oddílu házené



Příloha č. 42

Třešťský hokejista Alois Penhaker v dresu TJ VŽKG Ostrava za kterou hrál v sezoně 1962/63 I. hokejovou ligu. In: Osobní archiv Hynka Penhakera



Jaroslav Holík, zasloužilý mistr sportu, přebírá před zahájením utkání Dukly Jihlava v Třebíči upomínkový dárek

Příloha č. 43

Hráč Dukly Jihlava a československý reprezentant Jaroslav Holík při utkání Dukly Jihlavy proti Slavoji Třešť v roce 1984.

In: Naše město, 3/84, *Dukla Jihlava v Třebíči*, s. 4.

Příloha č. 44

Hokejové družstvo starších žáků v roce 1972



Příloha č. 45

Pohled na rozestavěné tenisové dvorce v roce 1962. In: Pamětní kniha tenisu v Třešti.



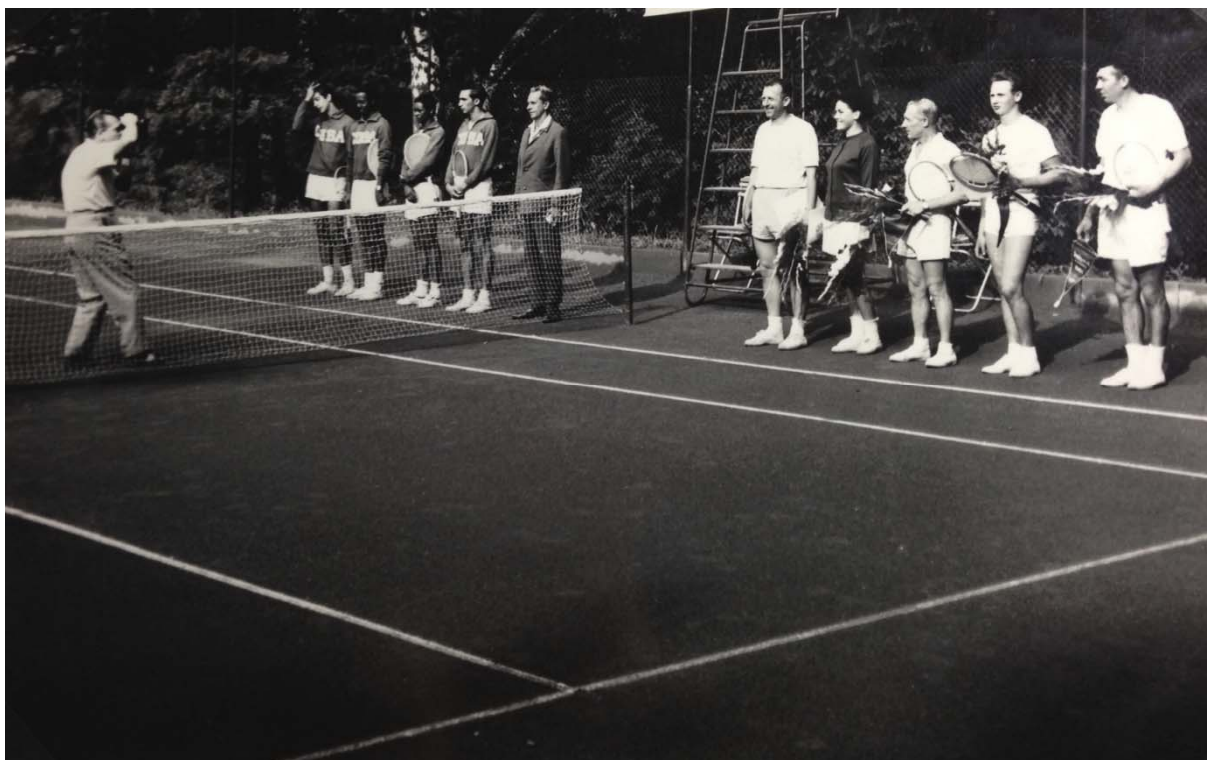
Příloha č. 46

Dokončená stavba tenisových kurtů v roce 1963. In: Pamětní kniha tenisu v Třešti.



Příloha č. 47

Utkání mezi tenisovým oddílem TJ Slavoj a tenisty z Kuby. In: Pamětní kniha tenisu v Třešti.



Příloha č. 48

Fotbalové mužstvo TJ Slavoj Pezag Třešť. In: [online]. Dostupné z: <http://www.fotbaltrest.cz/>



Příloha č. 49

Odchovanec TJ Slavoj Třešť Michal Lovětínský v dresu FC Vysočiny Jihlava.

In: : [online]. Dostupné z: <http://www.fcvysocina.cz/hrac.asp?id=Michal-Lovetinsky-15&sezona=2013&kategorie=MUZ>



Příloha č. 50

HC Třešť, vítěz turnaje „O pohár města Telče“. In: Naše město, 4/04, s. 2.



Příloha č. 51

Oddíl házené TJ Slavoj Třešť. In: [online]. Dostupné z: <http://www.hazenatrest.cz/>



Příloha č. 52

Současná podoba tenisového areálu v Třešti. In: Archiv tenisového oddílu TJ Slavoj Třešť



Příloha č. 53

Městská sportovní hala Třešť, která byla postavena v roce 2014. In: [online]. Dostupné z: <http://sportoviste.zs-trest.cz/hala/index.php?link=arealy>



Příloha č. 54

Rekonstrukce fotbalových kabin, která začala na podzim 2013 a byla dokončena na jaře 2014.

. In: [online]. Dostupné z: <http://www.fotbaltrest.cz/?p=1847>



Příloha č. 55

Bývalá budova kavárny Republika, která byla během 90. let přestavěna na Sokolský dům.

In: [online]. Dostupné z: <http://sokoltrest.cz/>

